

TOOLBOX OF GOOD PRACTICES

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

“The European Commission’s support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.”

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

**PROJE: “Dezavantajlı grupların sosyal dahil edilmesini destekleyen yetişkin eğitimi sağlayıcılarından oluşan ulus ötesi bir ağ kurulması”
- STEP UP -**

İYİ UYGULAMALAR İÇİN TOOLBOX-ARAÇ KUTUSU

Dezavantajlı Grupların Güçlendirilmesi ve
Sosyal Hayata Dahil Edilmesinde
Radyo Programı, Seramik ve Kukla Yapımı
Uygulamalarının Rolü

“Sanat Hayatı Değiştirir”

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Avrupa Komisyonu'nun bu yayının üretimine verdiği destek, içeriğin onaylandığı anlamına gelmez. İçerik sadece yazarların görüşlerini yansıtır ve burada yer alan bilgilerin herhangi bir şekilde kullanılmasından Komisyon sorumlu tutulamaz.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

1. Giriş

1.1 Projenin konusu nedir?

Avrupa Birliği'nin Erasmus Plus programı ile ortaklaşa finanse edilen Step Up (Ayağa Kalk) projesinin genel amacı, dezavantajlı gruplar başta olmak üzere, yetişkin eğitimi alan belirli öğrenci gruplarının toplumsal kapsayıcılığının artırılması yönünde çalışmalar yapan ve gerek informal eğitim gerek formal olmayan (diğer adıyla yaygın eğitim) veren yetişkin eğitimi sağlayıcılarından oluşan yeni bir ulusötesi ağ kurmaktır. Projenin özel amacı ise evsizler, yardıma muhtaçlar, ruh sağlığı sorunları ile mücadele edenler, dar gelirliler, azınlıklar gibi dezavantajlı gruplar başta olmak üzere, yetişkin eğitimi alan belirli gruplarla çalışmalar yapan yetişkin eğitimi sağlayıcıları arasında Avrupa genelinde iş birliğinin gözetilmesidir. Bu Ağ, katılımcı örgütler arasında iş birliğini ve deneyim alışverişini kolaylaştıracağı gibi, yetişkin eğitimi bağlamında, dezavantajlı grupların sosyal kapsayıcılık sürecinin de kolaylaştırılmasında kültür ve sanatın rolünü perçinleyecektir.

Sanat, tüm değerlerin ve ilkelerin bir arada var olabildiği, eleştiri kaldıracı kapsayıcı ve yaratıcı bir atmosfer sağlayarak, insanları bir araya getiren muazzam bir güçtür. Kültürel faaliyetlere düzenli olarak katılım göstermenin bireysel ve sosyal refaha katkıda bulunduğu, uyumlu bir toplumsal yapıyı desteklediği yadsınamaz bir gerçektir.

1.2 Proje ortakları kimlerdir?

Step Up Ağı, informal ve formal olmayan eğitim faaliyetlerini tasarlayıp uygulayan ve dezavantajlı grupların sosyal hayata dahil edilmesinde aktif olarak rol alan kuruluşlardan oluşmaktadır. Ortakların bazıları yetişkin gruplarla, bazıları ise çocuklar ve gençlerle çalışmıştır ve ileriki bölümlerde görüleceği üzere proje sayesinde yetişkin gruplarını hedefleme pratiği kazanmıştır.

Equal Society, Step Up projesinin koordinatörüdür. Sosyal dışlanma, işsizlik ve yoksullukla mücadele amaçlı eylemleri hayata geçirmeyi amaç

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

edinmiş bağımsız ve kâr amacı gütmeyen bir kuruluş olarak Şubat 2010'da Yunanistan'ın Atina şehrinde kurulmuştur. Temel amacı, sosyal yaşamın her alanında, ayrımcılık olmaksızın eşit muamele ile ilgili konularda yurttaşları desteklemek ve bilgilendirmektir. Daha ayrıntılı belirtmek gerekirse, kuruluşun şu alanlarda girişimleri bulunmaktadır: Eğitim, sosyal refah ve korunma, sosyal hayata dahil olma, istihdam, girişimcilik ve kültür. Evsizlerden oluşan bir tiyatro grubu olan ("Walkabout"), yetişkin eğitiminde hem katılımcıları güçlendiren hem de evsizlik sorununda kamuoyunu bilinçlendiren iyi bir uygulamadır.

Centro Social de Soutelo, 1976 yılında Portekiz/Soutelo'da kurulmuş, kar amacı gütmeyen bir kuruluştur. CSS, 2001 yılından bu yana, sosyal becerilerin, istihdam edilebilirlik becerilerinin geliştirilmesi ve bireylerin yaşam projesinin belirlenmesinde onlara destek olunması yoluyla, dezavantajlı gruplara formal olmayan eğitim yöntemleriyle katkıda bulunmayı amaçlayan program ve projeleri teşvik etmektedir. Bu girişimler, kapsayıcılığa sanat yoluyla yaklaşır; formal ve formal olmayan eğitim stratejilerini bir arada kullanır (örneğin, sanat içerikli atölyelerin formal yetişkin eğitimi programlarına dahil edilmesi). CSS'nin mesleki programlarından, mesleğe katılma ve istihdam edilebilirliği aktif olarak desteklediği hizmetlerden birçok kişi yararlanmaktadır.

Espacio Rojo, 2004 yılında sanatsal yaratımı tüm yönleriyle destekleyerek, kültürel alandan insanların bir araya gelmelerini, görüşlerini paylaşarak fikir alışverişi yapmalarını kolaylaştıracak alanlar yaratmak amacıyla kurulmuş bir sivil toplum kuruluşudur. Daha iyi bir toplum inşa etmek için sanat, kültür ve eğitimi birbirine yaklaştıran kuruluşların projelerinde kültürlerarası etkileşim, bütünleşme ve toplumsal farkındalık kilit öneme sahiptir. Espacio Rojo, dezavantajlı gençler için sanat temelli eğitim faaliyetleri tasarlayan yanı sıra eğitimci, sanatçılar, terapistler, STK personeli ve gönüllüler için de eğitim programları geliştirmektedir.

Nyitott Kör, 2005 yılında Macaristan/ Budapeşte'de kurulmuş, Eğitimde Tiyatro çalışmaları yürüten küçük bir sivil toplum kuruluşudur. Eğitimde Tiyatro (Theatre in Education), katılımcı bir tiyatro uygulamasıdır. Organizasyon, ortalama bir öğretim yılı boyunca yaklaşık 4500-4800 öğrenciye ulaşarak

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

150-190 Eğitimde Tiyatro etkinliği sunmaktadır. 2010'dan bu yana Nyitott Kör'ün çalışma ekibi, desteğe büyük ölçüde ihtiyaç duyan dezavantajlı gruplar başta olmak üzere yetişkinler, öğretmenler ve eğitim uygulayıcıları için- bu grupların da katılımıyla- Eğitimde Tiyatronun olası uyarlamalarını araştırmaktadır. STK'nın sloganı, aynı zamanda faaliyetlerinin tasarımına ve uygulamasına rehberlik eden 'Oyna, Harekete Geç ve Keşfettir.

Bielskie Stowarzyszenie Artystyczne "Teatr Grodzki", 1999 yılında Polonya'nın Silezya Bölgesi Bielsko-Biala kasabasında yerel sanatçılar, pedagoglar, kültür destekleyicileri ve girişimcilerin inisiyatifiyle kurulmuştur. Fiziksel ve zihinsel engellilerin, risk altındaki ailelerin, genç yaştaki suçluların, alkol ve uyuşturucu bağımlılığı mağdurlarının, işsizlerin, sosyal ve kültürel yaşamın ana akımından yabancılaştırmış bireylerin sosyal hayata dahil olabilmesinde tiyatro başta olmak üzere sanatı etkili bir araç olarak kullanan topluluk, yukarıda sayılan grupların yaratıcı ve sanatsal yaklaşımlarla desteklenmesine ve motive edilmesine katkı sağlayan kapsamlı bir destek programı yürütmektedir. Topluluk, ihtiyaç sahibi yaklaşık 500 kişiye her yıl destek sağlamaktadır. Yılda yaklaşık 50 personele istihdam sağlamaktadır.

Oba Ütopya Eğitim Sanat Ve Medya Ticaret Limited Şirketi (diğer adıyla Ütopya Eğitim ve Sanat), doğaya dayalı, deneyimsel öğrenme, sanat ve kültür alanında uzman bir kuruluştur. Ütopya'nın amacı, yaşam boyu öğrenme programlarında çocukların, gençlerin, öğretmenlerin ve yetişkinlerin sosyal ve kültürel gelişimleri için etkili araçlar olarak doğayı ve yaratıcı yöntemleri kullanarak, eğitim alanının geliştirilmesini ve iyileştirilmesini desteklemektir. Ütopya, hedefi doğrultusunda sosyal uyum, çevresel-kültürel farkındalık, ekoloji ve iklim değişikliği konu başlıklarına odaklanan uluslararası değişim projeleri, uluslararası eğitim kursları, çalıştaylar, gösteriler ve yerel festivaller düzenlemektedir.

1.3 Toolbox-Araç Kutusunun amaçları nelerdir?

Step Up Araç Kutusu, seçilen dezavantajlı yetişkin gruplarıyla birlikte çalışan ortakların, bağlama göre eğitim yöntemi olarak pilot uygulamaya aldığı kültür ve sanat içerikli pratikleri; bizzat uygulayıcıların ve gerçekleştirdikleri oturumların yapısının amaçlarını, rehber ilke ve değerlerini; uygulamanın zorluklarıyla ilgili yorumlarını, katılımcılardan ve yerel ortaklardan gelen geribildirimleri; elde edilen sonuç ve çıktıları,

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

faaliyetlerin bıraktığı izi ve etkileri kapsar. Ayrıca uygulamaya dair ipuçlarına ve yine farklı bağlamlarda gerçekleştirilen faaliyetlerin geçişkenliğine de yer verir. Açıklanan süreçlerin sunumu ve anlaşılması multimedya kaynaklarıyla desteklenir.

1.4 Araç Kutusundan kimler yararlanabilir?

Step Up ağı, seçilmiş dezavantajlı grupların katılımıyla **kukla yapımı, radyo yayıncılığı ve seramik uygulamalarının** herhangi birini bir eğitim aracı olarak tasarlamak ve hayata geçirmek isteyen sanat ve eğitim uygulayıcıları ile paylaşılmak üzere **Step Up Araç Kutusunu** oluşturmuştur. **Buradaki amaç, bu bireylere beceri edindirmek ve sosyal hayata dahil olmalarını desteklemektir. Araç Kutusu, gerekli bilgileri sağlamakta ve katılımcıların ve öğretmenlerin bu faaliyetler sayesinde edindiği deneyimlerin özetini sunmaktadır.**

Ayrıca Araç Kutusu, uygulayıcılar için ve kurumların, kamu kuruluşlarının ve politika **yapıcıların karar** mekanizmaları arasında **sanatın sosyal hayata dahil olma sürecini kolaylaştırabilen bir eğitim aracı olarak gücü** konusunda farkındalık yaratmak için bir kaynak olarak kullanılabilir.

Öncelikle iyi uygulamaların arka planı, nasıl ortaya çıktığı, amaçları ve olası uygulamaları ilerleyen bölümlerde ana hatlarıyla özetlenmiştir. Daha sonra katılımcı kuruluşlar, uygulanan pilot süreçlerin dezavantajlı durumda olan belirli yetişkin gruplarını nasıl desteklediğini ve bu grupların sürece nasıl dahil edildiğini paylaşmaktadır.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

2. Ortak ülkelerde pilot uygulamaya alınan iyi uygulamaların seçilmesi

Fotoğraf: Ütopya Eğitim ve Sanat

2.1 Yetişkin eğitiminde kukla yapımı

2.1.1 Uygulayan ülke, açıklama ve hedef grup

YETİŞKİN EĞİTİMİNDE KUKLA YAPIMI uygulaması, Polonya'da Teatr Grodzki tarafından geliştirilmiş ve bir dizi dezavantajlı yetişkin grubunun yanı sıra Avrupa'daki yetişkin eğitimcilerle de test edilmiştir. Kukla yapımı atölyesi katılımcıları arasında zihinsel, bedensel ve duyuşal engelli kişiler, yaşlılar, psikiyatri hastaları, mahkumlar, göçmenler ve mülteciler,

işsizler, yoksullar, bağımlılar ve şiddet mağdurları yer almıştır. Ayrıca, 20'den fazla Avrupa ülkesinden ve Asya'dan eğitim, sanat ve sosyal hayata dahil olma alanlarında aktif rol oynayan meslek erbapları, 2014 yılından bu yana Teatr Grodzki tarafından yürütülen kukla yapım atölyelerine (hem yüz yüze hem de çevrimiçi) katılmıştır.

Bu uygulama, üç ana faaliyet konusunu kapsamaktadır. İlk olarak, her atölye katılımcısı eğitimcinin talimatlarını izleyerek kısa bir süre (1-2 saat)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

içinde kendi kuklasını yapar.¹ Ardından herkes kuklasını kişiselleştirmek için bazı karakteristik unsurlar (saç, kıyafet, çeşitli nitelikler) ekler. İkinci adım, figürlerin nasıl canlandırılacağını öğrenmektir. Üçüncü ve son adım, kuklaları (çoğu zaman sözsüz) hikayeleştmek ve bunları halka açık sunumlarla sergilemektir.

2.1.2 İyi uygulama seçiminin gerekçelendirilmesi

Bireyin kendi yaptığı kuklalarla çalıştığı ve sosyal uyuma katkı sağlama amacı güden bu yöntem, dezavantajlı bireyleri harekete geçirmek ve onlara cesaret vermek için oldukça etkili bir uygulamadır. Bu yönüyle, Step Up projesi kapsamında yürütülecek olan pilot uygulamalardan biri olarak seçilmiştir. Aynı zamanda takım çalışmasında ve sağlıklı iletişimde kusursuz bir araçtır. Sahnede hayata geçirilen basit objeler ve materyaller, gerçek veya hayal ürünü bir şahsiyeti / varlığı ve hatta bir hissi, duyguyu veya olguyu temsil edebilir. Can bulan ve belirgin kılınan bu objeler ve materyaller mecazi bir yöne de sahiptir. Bu yüzden kuklalar, tiyatrodaki önemli konulara (kişisel ve sosyal olabilir) dikkat çekmek için kullanılabilir. Ayrıca çekingen veya içe dönük bireylerin tiyatro çalışmalarına dahil olabilmelerini sağlarlar. Bir kukla aracılığıyla gerçek hislerimizi ve duygularımızı dile getirmek pekâlâ mümkündür. Ayrıca kukla yapımında kâğıt, gazete, ip, kumaş, folyo ve geri dönüşüm objeleri gibi maliyetsiz ve basit malzemeler kullanıldığı için uygulamanın bütçe dostu olduğu söylenebilir. Son olarak, farklı alanlardaki çalışmalarında drama ve yaratıcı eğitim metotlarına yer veren uzmanlar bu uygulamayı pek çok bağlama kolaylıkla uyarlayarak kullanılabilecektir.

¹ Kâğıt kukla yapımına ilişkin eğitici bir videoya, bu bağlantıdan ücretsiz olarak ulaşılabilir:
<https://www.youtube.com/watch?v=gbFYQTQ0NpU&feature=youtu.be>

2.2 Yetişkin eğitiminde radyo

2.1.1 Uygulayan ülke, açıklama ve hedef grup

Fotoğraf: Equal Society

Macaristan'da aynı zamanda bir BBC çalışanı olan bir psikolog, İngiltere'de yapılan bir hapisane radyo programına benzer bir uygulama geliştirmeye karar verir.² Program başlangıçta mahkumların depresyonla mücadele etmelerini desteklemek ve çaresiz hissetmelerini önlemek için oluşturulmuştu.

Proje kapsamında yapılan odak grup görüşmesi sırasında program uygulayıcıları, Macaristan'daki hapisane radyosu girişiminin, bu uygulamanın psikolojik yönüne daha çok odaklandığını ifade etmişlerdir.

Uygulama iki aşamadan oluşmaktadır. İlk aşamada, bir hapisanenin seçilmiş mahkumlarından bazılarında radyo ekipmanlarının yönetimi konusunda eğitim verilerek, altı aylık bir sürede katılımcıların temel gazetecilik becerileri geliştirmeleri sağlanmaktadır. İkinci aşamada ise, bir radyo programı oluşturmaya başlanır. Yayınlanacak programlar ve içerikler hakkında karar alınır ve ardından katılımcılar kendi içeriklerini oluşturmaya başlarlar. Bu yayınlara ancak sabahın erken saatlerinde kendi cihazlarıyla yayını dinleyebilen hapisanedeki diğer mahkumlar erişebilmekteydi. Pek çok mahkûm, hapisane radyosunun müdavimi olmuştu. Programın başarısı artarken,

² <https://prison.radio/>

proje 3 farklı hapisshanede birden yürütölmekteydi. Ayrıca depresyon ve çaresizlik hissinden yakınan mahkumların oranı azalmıştı. Faaliyet, güvenlik önlemleri nedeniyle, başka bir açıklama yapılmadan 2017'de ansızın sona ermiştir.

2.2.2 İyi uygulama seçiminin gerekçelendirilmesi

Bu uygulamanın, kapalı kapılar ardında yaşayanlar için hayata tutunmayı sağlayan bir nitelik taşıdığı kanıtlanmıştır. Katılımcılar uygulama süresince küçük bir stüdyonun bakımı ve işletimini, ses cihazlarını, mikrofonları ve kurgu programlarını kullanmak gibi teknik becerileri öğrendiler. Ayrıca bir radyo programının tüm yapısını yönetmeyi ve her radyo programının ayrı ayrı içeriğini oluşturmayı öğrendiler. Uygulama katılımcıların hem çeşitli şeyler öğrenip hem de sosyal becerilerini geliştirebilecekleri çok katmanlı bir faaliyetti. Ayrıca sosyal, sanatsal ve eğitim içerikli yayınların oluşturulması, mahkumların özgüvenini yeniden kazanmasına yardımcı olan, diğer insanlara karşı daha pozitif davranmanın yollarını keşfettikleri, yapıcı bir kendini ifade etme biçimi olarak nitelendirilebilir. Radyo programı uygulamasının hapisshanelerin tümünde yasaklanmasının sebebi sorulduğunda, yetkili kişi "Mahkumlarla başa çıkmak artık çok zorlaşmıştı" cevabını vermiştir. Bu da katılımcıların hapisshane bağlamına göre fazlaca özgüven kazandığı ve güçlendiği anlamına gelmektedir. Öte yandan, uygulamanın, dezavantajlı bir grubun üyeleri üzerinde gerçek ve ölçülebilir bir etkiye sahip olduğunu kanıtlamaktadır.

Equal Society, radyonun modern toplumda oynadığı rol nedeniyle faaliyeti Yunanistan'da pilot uygulama olarak yürütmeye karar verdi. Radyo yayınlarının, sadece yayını hazırlayanlar üstünde değil, dinleyiciler üstünde de önemli bir etkiye sahip olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Radyo yayınlarının hazırlık ve prodüksiyon dahil tüm aşamalarına katılım gösteren kişilerin, topluluk önünde konuşma becerilerini geliştirdiği ve özgüvenlerini güçlendirdiği belirtilmektedir.

Ayrıca, radyo en ilgi çekici medya organlarından biridir ve bilgiyi yaymada, insanları eğitmede ve aydınlatmada hayati bir rol oynar. Radyo, dinleyiciyle arkadaşça bir iletişim ve duygusal bir bağ kurar. Kitlelere ulaşma

potansiyeli sayesinde radyo programları dinleyenler ve toplum üzerinde büyük bir etkiye sahip olabilir. Radyo programlarının internet üzerinden ve sosyal medya sayfalarından yayınlanmaya başladığı son yıllarda, bu programların etkisi daha da belirgin hale gelmiştir.

Bunu dikkate alan Equal Society proje ekibi, çevrimiçi platformlar ve web sayfaları aracılığıyla önemli ölçüde geniş bir kitleye ulaşabilen podcast yayınları üretmeye karar vermiştir.

2.3 Yetişkin eğitiminde seramik

2.3.1 Uygulayan ülke, açıklama ve hedef grup

Fotoğraf: Espacio Rojo

Uygulama ilk olarak Portekiz'de Caixas Hapishanesi tarafından geliştirilmiştir. '**Reshape Ceramics**', **hapishanedeki hayatlar üzerinde olumlu bir etki yaratmayı ve el yapımı, benzersiz seramik parçalar üreterek mahkumların topluma entegrasyonu yolunda daha iyi ve eşit fırsatlar yakalamayı amaçlayan sanat temelli bir sosyal uygulamaydı.** Bu seramik parçalar, hapishanenin eski mahkumları ve mevcut mahkumları tarafından üretilmekteydi. Reshape ekibi projeyi hapishane kuruluna sunmuştur. Hapishane kurulunun onayı alındıktan sonra, hapishane eğitim teknisyenleri, profilleri bu faaliyete uygun olan, tutukluluk hali sona ermeye yakın mahkumları yönlendirmiştir. Seramik atölyesine yönlendirilen bu adaylarla sosyal-duygusal becerileri geliştirmeye yönelik iki hafta süreli oryantasyon eğitimi gerçekleştirilmiş ve ardından seramik eğitimine katılacak olan dört

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

kişi belirlenmiştir. Katılımcılar, biri çömlek ustası olmak üzere iki eğitimle, iki ay süresince kalıplama, temizleme, perdahlama, şekil verme ve kalıptan çıkarma gibi seramik yapımı teknikleri üstüne eğitim almışlardır. Katılımcılar bu eğitimin ardından, her daim bir eğitim gözetiminde olmak üzere, üretim sürecine özgü tüm aşamaları tek başlarına tamamlayarak çalışacak hale gelmiştir. Üretimi tamamlanan seramik eşyalar, projenin sosyal mağazasında satışa sunulmuştur.

Bu seramik yapım faaliyeti, İspanya'nın Madrid şehrinde Asociación Espacio Rojo tarafından, dezavantajlı yetişkin gruplarının yanı sıra yetişkin eğitimcilerle de test edilmek üzere pilot uygulama olarak dönüştürülmüş ve geliştirilmiştir. Seramik atölyesinin katılımcıları arasında zihinsel, bedensel ve duysal engelli bireyler, yaşlılar, gençler, göçmenler, işsizler ve ihtiyaç sahibi yoksullar yer almıştır. Eğitim, sanat ve sosyal hayata dahil etme alanlarında aktif rol alan profesyoneller de atölyeye katılmıştır. Seramik alanındaki bu iyi uygulama, farklı tekniklerin ve yaratıcı değişkenlerin kullanıldığı üç temel faaliyetten oluşmaktadır. Katılımcılar ilk olarak 2 saat süren her oturumda eğitmenin verdiği teknik talimatlara göre kilden ürünler yaparlar. Kil ürünler (birkaç saat ila bir gün sonra) yeterli sertliğe (deri sertliğine) ulaştığında, dekoratif şekillendirme ve desen, boyama gibi uygulamalar tamamlanarak ürünlere son hali verilir.

İkinci aşamada bir çömlek ustası, kuruyan ürünleri bu amaç için tasarlanmış bir seramik fırınına sürer. Seramik yapımının üçüncü aşamasında ise, ürünler fırından çıkarıldıktan sonra bandırma yöntemiyle veya fırça yardımıyla sırlanır. Sır, çalışmanın üzerinde şeffaf bir tabaka oluşturarak ürüne karakteristik bir renk ve parlaklık verir. Çeşitli sırların, pigmentlerin ve seramik kalemlerinin kullanıldığı bu aşamada, yaratıcılık en önemli unsurdur. Dekorasyonu tamamlanan ürünler, renklerinin sabitlenebilmesi için bir profesyonel tarafından tekrar fırına sürülür, yani sır pişirim yapılır. Bu aşamada, ürün nihai rengine ve dokusuna ulaşarak kullanıma veya sergilenmeye hazır hale gelir. Seramik atölyesi süreci, dezavantajlı grupların yaşamlarını desteklemeye ve iyileştirmeye hizmet etmektedir. Böylece tarihsel bir bakış açısıyla ve faydacı bir yaklaşım gözeterek bu grupların toplumla bağlantısına katkıda bulunmak amaçlanmaktadır. İnsanoğlu, tarih öncesi çağlarda öğrendiği seramik yapımını binlerce yıldır

sürdürmektedir. Günümüz teknoloji çağında da bu gelenek hâlâ geçerliliğini korumaktadır.

2.3.2 İyi uygulama seçiminin gerekçelendirilmesi

Dezavantajlı yetişkin gruplarıyla seramik yapımı faaliyetleri, bu bireylerin sosyal hayata dahil olmasını desteklediği gibi, farklı sosyal bağlamlar için de geliştirilebilir. Karma gruplarla çalışmak için ideal bir faaliyettir. Kile elle şekil vermenin uyandırdığı duygular ve motivasyon yaratıcı süreci tetikler. Bu uygulamalı atölye yetişkin bireylerin yaşam enerjilerine ve hayatlarına katkıda bulunurken, bireylerin deneyimlediği stres, endişe ve uyum duyguları da sürece ve ürüne yansımaktadır. Uygulama aynı zamanda el sanatları tasarımı yaparak iş edinme imkanları yaratan, özgün ürünler ortaya koyarak sosyal girişimcilik olanakları sunan etkili bir araçtır. Her ne kadar uygulamanın başlangıç maliyetleri yüksek olsa da yerel zanaatkar ve sanatçılarla ortaklıklar kurmak veya üretim süreçlerini bireylerin yeteneklerine uyarlayabilen, nitelikli ve sanatsal değere sahip el yapımı parçaların üretildiği, dayanışmaya dayalı, bir seramik atölyesi oluşturmak mümkündür.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

3. Step Up Projesi Pilot Uygulamaları

Sanat Hayatı Değiştirir

3.1 Yetişkin eğitiminde kukla yapımı

3.1.1 Macaristan'da yürütülen pilot uygulama: “Bir Kukla Yarat, Kendini Yarat”

3.1.1.1 Uygulayan ortak kuruluş: Nyitott Kr

3.1.1.2 Hedef grup

Nyitott Kr bilişsel yönden desteğe ihtiyaç duyan bireyler, ruh sağlığı yerinde olmayan bireyler ve dar gelirliler olmak üzere üç farklı kategoriden dezavantajlı grupla birlikte kukla yapımı atölyeleri gerçekleştirmiştir. Toplam 5 farklı grup katılım göstermiş ve bu grupların 4' (1., 3., 4. ve 5. gruplar) için tek oturumlu, 1'i (2. grup) için altı oturumlu atölyeler gerçekleştirilmiştir.

A. Desteğe muhtaç bilişsel engelli bireyler

Grup 1- Figyelj rm!

Programın gerçekleştirilmesi Budapeşte yakınlarındaki Dunabogdny adlı küçük bir kasabada, Figyelj rm! derneği ile iş birliği içinde gerçekleşmiştir. Derneğin ana programlarından biri, farklı bilişsel engelleri olan desteğe muhtaç bireylerin güvenli bir şekilde istihdam edilmesini sağlamak ve onlara serbest zaman etkinlikleri sunmaktır. Katılım gösteren grubun (Maybug Grubu) yaş aralığı 27-56 idi. Nyitott Kr'n kurumla ve katılımcılarla daha önceden bağlantıları bulunduğundan, katılımcı seçimleri grubun ve bireylerin tanışıklığına dayanarak yapılmıştır. Atölyeye katılan yedi kişinin de engel durumları farklı düzeylerde olduğundan faaliyete katılım becerileri de farklılık göstermiştir. Katılımcıların bir kısmı el işi yapmakta, özellikle de ellerini kullanarak uzun süre çalışmakta zorlanmıştır. Sanat ve el işi uğraşlarına aşına olan diğer katılımcılar için ise zihinsel süreç daha yorucu olmuştur. Ayrıca atölyeye katılımcı kuruluştan, sosyal hizmet uzmanları, eğitimciler ve özel eğitim uzmanlarından oluşan 5 kişilik bir destek

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ekibi de katılmıştır. Atölye kolaylaştırıcısı olarak görev yapan 4 eğitimci bulunmaktaydı.

Grup 2- Fészek Csillag

Nyitott Kör, Budapeşte yakınlarında Biatorbágy şehrinde Fészek Csillag [Nest Star] Derneği ile temas kurmuştur. Bu kuruluş, desteğe muhtaç yetişkinler başta olmak üzere özel ihtiyaçları olan bireyler için günlük bakım ve güvenli bir çalışma alanı sağlamaktadır. Ev sahibi kuruluş, atölye için yaşları 23 ile 50 arasında değişen 12 katılımcıdan oluşan bir grup oluşturmuştur. Ayrıca oturumlar için gerekli mekânı sağlamışlar ve katılımcılarla her gün çalışan bir destek personelini de oturumlara dahil etmişlerdir.

B. Ruh sağlığı sorunları olan bireyler

Grup 3- Awakenings

Nyitott Kör, Awakenings Derneği'nin "Barcsay grubu" ile de iş birliği yapmıştır. Dernek, Macaristan'da gerçekleştirilen iyileşme odaklı ve toplum temelli ruh sağlığı reformu kapsamında yenilikçi bir misyon üstlenmekte ve toplum psikiyatrisi alanında faaliyet göstermektedir. Barcsay grubu, Awakenings Derneği'nin sanat temelli, bağımsız çalışan bir birimidir ve üyeleri Step Up projesi dahilinde uzun soluklu bir iş birliği kurmaya istekli olmuşlardır. Ne yazık ki, Covid-19 kısıtlamaları sebebiyle grup yalnızca bir defalık bir oturumda bir araya gelebilmiştir. Barcsay grubunun üyeleri, zihinsel durumlarından bağımsız olarak yaratım sürecinde aktif rol almak isteyen bireylerdir. Ayrıca grubun günlük faaliyetleri esnasında ürettikleri ürünler, terapi amaçlı analize tabii tutulmamaktadır. Atölyeye katılan üyeler, atölye çalışmaları esnasında bizimle paylaştıklarına göre kaygı bozukluğu, bipolar rahatsızlık tanısı ve depresyon gibi çeşitli ruh sağlığı sorunları olan bireylerdir. Kolaylaştırıcılar katılımcıların duygusal hassasiyetlerine ve kişisel alanlarına saygı gösterilmesini önemsediklerinden, kişisel veri toplanmamıştır. Katılımcıların yaş aralığı 25 ila 50 arasında değişmektedir. 7 kişiden oluşan gruba, Nyitott Kör'den Eğitimde Tiyatro uzmanı olan 2 kolaylaştırıcı eşlik etmiştir.

Covid-19 riski nedeniyle faaliyeti birkaç kez yeniden planlamak gerektiği için hazırlık aşaması nispeten uzun sürmüştür (Eylül 2021'den Mart 2022'ye kadar). Nyitott Kör bu süreçte, Awakenings Derneği ile ilgili birimlerdeki çalışmalar hakkında bilgi alışverişinde bulunmuş, Barcsay grubundan irtibat

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

kişisi olacak bir üye ile detayları paylaşılmış ve atölyenin katılımcılara sağlayacağı olası faydalar üstüne görüşülmüştür.

C. Dar gelirli gençler

Grup 4 ve 5- ELTE

Nyitott Kör, Eötvös Loránd Üniversitesi ile ve ortalamasının altında bir başlangıç maaşıyla meslek öğrenen iki genç yetişkin grubuyla iş birliği yapmıştır. Rakamlar, öğretmen maaşının, Macaristan'daki standart yaşam oranının çok altında olduğunu açıkça göstermektedir. Bu durum, çeşitli sosyal sıkıntıların sebebidir. Mesleğe yeni başlayanlar, ebeveynlerinden bağımsız bir hayat sürdürememekte ve çoğu zaman geçinebilmek için birden fazla işte / vardiyada çalışmak zorunda kalmaktadır. Bu durum erken yaşta tükenmişliğe yol açabilmekte, zihinsel ve fiziksel sorunlara neden olabilmektedir. Katılımcılar kukla yapım tekniği sayesinde kendilerini tanıma, mücadelelerini ve bakış açılarını yansıtmaya, duygularını geleceğin meslektaşlarıyla paylaşma şansı bulmuşlardır. Ayrıca, bu tekniği öğrenen genç yetişkinler, öğrendiklerini gelecekte başka gruplarla da uygulama imkânı kazanmışlardır.

Nyitott Kör, iki farklı grup için iki ayrı atölye gerçekleştirmiş, her atölyede 18-25 yaş aralığında 18 katılımcı yer almıştır.

3.1.1.3 Uygulama Süreci

Oturum adı, süre, materyaller, amaçlar ve ana sonuçların belirtildiği tablo aşağıdaki gibidir. Aktiviteler ve gözlemler tablo altında açıklanmıştır.

Grup 1- Figyelj rárn!

Oturumun adı	Süre	Materyaller	Amaçlar	Ana sonuçlar
Kuklalarımız	3 saat/ Tek mola	Kukla için: kâğıt, makas, ip. Kuklanın kişiselleştirilmesi için: el sanatları malzemeleri, kalemler, ip, kâğıt (farklı renklerde)	Özel ihtiyaçları olan dezavantajlı yetişkinlerin ruh sağlığı, iletişim, kendini ifade etme ve yansıtma becerilerinin desteklenmesi. Yaratıcı ve neşeli bir ortak deneyim alanı sağlamak.	Katılımcılar, süreci ve deneyimlerini derinlemesine yansıttıkları kuklalarını yarattılar. Sorular sorarak ve cesaret verici yorumlarla birbirlerine destek oldular.

Grup 2 - Fészek Csillag

Oturumun adı	Süre	Materyaller	Amaçlar	Ana sonuçlar
Giriş	10.02.2022 13:00-14:30	Kukla için: 80x120 cm ambalaj kâğıdı (katılımcı başına 5 yaprak kâğıt), makas, 1 yumak kalın ip. Kuklanın kişiselleştirilmesi için: el sanatları malzemeleri, kalemler, ip, kâğıt (farklı renklerde)	Grup uyumu yaratmak, temel teknikleri tanıtmak, kukla yapımı.	Grup içi rutinler oluşturuldu iletişim başladı, yaratım süreci başlatıldı.

Son rötuşlar	17.02.2022 13:00-14:30	Kukla için: 80x120 cm ambalaj kâğıdı (katılımcı başına 5 yaprak kâğıt), makas, 1 yumak kalın ip. Kuklanın kişiselleştirilmesi için: el sanatları malzemeleri, kalemler, ip, kâğıt (farklı renklerde)	Kuklayı tamamlamak ve kişiselleştirmek	Kuklalar tamamlandı, yaratıcı düşünme süreci başlatıldı.
Ev	24.02.2022 13:00-14:30	Kâğıt, ip, makas, tutkal, masa, marker kalem, odada bulunan nesnelere, sandalye	Kuklayı hareket ettirmeyi öğrenmek, ev kavramını düşünmek, kuklayı kişiselleştirmek	Kuklalar hareket ettirildi, ev kavramı keşfedildi, kuklalar kişiselleştirildi.
Engel	03.03.2022 13:00-14:30	Kâğıt, ip, makas, tutkal, masa, marker kalem, odada bulunan nesnelere, sandalye	Ortak bir yer hayal etmek ve ona can vermek	Birlikte yeni bir dünya yaratıldı, engel kavramı keşfedildi, esneklik yansıtıldı.
Prova	10.03.2022 13:00-14:30	Kâğıt, ip, makas, tutkal, masa, marker kalem, odada bulunan nesnelere, sandalye	Gösterinin bölümlerini tamamlamak ve prova yapmak	Hikâye tamamlandı, yansıtıldı ve oyun prova edildi.
Performans	17.03.2022 13:00-14:30	Kâğıt, ip, makas, tutkal, masa, marker kalem, odada bulunan nesnelere, sandalye	Prova yapmak, performans sergilemek, yansıtmak, kutlamak	Performans sergilendi, yansıtıldı ve kutlandı.

Grup 3- Awakenings

Oturumun adı	Süre	Materyaller	Amaçlar	Ana sonuçlar
Kukla Yapımı: Yabancı Figürler	3 saat / 2 kısa mola (Grubun ihtiyacına göre)	Kukla için: 80x120 cm ambalaj kâğıdı (katılımcı başına 5 yaprak kâğıt), makas, 1 yumak kalın ip. Kuklanın kişiselleştirilmesi için: el sanatları malzemeleri, kalemler, ip, kâğıt (farklı renklerde)	Psikiyatrik sorunlarla mücadele eden dezavantajlı yetişkinlerin ruh sağlığının, iletişim, kendini ifade etme ve yansıtma becerilerinin desteklenmesi. Yaratıcı ve neşeli bir ortak deneyim alanı sağlamak.	Katılımcılar, süreci ve deneyimlerini derinlemesine yansıttıkları kuklalarını yarattılar. Sorular sorarak ve cesaret verici yorumlarla birbirlerine destek oldular. Üyeler yaratıcı bir deneyim yaşadı ve oturumdan rahatlamış bir şekilde ayrıldı.

Grup 4- ELTE

Oturumun adı	Süre	Materyaller	Amaçlar	Ana sonuçlar
Kukla atölyesi- Ben ve Kukla	24.03.2022 8:00-11:15	Kukla için: 80x120 cm ambalaj kâğıdı (katılımcı başına 5 yaprak kâğıt), makas, 1 yumak kalın ip. Kuklanın kişiselleştirilmesi için: el sanatları malzemeleri, kalemler, ip, kâğıt (farklı renklerde)	Kukla yapım tekniğini tanıtmak, kendini yansıtmak, mesleki beceriler geliştirmek	Katılımcılar kukla yapım tekniğini öğrendi, duygu ve görüşlerini paylaştılar. Kuklaları gelecekte nasıl kullanabileceklerine dair fikir alışverişi yapıldı ve kukla yapımı öğrenildi.

Grup 5- ELTE

Oturumun adı	Süre	Materyaller	Amaçlar	Ana sonuçlar
Kukla atölyesi- Kuklanın Sabahı	31.04.2022 8:00-11:15	Kukla için: 80x120 cm ambalaj kâğıdı (katılımcı başına 5 yaprak kâğıt), makas, 1 yumak kalın ip. Kuklanın kişiselleştirilmesi için: el sanatları malzemeleri, kalemler, ip, kâğıt (farklı renklerde)	Kukla yapım tekniğini tanıtmak, kendini yansıtmak, mesleki beceriler geliştirmek	Katılımcılar kukla yapım tekniğini öğrendi, duygu ve görüşlerini paylaştılar, Kuklaları gelecekte nasıl kullanabileceklerine dair fikir alışverişi yapıldı ve kukla yapımı öğrenildi.

Her oturumda gerçekleştirilen faaliyetlerin, önemli gözlemlerin ve kullanılan dış kaynakların kısa bir açıklaması aşağıda yer almaktadır.

Grup 1- Figyelj rám!

1. Varış, selamlaşma ve tanışma- 10 dakika
2. Grup kuralları ve ihtiyaçları- 15 dakika
3. Kukla yapımı- 60 dakika
4. Öğle molası- 30 dakika
5. Kısa yansıtma ve tartışma- 15 dakika
6. Kuklaların jestlerle kendini tanıtmaları- 20 dakika
7. Grup üyelerinin deneyimlerini yansıtması- 30 dakika
8. Kapanış- 5 dakika

Nyitott Kör'ün kolaylaştırıcıları, oturumu açmadan önce herkesin oturumun konusunu ve yapısını bildiğinden emin olmak adına kısa bir **girişle** başlamaya karar vermiştir. Ardından gruba ve grubun ihtiyaçlarına odaklanılmıştır. Katılımcılar birbiriyle ve destek personelini tanımaktaydı. En az bir defa kolaylaştırıcılarla da bir araya gelip görüşülmüştü (kolaylaştırıcı ekibinden iki kişi, bir tanesi birkaç yıl önce olmak üzere katılımcılar için

birtakım faaliyetler düzenlemişti. Ayrıca dördüncü kolaylaştırıcı, bu oturumdan hemen önce katılımcıları tanımak için bir ziyarette bulunmuştu.) Katılımcı grup etkinlik sırasında faal ve cana yakın davranmış, etkinliklere ve sohbe katılma konusunda istekli olmuşlardır. Bu sebeple kolaylaştırıcılar oturuma bir oyunla başlamaya karar vermiştir. Katılımcılardan sol omza sağ elle, sağ omza sol elle dokunmaları istenmiştir. Ardından kalça, diz ve ayak bileğine dokunarak konsantre olmaları, vücudun bölümlerini saymaları istenmiştir. Grup hareketleri tekrarlayıp, daha hızlı veya daha yavaş yapmaya gayret etmiştir. Bu esnada kolaylaştırıcılar bizzat gruba odaklanmışlardır. Katılımcıların belirli bir sınıra ulaştığını tespit ettikleri anlarda kolaylaştırıcılar oyunu zaman zaman durdurmuşlardır. Nyitott Kör kolaylaştırıcıları **grup dinamiğini** keşfettikten ve **kurallar** konusunda grupla uzlaştıktan sonra **kukla yapım sürecine başlanmıştır**.

Kolaylaştırıcılar ve katılımcılar, oturum esnasında belirli aşamaları birlikte tekrarlamıştır. Destek personelinin de yardımıyla kolektif olarak ilerlemeye özen gösterilmiştir. Burada Nyitott Kör'ün başlıca amacı müdahaleyi en aza indirgeyerek, katılımcıların **daha bağımsız çalışmasına** olanak tanımak olmuştur. Katılımcıların yardıma ihtiyacı olup olmadığını veya tek başına çalışmaya teşvik edilip edilmeyeceğini tespit etmek amacıyla kolaylaştırıcıların ve destek personelinin aktif izleme/dinleme yapması gerekmiştir. Katılımcıların bazılarının aynı süreci tamamlaması diğerlerine kıyasla daha uzun sürdüğünden, kolaylaştırıcılar, katılımcıları **birbirine yardım** etmeleri için cesaretlendirilmiştir. Kolaylaştırıcılar herkesin süreci tamamlamasını beklerken daha yavaş ilerlemeye çalıştıkça bazı katılımcıların sıkıldığını fark etmişlerdir. Bu noktada kolaylaştırıcılar, destek personelinin **kukla yapım aşamalarını bilmesinin** bir sonraki adıma geçmeye hazır olanlara yardım edebilmek açısından önemli olduğunu fark etmişlerdir. Bu nedenle, çalışmaya başlamadan önce destek personeline danışmak, sürecin adımlarını ve ana aşamalarını paylaşmak, katılımcıların hızına kolayca uyum sağlayabilmeleri açısından faydalı olmuştur. **Öğle molası** vakti geldiğinde yorulan katılımcılar, Figyelj rám! Derneği üyelerinin karşıladığı yemek molasında birlikte harika vakit geçirerek öğle yemeği yemişlerdir. Acıktıkça konsantrasyon eşiği düştüğünden mola verip dinlenmek ve yemek yemek herkese iyi gelmiştir. Etkinlik sırasında aynı odayı hem yaratıcı faaliyetler için hem de yemek molası için kullanmanın iyi bir fikir olmadığını belirtmek bu noktada faydalı olacaktır. Öğle molası sona erdiğinde herkes masayı toplamaya yardım etmiştir. Bu esnada oda biraz

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

dağılmış ve çalışmaya elverişsiz hale gelmiştir. Öte yandan, derneğin konaklama alanında yemek yemenin zaman kazandırdığını, ancak bu sürecin daha iyi planlanabileceğini de belirtmek faydalı olabilir.

Herkes kukla yapımını tamamladıktan sonra, katılımcılardan kuklalarına isim vermeleri istenmiştir. Oturumun ikinci yarısında katılımcılar kuklalarını oynatmaya ve kişiliğini şekillendirmeye başlamıştır. Katılımcılar, sürece giderek daha fazla dahil olduklarını hissetmişler ve kuklalarla aralarında etkileşim başlamıştır. Bu sadece tek bir oturumdur. Yerel destek personeli kolaylaştırıcıları eşliğinde, grubun başka bir oturum daha yaparak kuklaların dış görünüş ve hareketlerle kişiselleştirilmesine devam etmesi teşvik edilmiştir. Nyitott Kör kolaylaştırıcıları, 2.1. bölümde açıklandığı üzere, altı adımda kukla yapım tekniğini yerel destek personeli ile paylaşmışlardır.

Fotoğraflar: Nyitott Kör, 1. Grup, FigyeljRám

Grup 2- Fészek Csillag

Nyitott Kör, başlangıç tarihini Ekim ayı sonu olarak belirlemişti, ancak ilk oturum zamanı geldiğinde grupta rahatsızlanan katılımcıların olması

sebebiyle kurum, etkinliği ertelemek zorunda kalmıştır. Halihazırda ertelenmiş olan tarih, eğitmenlerin de rahatsızlanması sebebiyle bir kez daha tekrar ertelenmek zorunda kalmıştır. Tüm süreç, henüz başlamadan iki hafta ertelenmiş olmuştur.

1. Giriş

a. İsimleri ğrenme

b. İsinma oyunları- el hareketlerini ve düğüm atma gibi kompleks hareketleri pratik etme

c. Kukla yapımına başlama

İlk oturumda öğle yemeğinde bir gecikme yaşanmıştır. ğle yemeği ile atölye çalışması aynı odada düzenlenmiştir. Kolaylaştırıcılar odada hazırlık yapmaya zaman bulamadığı için oturuma 15 dakika gecikmeyle başlanmıştır. Bu gecikmenin kolaylıkla telafi edilemeyeceği fark edilmiştir. Ebeveynleri ve kardeşleri katılımcıları almaya geleceği için, eve ne zaman gidebileceklerini bilmek katılımcılar için son derece önemli olmuştur.

Nyitott Kr ekibi ilk defa o zaman ortak kurumun sorumlu çalışanı olan yerel personelle tanışmıştır. Nyitott Kr kolaylaştırıcıları, kurumun sorumlu çalışanı ile yapılacak oturuma zamanında hazırlanamadığı için oturuma başlamakta biraz zorlanmışlardır. Öte yandan, kolaylaştırıcılar katılımcılarla gayet hızlı bir şekilde bağ kurmayı başarmıştır. Samimiyetleri ve açık olmaları sürecin sorunsuz ilerlemesine katkıda bulunmuştur. Nyitott Kr kolaylaştırıcıları, katılımcıların el becerilerinden emin olamadığı için başlangıçta çok fazla destek sağlamışlardır. Oturumun, grup üyelerinin daha bağımsız hareket edebileceği şekilde tasarlanabileceği daha sonra fark edilmiştir.

Oturumların ardından Nyitott Kr kolaylaştırıcıları, yerel profesyonelle 30 dakikalık bir görüşme yapmıştır. Katılımcıların başarılı olacağına inanan yerel profesyonel, katılımcıların yeteneklerine güvenmeleri ve farklı türde düğümlerle biraz uğraş vermeleri için olanak tanımaları yönünde Nyitott Kr ekibine telkinde bulunmuştur. Anlaşıldığı üzere, görevleri kendileri tamamlayabilecek olsalar bile "dışarıdan yardım almayı" yeğlemişlerdir. Katılımcıların çevresindeki insanların çoğu, daha hızlı olacağı düşüncesiyle sabırsız davranarak görevleri katılımcıların yerine halletme yoluna başvurmuştur. Bu da katılımcıların, karmaşık görevleri yerine getirmek zorunda olmadıkları fikrine alışmalarına yol açmıştır.

2. Son rötuşlar

- a. Isınma
- b. Kuklayı tamamlamak
- c. Kuklaya isim vermek
- d. Kuklayla ilgili kısa bir öykü oluşturmak
- e. Vedalaşma

İkinci oturumda Nyitott Kör kolaylaştırıcıları, rutinleri tanıtmaya karar vermiştir. Mászínház (sosyal hayata dahil etmeye yardımcı tiyatro oyunları yaratan bir organizasyon) ile temas halinde olan kolaylaştırıcılardan biri, her zaman bu rutinelere yer verdiklerinden bahsetmiştir. Bu sebeple, fiziksel becerilerin geliştirilmesine ve konsantrasyona yardımcı ısınma oyunları birtakım rutinler oluşturmaya karar verilmiştir. Vedalaşma anı için Mászínház'dan esinlendikleri bir egzersiz belirlenmiştir. İyi yapılandırılmış bir oturum çerçevesinde uygulanan rutin pratikler, hızlı başlangıç ve bitişler sayesinde herkes kendini güvende ve hazır hissederek sürecin bir parçası olmayı başarmıştır.

3. Ev

- a. Isınma
- b. Kukla evi yapmak (yardımcı dört kişinin desteğiyle dört grup halinde çalışma)
 - i. Kukla evinin içindekiler
 - ii. Kukla evi ve kuklanın karakteri
- c. Kukla evinin sergilenmesi
- d. Şehir ve mahalle kavramının tanıtılması
- e. Yansıtma
- f. Vedalaşma

Nyitott Kör, sürece kompleks ve soyut fikirleri dahil etmiştir. Ágnes, katılımcılardan 4 grup oluşturmuştur. Her grubun kendi hızında çalışabilmesi için, her grupta yetenekleri belirli benzerlikler gösteren 3 kişi yer almıştır. Her 3 kişiyle 1 eğitmenin çalışıyor olması süreci kolaylaştırmıştır. Grupların ev kavramını içselleştirmesi birbirinden farklılık gösterdiğinden, "Sizin için ev ne ifade ediyor?" sorusuna bazen sadece omuz silkerek cevap verilirken bazen de derinlikli cevaplar verenler olmuştur.

Fayda sağlayacak nicelikte analizler bulmak pek kolay olmamıştır. Kolaylaştırıcılar, yetersiz cevapların sebebinin sorunu kavrayamamaktan mı

yoksa 'üşenmekten' mi kaynaklandığını kestirememiştir. Bazen katılımcıların düşünmek için fazla çaba sarf etmeye isteksiz olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcıların cevap vermeye üşendiği anlarda kolaylaştırıcılar devreye girerek, anlamlı bir tartışma ortamı yaratmak konusunda ısrarcı olmuştur. Yetersiz cevapların sebebinin katılımcıların sorunu kavrayamamasından kaynaklandığı hallerde kolaylaştırıcıların ısrar etmesinin, rahatsızlık hissi ve kafa karışıklığı yaratma riski doğurabileceği belirtilmiştir.

4. Engel

a. Isınma

b. Sabahları tüm kuklaların katılımıyla gerçekleştirilecek bir bahar şenliği fikrini ortaya atın. Muhtemelen herkes engellerle karşılaşacak ancak bir şekilde üstesinden gelmeyi başaracaktır.

c. Küçük gruplar halinde çalışın, sahne kurun ve sırayla performans sergileyin.

d. Yansıtma- Engelleri aşmada neyden güç alıyorlar?

e. Vedalaşma

Bu oturum, genel sürecin en yoğun dönemi olarak dikkat çekmektedir. Kukla bir engelle karşılaşmış ve üstesinden gelmiştir. Yapılması gereken şey gayet açıktır; su birikintisi, sokak kedisi gibi somut engeller belirlenmiştir. Hikâye şöyle kurgulanmıştır: 'Herkes bahar şenliğine hazırlanır ancak festival sahnesine çıkmaya çalıştıkları anda farklı engellerle karşılaşır. Daha sonra bir şekilde herkes festival alanında buluşur.'

Dört grup, üç katılımcının oynattığı her kukla için birer kısa skeç oluşturmuştur. Ardından her grup, kurguladığı sahneyi diğer gruplarla aktarmıştır. Bu noktada kolaylaştırıcılar, drama tekniklerinden yararlanarak bazı sahnelerin açılışını yapmıştır. Kolaylaştırıcılar, engelin kukla açısından en çetrefilli olduğu anlarda gruplardan sahneyi durdurmalarını istemiştir. 'Bu noktada kukla ne düşünüyor olabilir? sorusunu yönelterek gruptan görüşlerini ifade etmeleri istenmiştir. Kukla bu noktada engeli aşmak için ne yapabilir? Nereden güç alır?' Kolaylaştırıcılar, bu tür soruların dezavantajlı grup üyeleri için önemli olabileceğini ve yaygın olarak verilen cevapların ilham verici olabileceğini düşünmüştür. Ancak şaşırtıcıdır ki ya nadiren cevap alınabilmiş ya da sahneye ilgili espri yapılarak cevap geçiştirilmiştir. Bazen de katılımcıların, kolaylaştırıcıların duymak istediğini düşündüğü, kendilerine özgün gelen cevaplar verdiği gözlemlenmiştir. Kolaylaştırıcılar, cevap panellerinin bu grupta önemli bir rol oynadığını ve bunun sınırlı

sürede dönüştürülemeyeceğini, ancak yine de buna meydan okuyabileceklerini kabul etmiştir. Bu etkinlikte, kolaylaştırıcılardan birinin yabancı bir proje etkinliği nedeniyle ayrılması gerekmiştir. Katılımcılarla daha önce çalışmış olan başka bir kolaylaştırıcı davet edilmiştir. Grup için önemli olan istikrar unsuru değiştiğinden grup dinamiği bu durumdan etkilenmiştir. Öte yandan, kolaylaştırıcılar grubunda katılımcılara aşına olan başka bir kişinin yer alması son derece yararlı olmuştur. Destek personeli, Nyitott Kör ekibine, yukarıda belirtilen kompleks sorular hakkında konuşmak istiyorlarsa daha küçük adımlarla başlayarak yol kat edebileceklerini bildirmiştir. Belki de kendini yansıtırma kültürü grupta henüz yeterince iyi gelişmemiştir. Belki de grup dinamiğindeki değişim, bir tür belirsizlik hissine neden olmuştur. Bu durum, bu pilot uygulama sürecinde enteresan ve ilham verici bir engel olarak değerlendirilmiş ve devam eden bir profesyonel tartışma konusu olmuştur.

5. Prova

a. Isınma

b. Küçük gruplar halinde çalışarak ayrı sahnelerden bir hikâyeye oluşturun

c. Hikâyeyi kullanarak görsel bir pano oluşturun

d. Prova

e. Vedalaşma

Bu oturumun yapısı dramatik olarak kurgulanmıştır. Her gruptan 3 farklı engelden bir hikâyeye oluşturmaları istenmiştir. Hikâyeler 4-5 kez küçük gruplar halinde prova edilmiş ve performans sergilenmiştir. Sahneler izlenmiş, düşünceler ve yapıcı yorumlar paylaşılmıştır. Ardından odadaki masalar düzenlenmiş ve her katılımcının kuklasını oynatabileceği ortak bir sahne oluşturulmuştur.

6. Performans

a. Isınma

b. Prova ve son rötuşlar

c. Grubun diğer üyeleri ile bakım merkezi çalışanlarının önünde performans sergilenir.

d. Kutlama

e. Vedalaşma

Son etkinlikte çalışma tüm yönleriyle kutlanmıştır. Gruplar sahneleri tekrar kısaca prova ettikten sonra davetliler ağırlandı. Katılımcıların engelli

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

meslektaşları ve destek personeli de davetliler arasında yer almıştır. Etkinliğin amacı, herkesin kendini adadığı nispeten uzun bir sürecin ardından başarı sağlamak ve deneyim kazanmak; atölye çalışmalarına katılanlarla katılmayanları bir araya getirmektir. Etkinlik, bakımını üstlendikleri bireylerin yepyeni bir yönünü görmeye başlayan ya da geliştirdikleri yeni bir beceriyi keşfeden destek personeli için de muhtemelen yeni bir keşif olmuştur. Oturumlar harika bir şekilde sonlanmıştır: Tıpkı tiyatro prömiyerlerinde olduğu gibi, herkes şampanya ile kadeh kaldırmış, atıştırmalıklar ikram edilmiş ve samimi bir sohbet ortamı oluşmuştur. Bir katılımcının seçtiği müzik eşliğinde konuklar dans etmiştir. Etkinliğin bütünü, topluluk duygusu yaratmıştır.

Fotoğraf: Nyitott Kör, 2. Grup, Fészek Csillag

Grup 3- Awakenings

Atölye programı:

1. Varış, selamlaşma- 10 dakika
2. Giriş: Biz kimiz ve yaratıcılık/sanat ile ilişkimiz nasıldır? - 10 dakika
3. Grup kuralları ve ihtiyaçları- 15 dakika
4. Kukla yapımı- 60 dakika
5. Kısa yansıtma ve tartışma- 15 dakika
6. Kuklaların jestlerle kendini tanıtmaları- 20 dakika
7. Grup üyelerinin kendi deneyimlerini yansıtması- 30 dakika
8. Kapanış- 10 dakika

Budapeşte'nin mahrumiyet bölgesinde olmasına rağmen rehabilite edici bir konumda yer alan kuruluş **merkezine varıldığında**, bazı katılımcılar Nyitott Kör ekibini kapıda karşılamış ve içeri buyur etmiştir. Nyitott Kör ekibi

hemen kendileri tanıtılmış ve Barcsay grubu üyeleriyle samimi ve sıcak bir sohbet ortamı kurulmuştur. Oda beklenenden daha küçüktü ve alanın büyük bir kısmında masalar yer alıyordu. Duvar kenarına birkaç sandalye ve masa daha yerleştirildi. Duvarlarda, Barcsay grubunun çizimleri, resimleri ve kreasyonları vardı. Duvarlar, kullandıkları materyallerle duvarlar dekore edilmişti. Mekânın genel olarak yaratıcı bir atmosferi olmasına rağmen ferah bir alana sahip değildi. Kolaylaştırıcılar odada rahatça hareket edilemediğini fark etmiş, genellikle daha büyük ve boş odalarda çalışmaya alışkın oldukları için alana hızlıca uyum sağlamaları gerekmiştir. Bu gibi etkinliklerde pek tercih edilmemesine rağmen, kapı açık bırakılmış, yaklaşık 10 dakika boyunca odaya girip çıkanlar olmuştur. Programın bazı üyeleri selam vermek için odaya uğramıştır.

Sonunda oturuma 7 katılımcı ile başlanmıştır. Bazı üyeler göz teması kurmaktan kaçınarak yere veya masaya bakıyor, beden dilleri iletişime kapalı görünüyordu. Kolaylaştırıcılar ilk olarak **isimlerini söyleyerek kendini tanıtmış, oturum hakkında kısaca bilgi vererek yaratıcı uygulamalar ve sanatla olan ilişkilerini açıklamışlardır**. Katılımcılardan da kendi isimlerini söyleyerek kendilerini tanıtmaları ve yaratıcı uygulamalar ve sanatla ilişkilerini kısaca açıklamaları istenmiştir. Bazı katılımcılar resim, yazı, fotoğrafçılık, yemek pişirme ve dans hakkında konuşmuştur. İçlerinden birisi tiyatro ile çok ilgili olduğunu ifade etmiş ve diğerleri de ona katılmıştır. Yaratıcılıktan bahsederken, bazı katılımcıların cümlelerine “Eskiden ...” ve “Önceleri ...” gibi ifadelerle başlamaları, zorlu mücadeleleri başladıktan sonra yaratıcılık faaliyetlerini bıraktıklarını ima etmeleri dikkat çekmiştir. Kolaylaştırıcılar şu şekilde kısaca bilgilendirme yapmıştır: "Yaratıcılık ya da sanat dediğimiz şey, farklı kişiler için farklı faaliyetler anlamına gelebilir. Bazıları için, niteliği değerlendirilebilecek sonuç odaklı bir üretim kaygısı yaşamadan, yalnızca zevk için veya verdiği rahatlık hissi için yaptıkları küçük bir şey olabilir." Gruptaki bazı katılımcılar yaratıcı sürece girmekte zorlanmış olsalar da bazıları kendini ifade etmek ve rahatlamak için sanatla ilgilenmiş, göze hoş görünen ya da bir başkasına hediye edebilecekleri güzel bir şey üretmek için uğraşmışlardır.

Kolaylaştırıcılar Barcsay grubunun faaliyetlerinin kurallarına aşına olmadığından ve bazı katılımcılar derneğin programlarında yeni olduğu için diğerlerini tanımadığından, **grup kurallarını kısaca ele almak ve hafta yazmak fayda sağlamıştır**. Nyitott Kör kolaylaştırıcıları oturumun amaçlarını

daha ayrıntılı bir şekilde paylaşmış ve samimi bir dil kullanmak konusunda anlaşmıştır (Macar dilinde, çoğunlukla sözlü çekimlerde öne çıkan resmi ve gayri resmi kayıtlar farklılık gösterir). Kolaylaştırıcılar gruba telefon kullanımı, molaların düzenlenmesi ve diğer ihtiyaçlar hakkında sorular yöneltmiştir. Üyeler telefonlarını sessizde tutmayı, ertelemeyi kabul etmiştir. İlacını alması için alarm kurması gereken bir katılımcıya telefon konusunda müsamaha gösterilmiştir. Katılımcıların çoğu sigara kullandığından, 60 dakikada bir mola ihtiyaçları olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılar da oturum boyunca 10'ar dakikalık iki mola vermeyi uygun görmüşlerdir. Başından beri etkinliğe katılmakta tereddüt eden bir katılımcı, kendisi hakkında konuşmamayı tercih ettiğini dile getirmiştir. Son oturumda (sabahki felsefe grubunda) çoğunlukla hasta olmakla ilgili zor konular tartışılmıştır. Kolaylaştırıcılar, zor konularla ve deneyimlerle ilgili ifadeleri sınırlandırmayı faydalı bulmadığından kısa bir tartışma başlamıştır. Kolaylaştırıcılar, katılımcıların yaratıcılıklarıyla bağlantılı olarak kendilerinden bahsetmelerinin beklendiğini ve herkesin birbirini dinlediği ve saygı gösterdiği bir ortamda **katılımcıların neyi ne kadar paylaşacağını belirlemekte özgür olduğunu** vurgulamışlardır. Bu durum tüm katılımcılar tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

Nyitott Kör kolaylaştırıcıları, bölüm 2.1'de Teatr Grodzki'nin paylaştığı aşamaları takip ederek kukla yapımı sürecini başlatmıştır. Kolaylaştırıcılardan biri örnek bir kukla üzerinde her adımı gösterirken, başka bir kolaylaştırıcı da materyal dağıtımı ve bireysel yardım ile destek sağlamıştır. Kolaylaştırıcılar, daha fazla kişiye ihtiyaç duyulduğunda katılımcıları birbirine yardım etmeye teşvik etmiştir.

Kuklaların baş kısmı ve kolları oluştuktan sonra kukla yapımı devam ederken ilk mola verilmiştir. Zor bir gün geçirdiğini ve felsefe oturumundan duygusal olarak etkilendiğini ifade eden bir katılımcı, mola bittikten sonra odaya geri dönmemiştir. Ancak bir saat sonra veda etmek için geri geldiğinde, oturumdan bağımsız olarak kendini iyi hissetmediğini yinelemiştir. Molanın ardından grup ayrılan katılımcının yokluğunu kabullenmiş, kendi aralarında kâğıdın buruşma sesinden kaynaklanan gürültünün arkadaşlarının ruh halini olumsuz etkilemiş olabileceğini konuşmuşlardır. Grup, ayrılan katılımcının şu anda farklı bir desteğe ihtiyacı olduğunu, bu desteğe de buldukları merkezde erişebileceğini düşündüklerini dile getirmişlerdir. Katılımcıların etkinliği uygulama hızları

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

birbirlerinden farklı olsa da grup süreci adım adım takip ederek yol almıştır. Kolaylaştırıcıların grubun ihtiyaçlarını dengelemeye dikkat etmeleri ve katılımcıların yaratıcı süreç boyunca "kararında zorluk yaşamaları" için sabırla destek olmaları gerekmiştir. Kolaylaştırıcılar, katılımcıları zaman zaman olumlu geri bildirimlerle de teşvik etmiştir. Katılımcılar kukla yapımının aşamalarını anladıktan sonra, aralarında sürece, nasıl hissettiklerine veya başlarından geçen ortak bir deneyime dair bir sohbet başlamıştır. Bu konuşmalara kolaylaştırıcılar da zaman zaman dahil olmuştur.

Katılımcılar kuklaları tamamlamak üzereyken içlerinden birisi şöyle demiştir: **"Tabi ya! Önemli olan kuklayı yapmamız, kuklanın nasıl görüldüğü değil!"** Yaratıcılık sırasında katılımcılar kuklalarının çıkış öyküsünden kısaca bahsetmişlerdir: **"Bir uzaylıya benziyor. Bilim kurgu severim."**, **"Benimkinin hamile olmasını istiyorum."**, **"Benimki mini etek giymek istiyor, ama bu konuda biraz da gergin."** **Kuklamın beyni düştü, kafasını kocaman yapmışım."** Herkes süreci tamamladığında ve sonuçtan bir şekilde memnun kaldığında, **katılımcılar sırayla kuklalarını oynatmış** ve karakterlerini tanıtmışlardır. Katılımcılar kuklalarını oynatırken hâlâ utangaç davranmış ve kuklaları çoğunlukla sadece el sallamışlardır. Bu durum kolaylaştırıcıların **katılımcıların kuklalar aracılığıyla kendilerini nasıl daha fazla ifade edebileceklerini düşüncelerine** sebep olmuştur. Nyitott Kör ekibi bir fikir alışveriş ortamı yaratmak için bazı yansıtıcı sorular sormuşlardır: **Yaratıcılık süreci kendinizi nasıl hissettirdi? Nerelerde zorlandınız? Özellikle rahatlatıcı veya neşeli hissettiren kısım(lar) nelerdi?** Katılımcılar deneyimlerini paylaştıktan sonra molaya çıkmıştır.

Oturumun son bölümünde grup **kukla oynatmaya geri dönmüştür.** Kolaylaştırıcılar, katılımcılardan kuklalara hangi hareketleri nasıl yaptırabileceklerini vücutlarını nasıl kullanacaklarını bizzat keşfetmelerini istemiştir. Kolaylaştırıcılar katılımcılardan şunu istemiştir: **"Kuklanızın mücadele ettiği zor bir durumda nasıl hareket edebileceğini gösterin"** Kuklaların hareketlerini izleyen kolaylaştırıcılar, katılımcıların talep ettiği ölçüde geri bildirim vermişlerdir. Bu şekilde zaman kullanımı da verimli olmuş, acele etmeyi gerektiren bir durum oluşmamıştır. Kukla hareketlerinin ve ifadelerinin bazıları şöyle olmuştur: **Her ayrıntıyı aşırı düşünüyor(um), kendini/kendimi eksik hissediyor(um), utanıyor(um), yalnız hissediyor(um), işe yaramaz hissediyor(um), kapana kısılmış**

hissediyor(um). Kişisel duygular ifade edilirken katılımcılar birbirlerini desteklemişler ve zorlayıcı duygularla karşı karşıya kalındığında nasıl bir yol izlenebileceği konuşulmuştur. **Kolaylaştırıcılar kuklaların hareketlerini, rahatlatıcı düşüncelere, duygulara ve problem çözme stratejilerine yönlendirmeye çalışmışlardır. Kuklaları oynatırken ortaya çıkan bazı etkili dramatik durumlar, grubun yaratıcı bir akış deneyimlemesinin mümkün olduğunu göstermiştir.**

Kapanış kısmında her katılımcı, genel deneyimini ve sürece devam etmek isteyip istemediğini tek bir cümleyle ifade etmiştir. Katılımcıların tümü **sürece devam etmek istediklerini** belirtmiş, atölye gününe daha fazla kişi katılmadığı için üzüntülerini belirtmişlerdir. Sürecin devamı için seçenekleri gözden geçiren kolaylaştırıcılar, katılımcılardan bazıları yeni bir çalışmaya başlayacağı için, grup üyelerinin hepsine uyan bir ortak zaman olmadığını fark etmişlerdir. İletişim halinde kalmaya karar verilmiş ve Barcsay grubunun faaliyetler sorumlusunun merkezi programı düzenledikten sonra etkinliğin devamının mümkün olması durumunda Nyitott Kör'e ulaşmasına karar verilmiştir. Ne yazık ki, başka bir oturum düzenlenememiştir. Nyitott Kör, Awakening Derneği'nin iç işleyişine saygı göstererek, organizasyonu gerçekleştirme sorumluluğunu dernek üyelerine bırakmıştır.

Fotoğraf: Nyitott Kör, 3. Grup Awakenings

Grup 4 ve 5 – ELTE

1. Tanışma

Nyitott Kör kolaylaştırıcıları kısa bir tanıtımın ardından oturuma giriş yapmışlardır. Kolaylaştırıcılar, katılımcılardan isimlerini söylemelerini istemişlerdir. Çevrimiçi, masa oyunu, kart oyunu ya da diğer türlerde en sevdikleri oyunun ne olduğu sorulmuştur. Oyunların

içimizdeki çocuğu ortaya çıkardığı bilindiğinden, oyunların sadece çocuklar için olmadığı, insanların hayat boyu oyun oynayabileceği vurgulanmıştır.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Bir sonraki etkinlik için kolaylaştırıcılar, Macaristan'daki pek çok okulda bulunan, alanların ve odaların işaretlendiği bir okul haritası ve iki manyetik tahta getirmişlerdir. Katılımcılara 'Yetişkinler ve öğrenciler kendilerini nerede güvende hissediyorlar ve nerede güvensiz hissediyorlar?' diye sorulmuş, küçük gruplar halinde tartışmaları ve ilgili noktalara farklı renklerde küçük miktatılar koymaları istenmiştir. Böylece katılımcılar, öğretmenlerin ve öğrencilerin okuldaki deneyimleri arasındaki farklar hakkında konuşmaya sevk edilmiştir. Grup sınıfın hem öğrenciler hem öğretmenler için güvenli olmayan bir alan olabileceğini, eğitimde herkes için güvenli sınıflar inşa etmenin amaçlanması gerektiği tartıştı. Bu tartışma öğrenmenin doğasına ve güvenlik duygusuyla olan ilişkisine odaklanmaya yardımcı olmuştur.

2. Drama pedagojisine genel giriş

Nyitott Kör kolaylaştırıcıları katılımcıların daha önce dramaya ilişkin deneyimleri olup olmadığını sormuşlardır. Verilen cevaplara göre; çatı kurma, drama etkinliği, role giriş gibi temel kavramlar açıklığa kavuşturulmuştur. Kolaylaştırıcılar, çevrimiçi mevcut olan temel bilgi kaynaklarını tanıtmıştır. Ardından *gizli müfredat* kavramı tanıtılmıştır. Gizli müfredat, pedagojik bir durumun her zaman en az iki katmanının olması halidir. İlk katmanda açık ve görünür olan ile kolayca tespit edilebilir olan yer almaktadır. Bu iki katman kukla yapımında, kuklayı yaratım tekniği ve kuklayı canlandırma süreci olarak kendini göstermiştir. Öte yandan öğrenme sürecinin hatırı sayılır bir kısmının gerçekleştiği gizli katmanlar da vardır. Örneğin, bir katılımcının yaptığı kuklanın kendini nasıl yansıttığı gibi... Katılımcıların kuklaları için hikayeleştirdiği durumlar aslında kendileri, dertleri, değerleri ve dünya görüşleri ile ilgili ayrıntıları yansıtmaktadır. Drama, öğrenme sürecinin bilhassa ve doğrudan gizli katmanlarıyla birlikte işleyiş gösterir. Buradan hareketle kolaylaştırıcılar, kukla yapımının bu kavram etrafında etkili bir şekilde işleyen bir araç olduğu varsayımında bulunmuşlardır.

3. Kukla yapımı

Nyitott Kör kolaylaştırıcıları, gösterilen adımları video ile tanıtarak bölüm 2.1'de bulunan Teatr Grodzki'nin açıklamalarını uygulamışlardır.

4. Üç kişilik gruplar halinde kukla ile kısa bir sahne oluşturma

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Kolaylaştırıcılar katılımcılara basit bir senaryo vermiştir: "*Kukla sabah uyanır ve bir dizi sabah rutinini yerine getirir.*" Tasarlanan sahneler birbirinden farklılık göstermiştir. Bu sahneler, katılımcıların güne başlarken nasıl bir zihin yapısında oldukları hakkında fikir verirken aynı zamanda genel yaşam doyumu, motivasyon ve mevcut duygu durumu hakkında ipuçları taşımaktadır.

5. Performans ve yansıtma

Katılımcıların hepsi sahne performansını tamamladıktan sonra daire şeklinde oturmuşlar ve kolaylaştırıcılar katılımcılara süreç boyunca neler hissettiğini sormuşlardır. Hangi kısımlarda zorlanmışlardır? Başarılı olduklarını düşündükleri anlar hangileriydi? Katılımcılar hep birlikte yaratıcı süreçleri değerlendirmişlerdir.

6. Öz farkındalık, sosyal beceriler, iş birliği ve problem çözümü konularında kukla yapımından nasıl daha fazla yararlanılabileceği hakkında tartışma

Deneyimlerin değerlendirilmesinin ardından kolaylaştırıcılar, katılımcılara kuklaları kendi grup çalışmalarında nasıl kullanabileceğini sormuşlardır. Ayrıca Teatr Grodzki'den edindikleri bazı bilgileri paylaşmışlardır.

7. Kapanışta katılımcılardan atölye çalışmasının etkisini ölçebilmek için Step Up projesi değerlendirme anketine katılmaları istenmiştir.

3.1.1.4 Pilot uygulamaya ilişkin yorumlar, uygulamayı tekrar etmek isteyen uygulayıcılar için her adım hakkında faydalı ipuçları

Grup 1- Figyelj rám!

Özellikle kolaylaştırıcıların grup dinamiğine aşına olmadığı durumlarda, sürece bir oyunla başlamak önem taşımaktadır. Başlangıç etkinlikleri katılımcıları tanımak, katılımlarını sağlamak ve sınırlarını az da olsa keşfetmek için faydalı olacaktır. Ayrıca yoğunlaşmalarına ve birlikte çalışılabilecek bir bağlam oluşturmaya da yardımcı olmaktadır.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Herkesin adımları takip edebildiğinden emin olmak için süreç öncesinde ve esnasında, gruba ve katılımcılara bizzat ve ayrı ayrı dikkat etmek gerekir. Bu bölümde, adımları ayrıntılı açıklamalarla anlatmaya ve göstermeye çalışan kolaylaştırıcıları herkesin görebiliyor ve duyabiliyor olması önemlidir.

Kukla yapım süreci aşamalarının destek personeli ile paylaşılması, iş birliği içinde daha kolay çalışmaya zemin hazırlar. Destek personeli tüm süreci görür ve anlarsa, grubun dinamiklerini takip etme imkânı artar.

Mekânın, hazırlanması, molaların ayarlanması ve yiyecek ikramlarının belirlenmesi gibi **detaylı lojistik hazırlığın** yapılması da önemlidir.

Fotoğraf: Nyitott Kör, 4. ve 5. Grup, Elte

Grup 2- Fészek Csillag

Küçük gruplar halinde çalışın. Bu grupta biri katılımcılarla birlikte çalışan ve onları iyi tanıyan bir destek personeli olmak üzere 12 katılımcı ve 4 kolaylaştırıcı bulunmaktaydı. Destek personeli, benzer yeteneklere sahip bireylerin yer aldığı küçük gruplar oluşturmayı önererek gereken düzenlemeleri yapmıştır. Kimlerin birlikte iyi çalışıp çalışamayacağına dikkat edilmiştir. Bu sayede ekipler, grup içi çatışma olmadan kendi hızında çalışma ortamı bulmuşlardır. Amaç farklı olsaydı, çeşitlilik arz eden karma gruplar oluşturmak daha uygun olabilirdi ancak bu sefer Nyitott Kör kolaylaştırıcıları yerel profesyonelin kararına güvenmeyi tercih etmişlerdir. Üçlü gruplar halinde çalışmak katılımcıların kendini içtenlikle ve özgürce

ifade etmesini sağlarken, kolaylaştırıcıların da her üyeyle bizzat bağlantı kurmasına zemin hazırlamıştır.

Katılımcıların yeteneklerini tanıyın ve sınırlarını zorlayın. Kolaylaştırıcılar, üç kişi yerine iki kişinin kukla oynatmasının daha kolay olacağını tespit etmiştir. İki kişi kuklayı daha iyi kavrayarak daha dengeli hakimiyet kurabilmektedir. Elbette bu durumda kuklanın hareketleri incelik ve akıcılıktan ödün verecektir ancak kukla bu şekilde can bulacak ve katılımcılar da ancak bu şekilde hareketleri koordine edebilecektir. Kolaylaştırıcılar, yaratıcı görevler önerildiğinde katılımcıların önceleri biraz pasif kaldığını ve örselendiğini tespit etmiştir ki bu durum bazen tembellik olarak nitelendirilmiştir. Yaratıcı görevler soyut bir düşünce biçimi gerektirdiğinden herkes için kolay olmayabilmektedir. Kolaylaştırıcıların, katılımcıları konfor alanlarından çıkmaya cesaretlendirmesine rağmen bazen başkalarının fikirlerini kopyalayan ve tekrar edenler olmuştur. Bu nedenle kolaylaştırıcılar, özgün düşüncenin gücünü ve yalınlığını, her insanın fikrinin kıymetli ve biricik olduğunu vurgulamak durumunda kalmıştır. Her üyenin sarf ettiği çaba karşılık bulmuştur. Oldukça ilginç sonuçlar elde edilmiştir. Silah, kelepçe gibi savunma araçlarıyla gücü temsil eden polis kuklası bu sonuçlara örnek olarak gösterilebilir. Grubun bir üyesi başlangıçta kolaylaştırıcılarla iş birliği yapmaya yanaşmamış hatta her oturumda espri yapmaya çalışmıştır. Ancak buna rağmen diğer katılımcılar önünde iyi performans sergilemeye gayret etmiştir.

Hikayeleştirin. Kukla evinden başlayarak ortak bir alan yaratmak son derece yararlı ve anlamlı olmuştur. Bir dizi atölye çalışması sayesinde tek başına yaratım sürecinden küçük gruplar halinde çalışma ("komşuluk kurma") aşamasına geçilmiştir. Sonuç olarak katılımcılar herkesin bir görevinin, amacının ve dostunun olduğu hayali bir kasaba kurmuştur.

Rutinler Oluşturun. Rutinler katılımcılarda istikrar ve güvenlik hissi uyandıracığından, Nyitott Kör ekibi bir başlangıç ve bitiş rutini olmasını faydalı bulmuştur. Başlangıçta biri aynı anda iki elin koordinasyonuna, diğeri ise farklı yönlerde karmaşık hareketler yapmaya yönelik olmak üzere iki oyun tasarlanmıştır. Veda rutininde kolaylaştırıcılar Mászínház'dan esinlenerek bir egzersiz yaptırılmıştır. Herkes bir daire içinde ayakta durmuştur. Kolaylaştırıcı kendi sağına dönüp "Bu oyunda benimle oynadığın için teşekkür ederim." demiştir. Bu cümlelerin ardından konuşan ve dinleyen kişiler ellerine dokunmuştur. Dinleyen kişi kendi sağına dönmüş ve aynı cümleyi ve

hareketi tekrarlamışlardır. Tüm üyeler sırayla aynısını tekrar ettikten sonra yüzlerini çemberin ortasına dönerek hep birlikte “Ben de sana teşekkür ederim.” demişlerdir.

Grup 3- Awakenings

Hazırlık son derece önemlidir. Ortak çalışılan kuruluşun iç işleyişine dikkat edilmelidir. Mümkünse, etkinlikten önce bina ve oda görülmelidir. Orada vakit geçiren insanlarla sohbet etmek de faydalı olacaktır.

Bu özel hedef kitlede **adaptasyon ve esneklik** büyük öneme sahiptir. Nyitott Kör ekibi gruba kaç katılımcının dahil olacağını ve nasıl bir ruh haliyle geleceklerini bilmediklerinden grubun ihtiyacı olursa zaman çizelgesini değiştirmeye hazır bulunmuşlardır.

Hedefler, olası sonuçlar ve ortak kurallar konusunda şeffaf olun. Bu, üyelerin grup içinde kendini güvende hissetmesine yardımcı olacaktır. Yapıcı bir iş birliği için kabul edilmiş rehber ilkeleri hatırlatmak amacıyla yazılı grup kuralları üyeler tarafından imzalanabilecek şekilde (ancak Nyitott Kör bu şekilde hazırlamadı) duvara/kapıya asılabilir.

Grup içinde her duyguya ve ruh haline saygı gösterin. Kolaylaştırıcıların kontrolü dışında kalan yönlerin de olabileceğini unutmayın. Ortak kuruluşun ve katılımcıların zor duygu ve durumlarla başa çıkma stratejilerine güvenin. Sonuçta onların birer yetişkin olduğunu unutmayın.

Sezgilerinize güvenin. Grubu yakın markaja almaktan çekinmeyin. Siz yorulduğunuzda muhtemelen grup da yorulmuştur. İstedığınız zaman mola verebilir ve odaya döndükten sonra kısa bir ısınma egzersizi yapabilirsiniz. Önemli olan, katılımcılara günlük yaşamlarında yaratıcı olmaları için ilham verecek keyifli anlar yaşatmaktır.

Karşıt görüşlere kulak verin. Grubu rahatsız etme ihtimali olan bir duruma müdahale etmek de faydalı olacaktır. Örneğin bir defasında bir katılımcı sorulara peş peşe en hızlı cevap veren kişi olarak sivrilerken gruba hâkim olmaya başlamıştır. Kolaylaştırıcılar bu kişiden, başkalarına da fırsat vermesini rica etmiştir. Cevap vermeden önce kısa bir an sessizce “düşünmenin” herkes için iyi olacağını ifade edilmiştir. Kolaylaştırıcıların bu ricası olgunlukla karşılanmıştır. Böylece grubun dinamiği yeniden sağlanmış olmuştur.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Liderliği paylaşın, iş birliği yapın. Kuklalar tamamlandıktan sonra, liderlik rolü kolaylaştırıcılar arasında el değiştirmiştir. Kukla yapım sürecini destekleyen kişi, yansıtıcı tartışma ve kukla hareketlerinden sorumlu ana eğitmen ve kolaylaştırıcı görevini üstlenmiştir. Rollerin el değiştirmesi faydalı olmuştur. Bu sayede kukla yapımında destekleyici rolde bulunan kişi bu ikinci görevinde katılımcıların tepkilerini yakından gözlemleyebilmiştir. Aynı şekilde, diğer kolaylaştırıcı da kuklaların hareketini yakından gözlemlerken uygun bir kapanış tasarlayabilmiştir.

Grup 4 ve 5- ELTE

Çalışmayı bir bağlama oturtun. Bu etkinlikler katılımcıların mesleki eğitimine iyi entegre edildiğinden, pilot uygulamaya alınan kukla tekniğinin bir parçası olduğu büyük resim, yani drama (pedagoji) hakkında konuşmak gerekiyordu. İki etkinliğin en başında Nyitott Kör kolaylaştırıcıları drama hakkında genel itibariyle konuştuktan sonra kukla yapımı özeline ve taşıdığı potansiyele odaklandı.

Dikkatlerinin dağılmamasına özen gösterin. Kolaylaştırıcılar, ilk etkinlikteki giriş bölümünün çok uzun ve karmaşık olduğunu, öğrencilerin 30 dakika süren sunumdan sıkıldığını fark etti. Bu nedenle kolaylaştırıcılar ikinci etkinlikte daha kısa süren ve daha interaktif bir faaliyetle katılımcıların dikkatini çekmeye çalıştı. Bu haliyle faaliyet, katılımcıların beğenisini kazandı. Konuya ve kullanılan araca merak uyandırdı. Etkinliğin başlama şeklinin, katılımcıların ilerleyen sürece dahil olmasında etkili olduğu anlaşıldı. Birinci grup, ikinci gruba kıyasla daha pasif kaldı. Aslında kolaylaştırıcılara, benzer durumlarda özellikle mesafeli kalan ve direnç gösteren grubun ikinci grup olduğu belirtilmişti.

Takım çalışmasını destekleyin. Kolaylaştırıcılar, birinci grubu kuklalarıyla bireysel olarak çalışmaya, ikinci grubu ise 4-5 katılımcıdan oluşan ekipler halinde çalışmaya yönlendirdi. İkinci grup için alınan bu kararın iyi sonuçlar verdiği gözlemlendi. Grup çalışmasının genç yetişkinleri motive ettiği görüldü.

Planla, değerlendir, daha iyi planla. İlk gruba olan deneyim oldukça iyi geçti. Kolaylaştırıcılar bu grubu sürece daha etkin bir şekilde dahil etme konusunda yeni fikirler edindi. Kolaylaştırıcıların grup lideri ile yaptığı görüşmeler sonucunda ikinci grup iyi bir şekilde yönlendirilmiş, bu da katılımcılar için daha verimli olmuştur (geri bildirimlerine dayanarak). Katılım

gösteren gençler birbirleriyle yeni şekillerde başarıyla bir araya gelerek yaygın eğitim araçlarının gücü hakkında enine boyuna sohbetler yaptılar, sürecin başında kafalarındaki soru işaretlerinden bahsettiler.

3.1.1.5 Sonuçlar ve etki

Nyitott Kör ekibi en geniş zamanı bilişsel yönden desteğe ihtiyaç duyan bireylerden oluşan Nest Star grubu ile geçirmiştir. Grubun keyifli bir ortama sahip olduğu, katılımcıların ise mutlu bir ruh halinde ve eğlenceli zaman geçirmeye istekli oldukları gözlemlenmiştir. Fakat bazen de birbirleri, kukla performansları ya da geliştirdikleri çözümler hakkında karşı taraf için pek de komik sayılmayacak yorumlar yaptıkları gözlemlenmiştir. Bir bütün olarak değerlendirildiğinde grup içindeki **güvenlik duygusunun kırılgan olduğu** söylenebilir. Ayrıca kolaylaştırıcıların, dikkatleri öz farkındalığa yöneltmeye dair girişimleri ve sordukları sorular grup açısından beklenmedik karşılanmış olabilir. Kolaylaştırıcılar bu anlamda daha sakin ve adım adım ilerlemenin faydalı olacağı görüşünde olmuşlardır.

Maybug grubundaki katılımcılar kukla yapımından sonra yorgun düştikleri ve daha zahmetsiz, basit ve eğlenceli etkinliklerle ilgilenmek istediklerinden, Nyitott Kör ekibi bu katılımcılarla olan **süreci derinlemesine analiz etmek için yeterli zamanı** bulamamıştır. Gerçekleştirilen **ilk genç yetişkinler grubunda** kolaylaştırıcılar daha geleneksel bir öğretim yaklaşımı denemeye karar vermiş ve **oturuma bir sunumla başlamışlardır**. Sunum, **katılımcıların aktif katılımı yönünde etkili olamadığından, sadece** bilişsel düzeyde kullanılacak olan metoda dikkatlerini çekilmiş, süreci derinlemesine deneyimlemelerine engel oluşturmuştur. Etkinliklerde rol oynayan bir diğer bileşen ise, grupların kendi içlerindeki geri bildirim ve tartışma alışkanlığına ve kültürüne dayanmaktaydı. Örneğin Barcsay grubu, her gün benzer bir şekilde grup ortamında çalışırken, diğer gruplarda yorumların derinliği, bireylerin geçmiş alışkanlıklarına ve deneyimlerine bağlıydı.

Grup 1- Figyelj rám!

"Kukla yapmak bana çok iyi geliyor. Gerçekten iyi vakit geçirdim." – Katılımcı
"Kukla yapmaktan keyif aldım. Diğer katılımcılarla iyi vakit geçirdim." -
Katılımcı

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

"Darth Vader'ın kuklasını yaptım ve önümüzdeki hafta ona bir pelerin yapacağım." - Katılımcı

"Hem katılımcılar hem de kolaylaştırıcılar iyi vakit geçirdiler, birlikte geçirilen zaman keyifli ve faydalıydı. Tam bir uyum ortamı hakimdi." - Sosyal hizmet uzmanı

"Uzun yıllardır Open Circle Derneği ile çalışıyoruz. Gelişim ve etkinlik programlarımızı yürütmemize destek oluyorlar. Bugün yararlanıcılarımızla keyifli vakit geçirdik. Yeni yaratıcı çalışmalar deneme imkânımız oldu. Grubumuza yaratıcı fikirler kattığı için dernek ile çalışmaktan keyif alıyoruz."
- Sosyal hizmet uzmanı

Grup 2- Fészek Csillag

Nyitott Kör ekibinin katılımcılarla çabucak bağ kurduğunu görmek büyüleyiciydi. Üçüncü oturumda katılımcılar kolaylaştırıcılara sarılmaya başlamış, hatta kolaylaştırıcıları kapıda karşılamaya başlamışlardı. Son oturumda katılımcılardan bazıları kolaylaştırıcılar için resim çizmiş, notlar hazırlamıştı. Notlarında kolaylaştırıcıları özleyecekleri yazıyordu. Kukla oynatmak bir yana, en başta kukla yapıp yapamayacaklarından bile emin olamadıklarını ifade etmişlerdi. Dezavantajlı bireylerin böyle bir zorluğun üstesinden gelmesi büyük bir başarıydı. Kendilerine inanmalarını ve sürece bağlanmalarını destekleyen bu aracın gücü kanıtlanmıştı.

Kuklayı canlandırmak için 2-3 kişinin birlikte çalışması gerekmekteydi. Kolaylaştırıcıların da desteğiyle, birlikte etkili bir şekilde nasıl çalışılabileceği deneyimlendi.

Alıntılar:

"Benim için her şey açık ve anlaşılırdı."

"Kolaylaştırıcılar çok iyi iş çıkardı."

"Ruh halim düzeldi, daha mutlu biri oldum."

"Bu programı adeta bir kamp gibi her hafta yapmanızı öneririm."

"Kuklalar sayesinde erkek arkadaşım [o da başka bir katılımcı] iletişimimiz güçlendi. Kuklalar adeta çocuğumuz gibi oldu."

Grup 3- Awakenings

"Kuklanın nasıl görüldüğünün değil, kuklayı yapmanın önemli olduğunu anladım!"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

"Kendimin başka bir versiyonunu yaratıyormuşum gibi hissettim."

"Kâğıdı buruşturmak gerçekten kendimi iyi hissettirdi. Buraya geldiğimde gergin ve stresliydim, ancak hepsi uçtu gitti!"

"Detay gerektiren monoton bir çalışmaydı. Zorlandım. Neredeyse vazgeçiyordum. Ama vazgeçmediğim için mutluyum."

"Senin kuklan benimkinden daha güzel olmuş. Kızgırım."

"Her kuklanın birbirinden farklı ve özgün olabileceği fikrini kabullenmek bana iyi geldi. Benimkinin özel olduğunu hissettim."

"Kuklamın kafası aşağı bakıyordu. Bir konu üzerine fazla yoğunlaştığımda ben de öyle yapıyorum."

"Kuklam mutlu. İsteddiği işi aldı. Mutluluktan ellerini çırpıyor."

"Kuklamı seviyorum. Bana pek şey olabileceğimi ve yaratabileceğimi hatırlatıyor."

"Bende bipolar bozukluk var. Covid döneminde bu bozukluğun depresif kısmı baskın gelmişti. Bulduğum ortamda kontrolü kaybetmemek için mücadele ediyorum. Dışardan iyi görünüyorum. Kuklam da iyi görünüyor ama yakından bakan biri kötü durumda olduğunu fark edebilir."

"Burada ne yapacağımızı ve nasıl yapacağımızı önceden pek kestiremedim. Bunun çocukça olacağından endişeliydim. Fakat en çok keyif aldığım kısımlar, çocukça ve eğlenceli kısımlar oldu. Yapılan derinlikli tartışmalar bana iyi geldi. Teşekkür ederim."

Grup 4 ve 5- ELTE

Kukla yapmak gibi basit bir eylemin ardında muazzam bir gizli öğrenme alanı vardı. Bu da potansiyel ve büyük bir keşif alanı sağlıyordu. Somut görevlerin ötesinde, konuşulmamış hatta farkında olmadan cereyan eden benzersiz ve kişiye özgü değişimler ve keşifler yaşandı.

"Yaratıcı ve özgürlükçüydü."

"Dikte etmeden, akışında öğrenmenin ne demek olduğunu anladım."

"Her şey doğrudan ve açıktı."

"Buraya gelmeden öncekinden daha fazla bilgiye sahibim. Ayrıca dramayı sevmeye başladım."

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

- “Çok kullanışlı bir araçmış. Uygulanabilirlik alanı çok çeşitli.”*
- “Kukla yapım aşaması bence haddinden fazla zaman aldı.”*
- “Hızlı ve yoğun bir süreç oldu. Herkes her saniye bir şeyler öğreniyordu.”*
- “Harikaydı, bu konuda daha fazla bilgi edinmek isterim.”*
- “Açık ve hevesli davrandığım sürece profesyonel hayatıma yönelik çok faydasını gördüm.”*
- “Pek bir şey öğrenmedim, ama belki ileride faydasını görürüm.”*
- “Mesleki hayatımda faydalı olacak çok fazla bilgi edindim.”*
- “Eğlenceli bir öğrenme süreciydi. Zaman hızla akıp geçti. Öğrenirken çok eğlendim.”*
- “Yaratıcılık süreci gerçekten rahatlatıcı ve neredeyse tedavi ediciydi. Daha kavramsallaştırılmış etkinliklerden de keyif aldım. Ayrıca üretim sırasında yaratıcılığımızı (belirli yönlendirmeler dahilinde) devreye sokabiliyor oluşumuzu da çok sevdim.”*

Eğitmenler / kolaylaştırıcılar için öğrenme süreci, yeni deneyimler ve zorluklar:

Nyitott Kör, topluluğun 'Oyna, Harekete Geç ve Keşfet' temalı misyonuna uygun olduğu için **pilot uygulamada kukla yapımını seçmiştir**. Nyitott Kör ekibi, 2021'de proje kapsamında gerçekleşen atölye sırasında tanıştıkları kâğıt kukla yapımı yöntemini çok beğenmiş ve bu yöntemi hemen farklı bağlamlarda kullanma olanakları üzerine bir planlama yapmıştır. Pilot oturumlarda, **Eğitimde Tiyatro uzmanları** becerilerini yeni bir araç vasıtasıyla **yeni gruplara aktarabilmiştir**. Her gün öğrenciler ve gençlerle çalışan, profesyonellere eğitim veren Nyitott Kör'ün odak noktası eskiden ancak bazen dezavantajlı yetişkin gruplarına yönelik olabilmekteydi. **Step Up projesindeki faaliyetler sayesinde kurum, desteğe muhtaç yetişkinlerin etkin bir şekilde topluma dahil edilmesiyle ilgili pek çok bilgi edinmiş ve sosyal psikiyatri tesisi ile iş birliği konusunda deneyim kazanmıştır**.

Grup 1- Figyelj rám!

Bu oturumun gerçekleştirilmesi esnasında kolaylaştırıcı ekip yeni deneyimler kazanmış ve yeni zorluklarla karşılaşmıştır. Bu zorluklar, yukarıda da belirtildiği gibi, çoğunlukla atölye çalışması düzenlenmesine yönelik

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ayrıntılarla ilgiliydi. Kolaylaştırıcılar ayrıntılara daha çok dikkat etmeyi öğrenmiş ve edindikleri deneyimi sonraki gruplarla yapılan oturumlara dahil etmeye başlamıştır. Nyitott Kör ekibi, katılımcıların sınırlarını tanımanın, ihtiyaçlarını keşfetmenin ve mümkün olduğunca açık ve anlaşılır bir dil kullanmanın ne kadar önemli olduğunu görmüştür.

“Yardıma ne zaman gerçekten ihtiyaç duyulduğunu ve gereğinden fazla yardım edip etmediğimi anlamakta biraz zorlandım. Katılımcıların sınırlarını keşfetmeye çalışmanın önemli olduğunu düşünüyorum. Sınırlarını keşfetmek için de farklı yaklaşımlar denemek ve sonuca odaklanmak gerekiyor.” - Destek görevlisi

“Ayrıntıların önemini özellikle kolaylaştırıcı rolünü sürdürürken ve grup benim talimatlarımı takip ediyorken daha iyi anladım. Dikkatlerini çekmeye çalıştığım şey bana son derece anlaşılır geliyor olabilir. Kolaylaştırıcı olarak açıklamalar yaparken ve katılımcılara öncülük ederken daha net olmam gerektiğini fark ettim.” - Kolaylaştırıcı

“Grubun çeşitliliği ve farklı bireylerden oluşması benim için yeni bir şeydi. Görevlerin ve sürecin tamamının herkese hitap etmesine özen gösterdim. Fakat bir kişi, diğerlerine göre daha seriydi. Her bireyin süreç içinde kendi hızında hareket alanı olmasının amaca ulaşmaktan daha önemli olduğunu kabullenmeleri biraz zaman aldı.” - Kolaylaştırıcı

Grup 2- Fészek Csillag

“Soyut düşüncenin zorluklarıyla başa çıkmanın zahmetli bir iş olduğunu fark ettim.”

“Her oturumdan sonra [kolaylaştırıcılar ve yerel destek personeli arasında] değerlendirme ve konsültasyon yapılması gerçekten çok iyi sonuçlar verdi.”

“Eğlenerek öğrenmenin ve kendini ifade etmenin merkezde olduğu programların önemli olduğunu düşünüyorum.”

“Ortak oturumlarda kendimi daha açık ifade edebiliyorum. Katılımcıların iş dışındaki yaşamlarını da merak ediyorum.”

Grup 3- Awakenings

Nyitott Kör psikiyatrik bakım ve destek alan bir hedef grupla daha önce çalışmamıştı. **Bu grupla iş birliği** yapma fırsatı yakaladıkları için memnundular. Nyitott Kör, özellikle Awakenings Derneği ile **toplum ruh**

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

sağlığı yaklaşımına dair belirli ortak değerler ve misyon paylaşmaktadır. **İhtiyaç duyulan faaliyetleri kendi kendine organize edebilmeleri için dezavantajlı bir gruba güven aşılandığını ve güç verildiğini görmek** Nyitott Kör üyeleri için sevindirici olmuştur. Formal olmayan faaliyetlerin üyelere iyi geleceğini düşünen Nyitott Kör'ün sunduğu faaliyet, kuruluşun haftalık programına uyuyordu. Nyitott Kör, **kukla yapımında kullanılan aracın potansiyeline dair** deneyim kazanmış ve bu alanda eğitim uygulayıcısı olarak tiyatro becerilerini geliştirmiştir. **Daha uzun soluklu ve çoklu oturumlu bir süreç için ilerleyen zamanda benzer fırsatları gözletmiştir.**

Grup kurallarının uygulanmasıyla ilgili yaşanan küçük bir zorluğa dikkat çekmek gerekirse, katılımcılardan birinin sık sık telefonunu kontrol ettiğinden, başka bir üyenin ise birkaç kez müsaade isteyip dışarı çıktığından ve atölye çalışmasının sonuna doğru kuruluştan bazı kimselerin grubu kontrol etmek için uğrayarak araya girdiğinden bahsedilebilir. Tüm bunların etkinliğin dinamiği açısından **ideal koşullar olmadığı** söylenebilir. Ancak kolaylaştırıcılar grubu gözlemlemiş ve katılımcıların bu ayrıntıları gayet normal bir şekilde karşılık verdiğini fark etmişlerdir. Hiç kimse bu durumla ilgili herhangi bir rahatsızlık dile getirmemiştir. Uzun vadede, **her oturumun başında grup kurallarının hatırlatılması gerekmiştir.** Önem verilen noktalara uyulup uyulmadığını veya değişiklik önerileri olup olmadığı değerlendirilmiştir. Değişiklik önerileri söz konusu olduğunda çoğunluk kararı almak veya otokratik seçimler yapmak yerine uzlaşma sağlama yoluna gidilmiştir.

“Atölye çalışması boyunca çok güldük, eğlendik. Bundan dolayı mutluydum. Aslında atölyenin ilk 15 dakikasında bazı katılımcıların gergin ve karanlık bir ruh hali içinde olduğunu algılamıştım. Kendileri gibi davranıp etkinliğe katılacaklarından emin değildim.”

Güvenli bir alanın kolayca yaratılabileceği, grubun yapıcı olduğu ve bu tür grup düzenlemelerinde rutinleri olduğu, birbirini desteklediği, aktif olarak dinlediği ve var gücüyle gayret gösterdiği kanaatindeydim.”

“Herkesin hızı birbirinden farklı olduğu için tüm katılımcıların ihtiyacına yanıt verecek bir yol bulmak zordu. Öte yandan katılımcıların ne kadar destekleyici olduğunu görmek de şaşkınlık vericiydi.”

“Süreç devam ederken bir katılımcı aramızdan ayrılmayı seçti. Veda etmek için yanımıza uğradı. İhtiyaç duyduğu desteği bulmuş olmasına sevindik.”

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Grup 4 ve 5- ELTE

“Mesleki eğitimde çeşitli öğrenme yöntemlerini tanıtmamanın önemli olduğu görüşüm pekişti. Yeni mesleki bilgiler edindim ve profesyonellerle tanışma fırsatım oldu.”

“Nyitott Kör ve diğer kuruluşlarla bağlantıda olmaya devam edeceğim.”

Zor olan yalnızca kukla yapımı atölye çalışmasını tamamlamak değil, öğrencilere kendi uygulamalarında kullanabilecekleri bir araç sağlamaktı. Bir deneyimden yola çıkarak deneyimi somut bilgiye dönüştürmek Nyitott Kör için yeni bir durumdu. Bu defa kolaylaştırıcılar, herkesin kukla yapım faaliyetine bizzat katılabileceği bir alan yaratmanın bir yolunu bulmak zorundaydı. Bunun yanı sıra, katılımcılara sürece dışarıdan bakmaları ve durumun geçişkenliğini değerlendirmeleri için destek verilmesi gerekiyordu. İki katmandan oluşan bu durumun yarattığı kesişim kümesinin her bir katmanını bütünüyle deneyimleme ihtimali mümkün değildi. Macaristan'da yeni öğretmenlere yönelik eğitim programının ciddi çelişiklere gebe olduğunu ve hem öğrenciler hem de eğitimciler açısından gerginliğe neden olduğunu belirtmekte fayda var. Eğitim fakültesi öğrencileri sosyal takdir eksikliğinin, düşük ücretlerin (yeni mezun öğretmenler aylık brüt 570 EUR ücretle işe başlıyor) ve ezici çalışma saatlerinin (haftada 45-50 saat) farkında olduğundan geleceklerini oldukça kasvetli görmektedir. Eğitim programı, öğretmenleri çağdaş ve yaygın eğitim görüşlerini uyarlamaya hazırlıyor, ancak öğretmenlik yapmaya başlayıp Macaristan'daki çağ dışı okul sisteminin gerçekliğiyle yüzleştiklerinde kaçınılmaz olarak hayal kırıklığına uğruyorlar. Genç öğretmenlerin yaklaşık %70'i kariyerlerinin ilk 5 yılında pes ediyor ve mesleği bırakıyor. Bu nedenle öğrenciler eğitimleri boyunca oldukça isteksiz, mesafeli ve gayretsiz olabiliyor. Kolaylaştırıcıların yüzleşmesi gereken ilk zorluk, bir öz motivasyon kaynağı bulmak olmuştur. Katılımcılar, oturumun sağlayacağı faydadan şüpheliydi. Kolaylaştırıcıların bunun üstesinden gelerek katılımcıların meslekten uzaklaşmamasına ve kendilerine yabancılaşmamasına aracılık edebilecekleri bir başarı deneyimi edindirmesi gerekiyordu.

Yerel ortak kuruluşların etkisi ve eğitim

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Grup 1- Figyelj rám!

"Oturumdan tamamıyla memnun kaldım. Grup, bazı yeni teknikler öğrendi ve iyi vakit geçirdi. Ayrıca kolaylaştırıcıların topluluğumuzla nasıl çalıştığını görmek bizler için faydalı oldu " - Sosyal hizmet uzmanı

"Kukla yapımına devam edeceğimizi sanıyorum. Katılımcıların oyunla öğrenmelerinin ve kuklalarına giysiler yapmalarının onlara iyi geldiğini fark ettim. Artık kukla yapımını beraberce öğrendiğimize göre belki diğer grupla da kukla yapabiliriz!" - Destek görevlisi

"Fikirce zenginleştirdim. Benzer programlara olan ilgim arttı." - Sosyal hizmet uzmanı

"Ufkumun genişlediğini hissedebiliyorum." - Sosyal hizmet uzmanı

Grup 2- Fészek Csillag

"Katılımcılar arasındaki bağı güçlendiren bir süreç oldu."

"Benzer programlara açıldık. İnsanın konfor alanından çıkmasında her zaman fayda olduğunu düşünürüm."

"[Katılımcılar] her hafta oturumları dört gözle bekliyordu. Yeni etkinlikten gerçekten keyif aldılar."

Grup 3- Awakenings

"Kanıtla dayalı tamamlayıcı yöntemlerin hepsine açıldık. Ruh sağlığı tanısı olan bireylerin kendi imajını anlaması ve bu imajı sağlamlaştırması tanı için de önemli olabilir. Eğlenceli bir yöntemin temelini kavramış olduk. Kullanıcılarımız etkinlikten iyi duygularla ayrıldı. Katılımcılar daha önce hiç kullanmadığımız bir yöntem hakkında bilgi edindi. Kendileriyle, duygularıyla ve değerleriyle bağlantı kurabildiler. Burada edindiğimiz deneyimleri, kendimizi geliştirmeye ve araştırmalarımızı derinleştirmeye entegre edebileceğiz. Danışanlarımız, ruh sağlığı destek ekibinden yardım alıyor. Yöntem hakkında öğrendikleri bilgileri başkalarıyla paylaşıyor. Öz-yardım gruplarımız bu yaklaşımı gönüllülük bazında benimseyebilir. Sürece dahil olan bireylerin semptomları bu tür yöntemlerin bir ölçüsü olabilir. Bu faaliyetin bireyler üzerinde olumlu pek çok etkisi oldu."

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Grup 4 ve 5- ELTE

“Bu tür etkinlikler Üniversite ile Nyitott Kör arasında uzun soluklu bir iş birliğinin ilk adımlarıydı. Şu anda dramaya daha uzun soluklu ve derinlikli bir bakış açısı sunmamıza elverişli bir müfredat üzerinde çalışıyoruz.”

“Öğretmenlere yönelik mevcut eğitimin temel ilkeleri ve öğrenmenin doğasında dramanın yerine ilişkin görüşleri birbirine oldukça yakındır. Bununla birlikte, drama eğitim programına entegre edilmemiştir. Öğretmenlere yönelik eğitim programının başında ortak ve irtibat kişisi olduğundan, bu özel bir oturumdu ve uzun soluklu olacağını umduğumuz bir ilişkinin başlangıcıydı.”

3.1.2 Türkiye'de yürütülen pilot uygulama: Bir Kukla Yarat, Kendini Yarat

3.1.2.1 Uygulayan kuruluş: Ütopya Eğitim ve Sanat

3.1.2.2 Hedef grup

Grup 1-Ekonomik açıdan dezavantajları (yoksulluk riski) olan genç yetişkinler

Türkiye'de pilot uygulamaya katılan ilk grup, ekonomik dezavantajları olan- yoksulluk riski taşıyan genç yetişkin bireyler olmuştur. Pilot uygulamanın kişisel ve mesleki gelişimleri olumlu yönde destekleyebileceği ve gelecekte hem iş hem özel hayatlarında yarar sağlayabileceği düşünüldüğü için bu hedef grup seçilmiştir. Yine, bu bireyler genellikle finansal kaynak yetersizliği nedeniyle eğitim ve sosyal etkinliklere katılımı fazla fırsatı olmayan kişilerdir. Atölye çalışması, Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı Muratpaşa Gençlik Merkezi'nin iş birliğiyle Antalya'da Meltem Spor ve Aktivite Kompleksi'nde gerçekleştirilmiştir. Gençlik Merkezi, çoğunlukla sosyal ve ekonomik açıdan dezavantajlı genç yetişkinlere hizmet etmeyi amaçlamıştır. Katılımcılar arasında, merkeze aslen katılımcı olarak gelip daha sonra sosyal hizmet uzmanı olan ve şimdi de dezavantajlı gruplarla

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

çalışan gönüllü gençler de vardı. Ütopya, Step Up projesinin başından itibaren Muratpaşa Gençlik Merkezi ile bağlantı kurup iş birliği yaparak Odak Grup Toplantılarına katılmıştır. Kukla yapımı tekniğinin pilot olarak uygulanmasına karar verildiğinde, merkezdeki sosyal hizmet uzmanları ve gönüllüler atölye çalışmasına ev sahipliği yapmaya ve potansiyel katılımcılara açık bir çağrıda bulunmaya istekli olduklarını ifade etmişlerdir. Ütopya, etkinliği sosyal medya hesaplarından ve web sayfasından da duyurmuştur. Atölye çalışmasına yaşları 20-25 arasında değişen 12 aday kaydolmuştur. Ancak, ilk oturuma sadece 10 katılımcı gelmiş ve katılımcıların 4'ü tüm atölye sürecini tamamlamıştır. Atölyede Muratpaşa Gençlik Merkezinde oryantasyon ve koordinasyona yardımcı olan bir ekip lideri ve Ütopya'da 2 personel vardı. Atölye, Aralık 2021'de başladı ve başlangıçta tüm sürecin bir ay içinde tamamlanması planlanmıştır. Ancak, grubun tüm oturumlara eksiksiz katılması zor olduğu için süre 2 ay uzatılmıştır. Süreci tamamlayan katılımcılar, öğrendikleri bu yeni yöntemi gelecekte gönüllü olarak yürüttükleri sosyal hizmetlerde ve iş hayatlarında (ör. öğretmenlik yaparken) yaygınlaştırmaya ve kullanmaya istekli oldukları için atölyenin süregelen bir etkisi olacağı umulmaktadır.

Grup 2- Yaşlılar

Türkiye'de pilot uygulamaya katılan ikinci grup 'Yaşlılar' olmuştur. Bu hedef grup, yaratıcı yöntemlerin yaşlılarla paylaşılmasının sosyal ve bireysel etkisini deneyimlemek amacıyla seçilmiştir. Yöntemin, yaşlıların öz ifadelerine ve iyilik hallerine katkı sağlamak için bir fırsat olduğu düşünülmüştür. Ütopya, bu atölye çalışmasını Mart 2022'de Antalya Büyükşehir Belediyesi iş birliğiyle Antalya Aktif Yaşlı Merkezi'nde gerçekleştirmiştir. Aktif Yaşlı Merkezi, yaşlıların aktif bir hayat sürmelerini, yaşlanmanın fiziksel ve zihinsel risklerinin farkında olmalarını desteklemeyi amaçlamaktadır. Ütopya, Aktif Yaşlı Merkezi'ne "Bir Kukla Yarat, Kendini Yarat" sloganıyla yöntemini tanıtmak istediğini belirterek Antalya Büyükşehir Belediyesi'ne başvurmuştur. Belediyeye yaptıkları başvurunun onaylanmasının ardından "Yaşlılar Haftası" etkinlikleri kapsamında atölye planlaması yapılmıştır. Aktif Yaşlı Merkezi üyelerine açık bir çağrıda bulunurken Ütopya da etkinliği sosyal medya hesaplarından ve web sayfasından duyurmuştur. Merkezin bir günlük yoğun bir atölye çalışması talep etmesi üzerine Ütopya, aylık planlamasını tam günlük bir atölye

planlamasına dönüştürmüştür. Atölyede yaşları 65 ile 73 arasında değişen 11 katılımcı vardı. Atölye sürecine destek için merkezde bir gerontolog ve bir psikolog olmak üzere iki personel hazır bulunmaktaydı. Atölye çalışmasını koordine eden ve katılımcıları yönlendiren 2 personel vardı.

Atölyeye katılan yaşlılar, oyun oynarken ve kendi kuklalarını yaratırken yeniden çocukluklarına dönmüş gibi hissettiklerini belirtmişlerdir. Atölye çalışmasının oldukça kıymetli bir sonucu da katılımcıların kuklalarını torunlarına hediye etmek niyetiyle tasarlamak istemeleri ve torunlarıyla birlikte geçirecekleri vakti ve bağlarını güçlendireceklerini hayal etmeleriydi.

3.1.2.3 Uygulama: Oturum adı, süre, materyaller, amaçlar ve ana sonuçların belirtildiği tablo aşağıdaki gibidir. Aktiviteler ve gözlemler tabloda açıklanmıştır.

A. Grup 1- Ekonomik Açıdan Dezavantajları Olan Genç Yetişkinler:

Oturumun adı	Süre	Materyaller	Amaçlar	Ana sonuçlar
Kâğıttan Kukla Yapımı Atölye Çalışması	(Yaklaşık 2 saat süresince) 8 oturum 2 aya yayıldı.	Kraft kâğıdı (4-5 adet. Kâğıdın boyutu, yapılacak kuklanın boyutuna göre değişebilir.) Gazete kâğıdı (İsteğe bağlı. Kuklanın baş ve gövde kısımlarını doldurmak ve şekillendirmek için kullanılabilir) Kalın ip / pamuk, farklı renkte ipler, makas Kumaş parçaları (eski giysilerden veya artık kumaşlardan geri dönüştürülmüş kumaşlar olabilir) Dikiş malzemeleri	Katılımcıların benlik saygısı ve öz farkındalığına katkıda bulunmak. İletişim ve sosyal becerilerine katkıda bulunmak. Kendileri ve ihtiyaçları hakkındaki bilgilerini geliştirmek. Formal olmayan deneysel bir öğrenme deneyimi sunmak. Yaratıcılığı geliştirmeye yönelik yeni yöntemler sunmak. Katılımcıların kendilerini ifade edip birbirlerini	Katılımcılar kendi kuklalarını yapma konusunda son derece isteklidir ve bu atölyeyi çok ciddiye aldıklarını, konunun ilgilerini çektiğini ifade etmişlerdir. Öğrendikleri bu yeni yöntemi gelecekte mesleki yaşamlarında ve sosyal çalışmalarında kullanacaklarını belirtmişlerdir.

		Diğer geri dönüşüm malzemeleri Boya kalemi ve boyalar.	tanıyabileceği bir alan yaratmak. Ekip kurma ve verimli iş birliği için uygun ortam yaratmak, Katılımcılara bazı sosyal entegrasyon ve uyum tekniklerini tanıtmak.	

B. Grup 2- Yaşlılar

Oturumun adı	Süre	Materyaller	Amaçlar	Ana sonuçlar
Kâğıttan Kukla Yapım Atölye çalışması	1 günlük atölye (8 saat)	Kraft kâğıdı (4-5 adet. Kâğıdın boyutu, yapılacak kuklanın boyutuna göre değişebilir) Gazete kâğıdı (İsteğe bağlı. Kuklanın baş ve gövde kısımlarını doldurmak ve şekillendirmek için kullanılabilir) Kalın ip / pamuk, farklı renklerde iplik, Makas, Kumaş parçaları (eski giysilerden veya artık kumaşlardan geri dönüştürülmüş kumaşlar olabilir) Dikiş malzemeleri Diğer geri dönüşüm malzemeleri Kalem ve boyalar	Katılımcıların benlik saygısı ve öz farkındalığına katkıda bulunmak. İletişim ve sosyal becerilerine katkıda bulunmak. Kendileri ve ihtiyaçları hakkındaki bilgilerini geliştirmek. Formal olmayan ve deneysel bir öğrenme deneyimi sunmak. Yaratıcılığı tetiklemeye yönelik yeni yöntemler sunmak. Katılımcıların kendini ifade edip konuşabileceği bir alan yaratmak. Ekip kurma ve verimli iş birliği için uygun ortam yaratmak, Katılımcılara bazı sosyal entegrasyon ve	Atölye çalışmasına katılan yaşlılar, oyun oynarken ve kendi kuklalarını yaratırken yeniden çocukluklarına dönmüş gibi hissettiklerini belirtmişlerdir. Atölyenin oldukça kıymetli bir sonucu da katılımcıların kuklalarını torunlarına hediye etmek üzere tasarımlarını ve torunlarıyla birlikte geçirecekleri vakti düşünerek bağlarını güçlendireceklerini hayal etmeleriydi.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

			uyum tekniklerini tanıtmak.	

Her oturuma özgü etkinlikler, gözlemler ve dış kaynaklar:

A. Grup 1- Ekonomik açıdan dezavantajları olan genç yetişkinler:

OTURUM 1 (2 saatlik): TANIŞMA VE GİRİŞ

Grup, öncelikle tanışma ve kaynaşmaya teşvik edici oyunlar oynayıp sohbet etmişlerdir.

Bu oturumda atölye kolaylaştırıcıları Ütopya'nın faaliyetlerini, Step Up projesini, projenin hedeflerini, projeye dahil olan farklı ülkelerdeki ortakları ve bu uygulamayı neden tercih ettiklerini açıklamışlardır.

Kâğıt kukla yapımı yönteminin geliştiricisi ve uygulama danışmanı olan Teatr Grodzki katılımcılara tanıtılmıştır. Katılımcılara kukla yapımı için gereken malzemeler anlatıldı. Katılımcılar ile hazırlanan malzemelerle kuklalarının üst gövdeleri yapılmaya başlandı.

OTURUM 2 (2 saatlik): KÂĞITTAN KUKLA YAPIMINA GİRİŞ;

Ütopya güne yine ortamı ısıtmaya yönelik oyunlar ve pratiklerle başladı. Katılımcılar kuklalarının karakteri hakkında fikir yürütürken; kâğıttan kuklalarını tasarlamaya devam etmişlerdir. İlk oturumu kaçıran katılımcılar olduğu için kukla yapımı aşamasında ilerleme kaydeden katılımcılar yeni gelenlere yardımcı olmuştur. Bu durum workshop sürecini yavaşlatmış olsa da yarattığı kolektif etki beklentilerin üzerinde bir fayda sağlamıştır. Katılımcılar kukla yapım aşamasında beraber yol almaktan büyük keyif almış ve bu süreçte diyalogun grup dinamiğine olumlu katkıları olmuştur. Arkadaşları ve yakınları için fazladan kukla yapmak isteyen katılımcılar da olmuştur. Bu sebeple proje ekibi, Teatr Grodzki'nin **Kukla Yapımı** konulu videosunu paylaşmıştır.

OTURUM 3 (2 saatlik): KÂĞITTAN KUKLA YAPIMI

Atölye süreci boyunca kolaylaştırıcılar, her oturuma çeşitli ısınma ve konsantrasyon oyunları ve grup çalışmalarınıyla başlamışlardır. Katılımcılar

gövdesini yapmayı tamamladıktan sonra kuklalarını süslemeye ve kişiselleştirmeye başlamışlardır. Katılımcıların kuklalara karakter vermek amacıyla geri dönüştürülmüş malzemelerden ve eski kumaşlardan yararlanmaları teşvik edilmiştir.

OTURUM 4 (2 saatlik): KUKLALARIN KARAKTERİZE EDİLMESİ

Ütopya ekibi, katılımcıların kuklaların karakterini tasarlarken yararlanmaları için şu soruları sormuştur:

- Kuklanın adı ne?
- Kuklan kaç yaşında?
- Kuklan nereli?
- Kuklanın aile fertleri hakkında neler söyleyebilirsin?
- Kuklan nerede ve kiminle yaşıyor?
- Kuklan ne iş yapıyor?
- Kuklanın sevdiği bir eşya söyleyebilir misin?
- Kuklanın en sevdiği şarkı hangisi?
- Kuklanın en sevdiği yer neresi?
- Kuklanın en sevdiği yemek hangisi?
- Kuklanın kişiliği hakkında bize daha fazla bilgi verecek olan neler söyleyebilirdin?

Kuklaların tasarlanma ve bireyselleşme süreci sorular eşliğinde devam etti.

OTURUM 5 (2 saatlik): KUKLALARLA BULUŞMA

Ütopya ekibi ve atölye katılımcıları her kuklayla tek tek tanıştı ve bir yaratıcı drama etkinliği olan 'Sıcak Sandalye' egzersizinde olduğu gibi kuklaları tanımaya yönelik sorular sordular.

OTURUM 6 (2 saatlik): KUKLALARI HİKAYELEŞTİRME

Katılımcılar 4 kişilik gruplar halinde kuklaları canlandırmaya ve performans sergilemeye çalışmıştır. Bir katılımcı kuklanın baş kısmını, biri kollarını, diğeri ise bacaklarını hareket ettirmekten sorumluydu. Kuklayı tasarlayan kişi ise yönetmen rolünü üstlenmiştir. Ardından çalışmaya, "Kuklanız yeni bir güne nasıl başlar?" sorusunun odağında devam edildi.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

OTURUM 7 (2 saatlik): KUKLA PERFORMANSI

Her bir kâğıt kukla karakter, en sevdiği müzik eşliğinde performansına başladı. Bu aşamada sözlü ifadeler yer verilmemiştir. Kuklayı yapan kişinin yönlendirmeleriyle 3 kişilik gruplar halinde kukla performansı sergilenmiştir. Katılımcılar daha önceden duyurulmamış, gelişigüzel ve yarı doğaçlama gelişen bu kukla performansını, o gün farklı etkinlikler için Meltem Spor ve Aktivite Kompleksi'nde bulunan ve performansı izlemek isteyen seyircilere sergilemişlerdir.

OTURUM 8 (2 saatlik): GERİ BİLDİRİMLER, DEĞERLENDİRME VE KAPANIŞ

Ütopya kolaylaştırıcıları, katılımcılardan atölye süreci hakkındaki görüşlerini ve geri bildirimlerini bir Google Form değerlendirme anketi aracılığıyla paylaşmalarını istemiştir. Kapanış esnasında kolaylaştırıcılar katılımcıları ilerleyen süreçte olası bir iş birliği için iletişimde kalmaya davet etmiştir.

B. Grup 2- Yaşlılar:

Atölyenin GENEL PROGRAMI, Ekonomik açıdan dezavantajları olan genç yetişkinlerle uygulanmış olan atölye programı ile aynı akışa sahiptir. Bununla beraber, Ütopya ekibi programı yoğunlaştırılmış tek günlük bir akışa sığdırmak üzere yeniden düzenlediğinden değişen tek şey oturum sürelerinin kısalması olmuştur.

OTURUM 1 (60 dakikalık): TANIŞMA

OTURUM 2 (60 dakikalık): KÂĞITTAN KUKLA YAPIMINA GİRİŞ

OTURUM 3 (60 dakikalık): KÂĞITTAN KUKLA YAPIMI

OTURUM 4 (60 dakikalık): KUKLALARIN KARAKTER GELİŞİMİ

OTURUM 5 (60 dakikalık): KUKLALARLA TANIŞMA

OTURUM 6 (60 dakikalık): KUKLALARIN HİKAYELEŞTİRİLMESİ

OTURUM 7 (60 dakikalık): KUKLA PERFORMANSI

OTURUM 8 (60 dakikalık): GERİ BİLDİRİMLER, DEĞERLENDİRME VE KAPANIŞ

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

3.1.2.4 Pilot uygulamaya ilişkin yorumlar, uygulamayı yeniden oluşturmak isteyenler için adımlara dair faydalı ipuçları

A. Grup 1- Ekonomik açıdan dezavantajları olan genç yetişkinler:

8 oturumluk atölyeyi planlarken, katılımcıların devamlılığını sağlamak Ütopya ekibinin en zorlandığı konu olmuştur. Bazı katılımcılar atölye çalışmasına başladıktan sonra iş bulduklarını ve dolayısıyla sürece devam edemeyeceklerini belirtmişlerdir. Bazı katılımcılar hâlâ öğrenciydi ve sınavları olduğu için bazı oturumları kaçırmışlardır. Bazıları ise pandemiye bağlı sağlık sorunları nedeniyle atölyeye devam edememişlerdir.

B. Grup 2- Yaşlılar:

Atölye çalışmasına başlarken, bazı katılımcılar kâğıttan kukla yapma fikrine pek sıcak bakmadılar. Kukla yapmanın ve oyunlar oynamanın çocukça olduğunu düşündüler. Ayrıca oldukça net sınırları olan ve diğerleriyle iletişim kurmaya pek istekli olmayan katılımcılar da bulunuyordu. Bazı katılımcılar daha önceden ayarlanmış başka işleri olduğunu belirterek günü yarısında atölyeden ayrılmıştı. Buna rağmen geriye kalan ve tüm günü birlikte geçiren grup nihayet birlikte güle eğlene vakit geçirmeye başlamıştır. Katılımcılar kuklalarla birlikte doğaçlama performans sergilerken adeta çocuklar gibi özgürce eğlenmişlerdir. Sanatın hayat boyu öğrenme yolculuğunda, bireylerin duygusal durumlarına ne büyük bir ölçüde katkı sağladığına tanıklık eden Ütopya ekibi katılımcıların bu neşesine ortak olmuştur.

Öneriler:

- Oturumlara her zaman gruba uygun olacağını düşündüğünüz, enerji verici, ortamı ısıtacak uygun bir oyunla başlamayı deneyin.
- Hem kolaylaştırıcının hem de katılımcıların beklentilerini düşük tutmak faydalı olacaktır. Beklentiler yerine ihtiyaçları vurgulanmalıdır.
- Katılımcıların hayal ettiklerini deneyimlemeleri için uygun ortamı sağlayın.
- Süreç her grupla birlikte bambaşka bir şekilde deneyimlenecektir. Bu sebepten esnek davranmaya çalışın.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

- Son olarak, çok eğlenin! :)

3.1.1.5 Sonuçlar ve etkiler

Atölye süreci boyunca hem katılımcılar hem de kolaylaştırıcılar hep birlikte son derece kıymetli anlar deneyimlemiş, neşeli, samimi ve dostça bir atmosferi paylaşmışlardır. Oyunlar oynamak, kâğıttan kuklalar yapmak ve tasarlamak, katılımcıların kendilerini ifade yetisini desteklemiş, zihinsel ve duygusal durumlarına olumlu anlamda katkı sağlamıştır. Bu süreç, sanatın geniş kitlelere hitap edebilen etkili bir araç olduğunu ve hayat boyu öğrenme sürecinde herkes için uyarlanabileceğini göstermiştir.

A. Ekonomik açıdan dezavantajları olan genç yetişkinler:

KATILIMCI A (22): " Atölye çalışması çok etkiliydi. Kendimi rahat ve mutlu hissettim. Motivasyonum hep yüksekti. Bunun atölyede kullanılan yöntemlerle ilgisi olduğunu düşünüyorum. Yeni bir yeteneğe sahip olmak her zaman güzeldir. Sosyalleşmek ve kişisel gelişimime katkıda bulunmak da bana çok iyi geldi. Yaratım süreci kendimi iyi hissettirdi. Hayatımın diğer kısımlarında da motivasyonum arttı. Normalde neşeli ve dost canlısı bir insanımdır. Ama bazen sosyal ortamlarda, arkadaşlarım yanımda olsa bile gergin ve endişeli olabiliyorum. Bu atölye çalışmasındaki yaratıcı drama unsurları sayesinde kendimi sosyal ilişkilerde çok daha rahat hissediyorum. Bunun için minnettarım. Tanıştığım insanlardan da çok şey öğrendim. Bunun gibi daha fazla etkinliğe katılmayı isterim. Huzurlu bir ortamda yeni beceriler edinme fırsatımız oldu. Sonuç olarak etkinliğin tatmin edici olduğunu düşünüyorum."

KATILIMCI B (24): "Etkinlik çok eğlenceliydi ve kişisel gelişimime katkıda bulundu. Yaptığım kuklaya yeni karakterler biçmek ve duyguları tanımlamak beni mutlu etti. Unutulmaz deneyimler yaşadım. Zihinsel olarak daha sağlıklı hissediyorum. Keşke daha uzun sürseydi. "

Photo: Ütopya Eğitim ve Sanat

KATILIMCI C (21): "Çok eğlenceli bir süreçti. Kâğıttan kuklalar yapmak ve kuklalara karakter vermek çok keyifliydi. Sosyal açıdan da güzel deneyimler edindim. Daha fazla sosyal aktiviteye katılmak ve sosyal hayatımı zenginleştirmek isterim. Bu deneyimin bana bu tarz etkinliklere yine katılmak için cesareti verdiğini itiraf etmeliyim. Her şey harikaydı."

KATILIMCI D (25): "Çok güzel bir etkinlikti. Ayrıca öğretmenlerin enerji dolu ve güler yüzlü tavırları bana cesaret verdi. Eğlenceli, güzel ve unutulmazdı. Süreci başa alsam, yaptığımız hiçbir şeyi değiştirmezdim. Hem etkinlik hem öğretmenler harikaydı."

KATILIMCI E (21): "Etkinlik gerçekten eğlenceliydi. Etkinlik boyunca herkes farklı görüşler ifade etti. Harika bir süreç oldu. Artık hayata karşı daha olumlu bir bakış açım var ve bu bana kendimi daha enerjik hissettiriyor."

KATILIMCI F (20): "Yeni bir beceri kazanmak gerçekten harika. Yeni bir şeyler yaratabildiğim için kendimi çok mutlu hissettim."

KATILIMCI G (23): "Yaratıcı drama gibi araçlara zaten ilgi duyarım. Bu faaliyette ise yeni yöntemler öğrendim. Yaratıcı olmayı deneyimledim. Kendimi özgür ve özgün hissettim. Yaratıcı düşünme sayesinde sosyal olmayı ve özgürce karar vermeyi öğrendim."

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Photo: Ütopya Eğitim ve Sanat

B. Yaşlılar:

KATILIMCI A (70): "Çok keyif aldım. Etkinliğe katılmak hayatımı olumlu yönde değiştirdi. Etkinlik sonrası kendimi çok daha mutlu hissettim. Keşke bu etkinlik için daha fazla zamanımız olsaydı."

KATILIMCI B (65): "Bana iyi geleceğini düşündüğüm için bu etkinliğe katılmaya karar verdim. Sonunda çok memnun kaldım ve kendimi mutlu hissettim. Bu etkinlik bana çocukluğumdaki huzur ve mutluluk duygusunu hatırlattı. Bu atölye çalışmasına birkaç kez daha katılmayı çok isterim."

KATILIMCI C (65): "Çok iyi geçti ve eğlenceliydi. Zaman hızla akıp geçti. Adeta çocukluğuma döndüm, mutluluk

verici bir ortama sahip olduk. Ruh halimin olumlu etkilendiğini hissettim. Kendimle gurur duydum. Kendime saygım arttı. Bir dahaki sefere hayvan kuklaları da yapmak isterim. Çok mutlu oldum, her şey için çok teşekkür ederim!"

KATILIMCI D (73): "Torunuma kukla yapmak için bu etkinliğe katılmışım. Ancak süreç bana kendi çocukluğumu hatırlattı. Benim çocukluğumda böyle fırsatlar yoktu. Bugün kendimi gerçekten harika hissettim. Her şey mükemmeldi, öğretmenler çok yardımsever ve anlayışlıydı."

KATILIMCI E (67): "Çok güzeldi. Atölye keşke daha uzun olsaydı. İnsanlarla bir şeyler paylaşmak kendimi harika hissettirdi."

Eğitmenler/kolaylaştırıcılar için öğrenme süreci, yeni deneyimler ve zorluklar

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Step Up projesinin ortaklarından Teatr Grodzki sayesinde, Ütopya ekibi sosyal dahil etme uygulamaları kapsamında kullanılabilecek, yeni bir sanatsal teknik öğrenmiş ve bu tekniği Türkiye'de pilot uygulama olarak denemekten büyük heyecan duymuşlardır. Ütopya üyeleri kâğıttan kukla yapımını deneyimleyerek öğrenmiş ve bunu formal olmayan eğitim uygulamaları programlarına dahil etmişlerdir.

Ütopya ekibinin atölye programı hazırlanırken ve uygulanırken karşılaştığı zorluklardan bazıları şunlardır:

Bazı katılımcılar atölye çalışmasına başlamış ancak süreci tamamlayamamışlardır. Resmî kurumlarla iş birliği yapılması aşamasında tamamlanması gereken pek çok formalite bulunmaktadır. Ütopya ekibi kâğıt kukla yapımı metodunu sürdürülebilir ve ekonomik buldukları için tercih etmişlerdir. Ancak projenin başlangıcından bu yana Türkiye'de kâğıt, ip ve diğer kırtasiye malzemelerinin fiyatlarında büyük bir artış olmuştur. Diğer bir deyişle, proje sürecinden öngörülenin dışında harcamalar olmuştur. Sonraki uygulamalarda eğitimciler, yeni kâğıt kullanmak yerine; kuklaları, kullanılmış kağıtlardan, gazete kağıdından ya da posterlerden yapmak gibi ekolojik yollara başvurabilirler.

Atölye çalışmasının başında bazı katılımcıların ilgisiz ve isteksiz olduğu tespit edilmiş olsa da ilerleyen süreçte kolaylaştırıcılar ile verimli bir iletişim kurmuşlar ve sürece tamamen dahil olmuşlardır. Katılımcıların kuklalarını şaşırtıcı bir özenle tasarlamış ve yapmış olmaları atölye süreci için son derece kıymetli ve somut çıktıları olan bir katkı olarak değerlendirilebilir.

Sürecin yerel ortak kuruluşlara etkisi ve katkıları

A. Ekonomik açıdan dezavantajları olan genç yetişkinler

(Muratpaşa Gençlik Merkezi):

"Farklı özel ihtiyaçları olan gruplarla çalışıyoruz. Bu faaliyetin hem ilgilerini çekeceğini hem de gelişimlerine katkı sağlayacağını düşündüğümüz için projenin bir parçası olmak istedik. Bu faaliyetin gelecekteki çalışmalarımıza da katkıda bulunacağını öngörmekteyiz. Bu atölye çalışmasına katılan arkadaşlarımız gönüllü ekipler halinde bazı köy okullarına giderek öğrendiklerini aktaracak ve bunu gençlik merkezimizde sürekli bir etkinlik haline getireceklerdir. Kukla yapım süreçlerini ve tekniklerini öğrendik, yaparak öğrenme yöntemini deneyimledik. Kuklalar

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

için yaratıcı hikayeler üretildi. Katılımcılarımız yeni bir sanatsal yöntem öğrenmiş ve bu yöntemin nasıl gerçekleştirileceğini ayrıntılarıyla öğrenmiştir. Kâğıttan kukla yapımı, merkezimizde sürekli olarak gerçekleşecek bir faaliyet haline gelecektir.”

B. Yaşlılar (Antalya Aktif Yaşlı Merkezi):

“Kuruluşumuzun temel işlevi, yaşlıları sosyal, fiziksel ve psikolojik olarak rehabilite ederek hayata aktif katılımlarını sağlamaktır. Bu faaliyet kesinlikle yaşlıların el becerilerine ve dikkat sürelerine katkıda bulunmuştur. Bu projenin bir parçası olmaktan mutluluk duyuyoruz. Atölye sonrasında yaşlılarımızın sanatsal çalışmalara ilgisinin arttığını söyleyebiliriz.”

3.1.3 Portekiz'de pilot faaliyet: Bir Kukla Yarat, Kendini Yarat

3.1.3.1 Uygulayan ortak kuruluş: Centro Social de Soutelo

3.1.3.2 Hedef grup

Centro Social de Soutelo, sosyal gelir desteğinden yararlanan bireyler için kâğıttan kukla yapımı faaliyetini pilot olarak uygulamaya karar vermiştir. Ekonomik yetersizlik, uzun süreli işsizlik, istihdama yeniden katılmanın güçlükleri, yetersiz eğitim, bağımlılık gibi sorunlar, sosyal hayata dahil olma sürecinin önündeki engellerdir.

Etkinliğe yoğun ilgi olmuş ve yaşları 18-65 arasında değişen 20 katılımcı ile uygulama başlamıştır. Grupta, 11 kadın ve 9 erkek bulunmaktaydı (5 katılımcı 18/35 yaş aralığında, 4 katılımcı 35/50 yaş aralığında; 11 katılımcı 50/65 yaş aralığındaydı). Katılımcılar Portekiz'deki Gondomar Bölgesindeki iki şehir olan Rio Tinto ve Baguim do Monte'de yaşıyordu. Katılımcıların eğitim geçmişi ile ilgili olarak, 13 katılımcının (grupun yarısından fazlasının) yalnızca temel eğitim kademesini tamamladığını vurgulamak önemli olabilir. Pilot uygulama sırasında bazı görevlerin anlaşılmasında ve tamamlanmasında yaşanan zorlukların sebebi bu durum olabilir. 4 katılımcı orta öğretim diplomasına sahipken, 3 katılımcı yüksek öğrenim seviyesinde eğitimini tamamlamıştı.

Bu hedef grubun seçilmesinde, iş gücüne katılım düzeyi başta olmak üzere sosyal ve ekonomik kırılganlıkları olan, sosyal dışlanmaya maruz kalan

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

kişilerden bir grup oluşturmaya bilhassa dikkat edilmiştir. Step Up projesi ve kukla yapım atölyesi, katılımcıların sosyal ve duygusal açıdan güçlenmelerine katkıda bulunan bir alan sağlamıştır.

3.1.1.3 Uygulama: Oturum adı, süre, materyaller, amaçlar ve ana sonuçların belirtildiği tablo aşağıdaki gibidir. Aktiviteler ve gözlemler tabloda açıklanmıştır.

Oturumun adı	Süre	Materyaller	Amaçlar	Ana sonuçlar
Oturum No. 1	2 saat 10:00- 12:00	Kraft kâğıdı, makas, renkli iplik ve yün, gazete kâğıdı, farklı renklerde post-it, kalem, sandalye, masa, beyaz tahta.	Katılımcılar arasında bağ kurulmasını teşvik etmek; Kişisel motivasyonu geliştirmek, Bireysel ve grup olarak empatiyi geliştirmek; Merak unsurunu tetiklemek, Bireysel ve grup halinde duygudaşlığı teşvik etmek.	Etkinliğe seçilen tüm bireyler katılım sağladı. Isınma faaliyetinde olumlu katkıları oldu ve kendi istekleriyle iş birliği yaptılar.
Oturum No. 2	2 saat 10:00- 12:00	Kraft kâğıdı, makas, renkli iplik ve yün, kumaş, video kamera ve fotoğraf makinesi.	Katılımcılar arasında bağ kurulmasını teşvik etmek; Kişisel motivasyon sağlamak; Bireysel ve grup olarak empatiyi geliştirmek; Katılımcılar arasında yardımlaşma ruhunu teşvik etmek; Katılımcılar ile kolaylaştırıcılar arasındaki yakınlığı teşvik etmek; Katılımcının tasarladığı kuklayla arasında bağ kurmasını sağlamak	Katılımcılar kukla yapımı konusunda oldukça hevesliydi. Ancak bazıları ince motor becerilerde zorluklar yaşadı. Ekip, katılımcılar arasında yardımlaşma duygusunu teşvik etti.

Oturum No. 3	2 saat 10:00- 12:00	Sandalye, objeler, gazete kâğıdı, dergiler, video kamera ve fotoğraf makinesi	Grubun geri bildirimde bulunması için imkân yaratmak; Katılımcılar arasında bağ kurulmasını teşvik etmek; Duyularını ifade etmeleri için cesaret vermek; Konsantrasyonu artırmak; Hayal kırıklığı ile başa çıkmayı öğrenmek; Kuklanın nasıl hareket ettirileceğini açıklamak;	İyi düzeyde katılım sağlamak. Önerilen faaliyet, katılımcıların hayat boyu karşısına çıkan engelleri belirlemelerine ve bu engellerle ilişkilendirdikleri duygularını ifade etmelerine olanak sağlamıştır. Faaliyet sayesinde grup arasında kayda değer anlamda deneyim paylaşımı gerçekleşmiştir.
Oturum No. 4	2 saat 10:00- 12:00	Kuklalar, masa, sandalye, video kamera ve fotoğraf makinesi.	Karşılıklı anlayışı teşvik etmek; Katılımcılar arasında bağ kurulmasını teşvik etmek; Katılımcılar arasında iş birliğini teşvik etmek; Kişilerarası iletişimi artırmak; Sözsüz iletişimin önemi konusunda farkındalık yaratmak; Zaman yönetimini iyileştirmek.	Bu oturumdan itibaren gerek sağlık sorunları nedeniyle gerek mesleki ve eğitim faaliyetlerinin başlaması sebebiyle grup içinde devamsızlıklar yaşanmaya başladı.

Oturum No. 5	2 saat 10:00- 12:00	Kuklalar, masa, sandalye, video kamera ve fotoğraf makinesi.	Kendini anlamak; Zorluklarla başa çıkma becerisini geliştirmek; Spontane ve kişilerarası ilişkileri kolaylaştırmak; Zaman yönetimi üzerinde çalışmak; Yaratıcılığı tetiklemek.	Grup dinamiğine yüksek oranda uyum sağlandı.
Oturum No. 6	2 saat 10:00- 12:00	Katılımcılar tarafından evden getirmeleri istenen objeler; kalem, beyaz çarşaf; video kamera, fotoğraf makinesi, sandalye, masa.	Grubun geri bildirimde bulunmasına zemin hazırlamak; Kişisel takdir ve güveni teşvik etmek; Katılımcılar arasında bağ kurulmasını teşvik etmek; Geleceğe dair daha iyi bir bakış açısı sunmak; Grup içi empatiyi teşvik etmek	Dinamiğe iyi düzeyde uyum sağlandı.
Oturum No. 7	2 saat 10:00- 12:00	Kuklalar, masa, sandalye, video kamera ve fotoğraf makinesi.	Benlik saygısını ve özgüvenini arttırmak; Sözsüz iletişim becerilerini teşvik etmek ve geliştirmek; Katılımcılar arasında bağ kurulmasını teşvik etmek; Grup içi empatiyi teşvik etmek; Grubun geri bildirimde bulunmasına zemin hazırlamak;	Katılımcılar, istenen duyguya göre kuklayı hareket ettirmede ve hangi duygunun baskın olacağını anlamakta zorlandı.

Oturum No. 8	2 saat 10:00- 12:00	Katılımcıların son değerlendirme anketi; Kalem, masa, sandalye, video kamera ve fotoğraf makinesi.	Eleştirel düşünmeyi teşvik etmek (öz ve diğer); Aktif dinlemeyi teşvik etmek; Sözsüz iletişim becerilerini teşvik etmek ve geliştirmek; Katılımcılar arasında bağ kurulmasını teşvik etmek, Grubun geri bildirimde bulunması için zemin hazırlamak;	Katılımcıların hepsi final sunumuna hazırlanan grupların tümünde aktif görev aldı.
Oturum No. 9	2 saat 10:00- 12:00	Video; fotoğraflar, sandalye; kuklalar, masa; ekran, siyah kumaş parçaları; sunuma yardımcı diğer materyaller.	Kişisel gelişimi desteklemek; Kişilerarası ilişkileri geliştirmek; (Sözlü ve sözsüz) iletişim becerilerini teşvik etmek.	Sunum, katılımcıların kaygılarına rağmen, kendilerine eşlik eden sosyal hizmet uzmanları da dahil olmak üzere 25 kişilik bir izleyici kitlesinin karşısında başarıyla gerçekleşti.

Oturlarda yer alan etkinlikler, gözlemler ve yararlanılan dış kaynaklar:

Kasım 2021'de proje ekibi sosyal hizmet uzmanlarıyla bir toplantı yapmış ve katılımcı grubu beraberce seçmiştir. Bu seçimden sonra Aralık 2021'de katılımcılarla küçük gruplar halinde bazı toplantılar yapılmış ve bu toplantılarda hedefler ve çalışma metodolojisi açıklanmıştır. Açıklamaların ardından, katılıma ilgi gösterenler tarafından onay formu imzalanmıştır. Bu noktada katılımcıların kukla yapımını öğrenmeye hevesli olmalarına rağmen, duygularını ifade etme konusunda pek istekli olmadıkları gözlemlenmiştir.

Faaliyet 26 Ocak tarihinde başlamış ve 24 Mart tarihinde sona ermiştir. Her biri yaklaşık 2 saat süren dokuz oturum gerçekleştirilmiştir. Başlangıçtaki oturumlarda katılımcılar kendi kuklalarını tasarlamıştır. Ardından kuklalarını hareket ettirmeyi öğrenmişlerdir. Oturlarda katılımcılar, kendi duygu ve

hislerini canlandırma yoluyla kuklalar üzerinden paylaşmaya teşvik edilmişlerdir. Katılımcılar gruplara ayrılarak hayattaki deneyimlerine dayanan küçük bir hikâyeye yazmaları istenmiştir. Yazılan bu hikayeler kuklalar aracılığıyla canlandırılmıştır. Yine, yazdıkları hikayelere uygun senaryolar oluşturulmuştur. Süreç tamamlandıktan sonra herkese açık bir performans sergilenmiştir.

3.1.3.4 Pilot uygulamayla ilgili yorumlar, uygulamayı yinelemek isteyenlere faydalı ipuçları

Bu pilot uygulama deneyimi sonucunda, süreçle ilgili bazı değerlendirmelerimiz ve çıkarımlarımız oldu. Her şeyden önce, katılımcılara eşlik eden uzman ekiple uyumun son derece önemli olduğu anlaşıldı. Katılımcıların her birinin bireysel özelliklerini anlamak gerekiyordu. İkinci olarak, eğitimi tanıtmak ve olası soruları cevaplandırmak amacıyla katılımcıların her biriyle toplantı gerçekleştirmek gerekiyordu. Yapılacak şeyin içeriğini ve amacını ne kadar iyi anlayabilirlerse, eğitim sürecine katılımları da o ölçüde verimli olacaktı.

Her bireyin eğitim boyunca oturumlara katılımına ilişkin değerlendirmelerini yazılı olarak kayıt altına almak da önem arz ediyordu. Bu yazılı kayıtlar sayesinde eğitmenler bazı faaliyetlerin uygunluğu değerlendirebildi ve faaliyetleri geliştirebildi. Centro Social de Soutelo'nun eğitiminde de deneyimlenen bu uygulama gelecekteki eğitimler için de önerilmektedir.

Dikkate alınması gereken bir diğer unsur, eğitimin kaç oturumdan oluşacağı olmalıdır. Pilot uygulama sonunda eğitmenler, üzerinde çalışılacak içerikten dolayı, özellikle duygusal becerilerle ilgili olarak, grubun oturum sayısını artırmanın olumlu olacağı sonucuna varmıştır. Bu sayede bazı katılımcıların, yaşamlarının belirli anlarında gerek kişisel gerek mesleki boyutta yansımaları olan ve duygusal dengesizliklere sebep olan kişisel ve ailevi deneyimleriyle ilgili konuları derinlemesine gündeme getirmeleri mümkün oldu.

Kolaylaştırıcılar, katılımcıların bir kısmının başka çalışma gruplarından tanıştığını, bu durumun sürece katılımlarını destekler nitelikte olduğunu, gruba dahil olmalarını ve diğerleriyle ilişki kurmalarını kolaylaştırdığını tespit

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

etmişlerdir. Aslında katılımcıların da vurguladığı gibi, grup katılımının olumlu yönlerinden biri, kabullendikleri sorunları daha önce etkileşimde buldukları kişilerle paylaşabilecekleri bir alana sahip olmalarıydı.

3.1.3.5 Sonuçlar ve etki

Bu eğitimin temel sonuçları ve etkileri; katılımcıların duygularını ifade etmeleri ve yaşamlarıyla (sorunlarıyla ve beklentileriyle) ilgili paylaşımda bulunmaları olmuştur. Birbirleriyle etkileşime geçerek duygusal yönden birbirlerine destek vermişlerdir.

"Hep beraber, şenlik gibi bir eğlence ortamında hoşça vakit geçirdik."

"Sorunları olan tek kişinin ben olmadığını fark ettim."

"Kendimden bahsederken rahat olmayı öğrendim."

"Savaş ortamından gelen bir Ukrayna vatandaşı olarak, bu süreç yaşadıklarımızı bir nebze olsa da unutmama vesile oldu."

"Kukla yapmayı öğrendiğim için çok mutluyum. Yapamayacağımı sanmıştım ama başardım."

"Daha önce hiç böyle bir deneyim yaşamamıştım, çok hoşuma gitti."

"Grupta kimseyi tanımamama rağmen kendimden bahsederken ve duygularımı ifade ederken oldukça rahat hissettim."

"İlk başta kuklayı yaparken epey zorlanacağımı sanmıştım, ama sonra hiç de zor olmadığını fark ettim."

"Bu faaliyetin bir parçası olmaktan ve yeni insanlarla tanışmaktan gerçekten keyif aldım."

Eğitmenler / kolaylaştırıcılar için öğrenme süreci, yeni deneyimler ve zorluklar

Temel olarak eğitimin içeriği, bu hedef grup özelinde oldukça hassas bir konu başlığı olan, 'katılımcıların sosyal ve duygusal becerilerinin' geliştirilmesine ve desteklenmesine dayalı olduğu için, eğitimin uygulanması eğitmenler açısından zorlayıcı olmuştur.

Oturumlar devam ettikçe kolaylaştırıcılar, hedef kitlenin güçlenmesine katkıda bulunmanın yanı sıra, kendi profesyonel "gelişimlerine" de tanıklık

etmişlerdir. Öte yandan, uygulama dinamikleri ve grubun verilen açıklamaları iletilmede ve anlamada zorlanması dikkate alındığında, eğitim sürecinin pek kolay geçmediğini belirtmek gerekir. Tam olarak bu nedenle oturumların, her grubun özelliklerine göre uyarlanması gerekiyordu.

Öncelikle yirmi kişilik bir gruba yola çıkıldığının, sürecin sonuna kadar yalnızca dokuz kişinin kaldığının da altını çizmek gerekir. Rahatsızlık, iş ve diğer mesleki eğitim gibi dış etkenler sebebiyle eğitimden ayrılanlar olmuştur. Katılımcılardan biri, hâlâ depresyonda olduğunu, kişisel konulara ve duygulara odaklanan yöntemlerin ele alındığı bu eğitimde rahat hissedemediğini ifade etmiştir. Bu gibi dış etkenler eğitimin devam etmesinin önünde engel değildir ancak kolaylaştırıcıların oturum planlarında bazı düzenlemeler yapılması gerekmiştir. Örneğin, halka açık sonuncu sunumu hazırlayacak çalışma gruplarının yeniden düzenlenmesi gerekmiştir.

Yapılan tüm çalışmalar memnuniyet verici olmuştur. Süreç nispeten kısa bile olsa, kolaylaştırıcılar katılımcıların birbirleriyle etkileşim kurma ve yardımlaşma kapasitelerinin yanı sıra kendini ifade etme yeteneklerinde de birtakım değişiklikler sezinlemişlerdir.

Yalnızca katılımcıların değil, atölye çalışmasını geliştiren öğretmenlerin de kişisel gelişimine katkıda bulunması açısından kukla yapımı oldukça ilham verici bir süreç olmuştur. İyi tasarlanmış ve organize edilmiş, farklı hedef gruplara kolayca uyarlanabilen bir eğitim gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla bu eğitim çocuklar ve gençler, genç yetişkinler, yaşlılar, ruhsal sorunları olan bireyler, fiziksel veya zihinsel engelliler, mahkumlar, aile içi şiddet mağdurları gibi pek çok farklı hedef grubu ile denenebilir.

3.1.4 Polonya'da pilot faaliyet: Bir Kukla Yarat, Kendini Yarat

3.1.4.1 Uygulayan ortak kuruluş: *Teatr Grodzki*

3.1.4.2 Hedef grup

Bu yöntem, yaşları 30 ila 70 arasında değişen, kör ve görme engelli kadın ve erkeklerden oluşan iki grup katılımcı ile uygulandı. Katılımcıların bazıları görme yetisini tamamen yitirmişti. Çoğunluğun az ya da ileri derecede görme bozukluğu vardı.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Zdunska Wola (Polonya'nın iç kesimleri) ve Bielsko-Biala'da (Polonya'nın güneyi) yapılan derslere toplam 20 kişi katıldı. Atölye faaliyetlerinin başlıca amacı, görme yetisi zayıf olan ya da hiç göremeyen kişilerde kukla yapım sanatından ne ölçüde yararlanılabileceğini keşfetmektir. Gerek kukla yapımında gerek kuklaları oynatma aşamasında görme yetisi şart olduğu için bu deneyimin amacı, böyle bir ihtimalden ne ölçüde yararlanılabileceğini anlamaktır. İyi uygulamanın üç adımının da tamamlanması öngörülmüştür. Nihayetinde öngörülen amacın mümkün olduğu tespit edildi.

3.1.1.3 Uygulama: Oturum adı, süre, materyaller, amaçlar ve ana sonuçların belirtildiği tablo aşağıdaki gibidir. Aktiviteler ve gözlemler tabloda açıklanmıştır.

GRUP 1- ZDUNSKA WOLA

Oturumun adı	Süre	Materyaller	Amaçlar	Ana sonuçlar
Kukla yapımı	1 oturum (2 saatlik)	Kese kâğıdı, gazete, ip, makas.	Katılımcılara kâğıttan basit kukla yapımını öğretmek; Yaratıcılığı, hayal gücünü ve el becerilerini geliştirmek.	Kuklalar yapıldı.
Kukla oynatma	1 oturum (1 saatlik)	Kâğıt kuklalar. Masa ve sandalye	Katılımcılara kukla oynatmayı öğretmek; Yaratıcılığı ve el becerilerini geliştirmek; Grup entegrasyonunu sağlamak.	Her katılımcı diğer grup üyelerinin yardımıyla kuklasını hareket ettirmeyi denedi. Katılımcılar birlikte çalışıyor, sohbet ediyor ve birbirini yakından tanımaya çalışıyordu.
Hikayeleştirmek	7 oturum (7x2 saat =14 saat) + senaryo çalışmaları	Kâğıt kuklalar. İp, makas, kumaş parçaları, folyo, tutkal. Masa ve sandalye	Yeni zorluklara göğüs germeleri yönünde katılımcıları harekete geçirmek; Katılımcıların kendini ifade etmesini kolaylaştırmak; Grup entegrasyonunu sağlamak.	Liderin ve grubun da desteğiyle katılımcılardan biri, bir tiyatro performansı senaryosu hazırladı. Grup prova yaptı ve oyunu sahneledi.

GRUP 2.- BIELSKO-BIALA

Oturumun / aşamanın adı	Süre	Materyaller	Amaçlar	Ana sonuçlar
Kukla yapımı ve kukla oynatma	2 saat	Kese kâğıdı, gazete, ip, makas.	Yaratıcılığı, hayal gücünü ve el becerilerini geliştirmek. Katılımcıların tek başına çalışarak kâğıttan şekiller yapması için uygun koşulları sağlamak.	Kuklalar yapıldı.
Hikayeleştirmek	4 saat	Masa ve sandalye. Kâğıt kuklalar ve hazırda bulunan objeler.	Katılımcıların yaratıcılığını ve sanatsal merakını artırmak; Katılımcıları kendini ifade etmeye, duyu ve düşüncelerini başkalarıyla paylaşmaya teşvik etmek.	Grup, kukla kullanımıyla geliştirilmeye müsait bir hikâyenin ana hatlarını beraberce oluşturdu.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Her oturuma özgü etkinlikler, gözlemler ve dış kaynaklar

Photo: Teatr Grodzki

GRUP 1 - ZDUNSKA WOLA

Başlangıçtaki tanıtım oturumlarında her katılımcı kendi kuklasını yarattı ve kâğıttan figürleri hareket ettirmeye başladı.

Ardından grup, lider tarafından önerilen taslak fikirler öncülüğünde senaryo çalışmaları yaptı. Genel

konsept gereği kuklanın karakterinden başlamak gerekiyordu. Kendi ayrı dünyalarında yaşayan birkaç kişi vardı. Bu kişileri birbirine yakınlaştırmanın ve kaynaştırmanın bir yolunu bulmak gerekiyordu. Hikâyenin nihai çatısı kurulduğunda, grup bir atölye çalışmasında bir araya gelerek kuklalarını tanıttı: Kuklalardan biri yoğun bir iş kadını, diğeri yakın zamanda kolunu yaralayan bir sporcu, üçüncüsü ise görme engelli bir bilişim uzmanıydı. Planlamaya göre, bir kişi anlatıcı olacak ve karakterleri tanıtarak hikâye gelişimini aktaracaktı. Grup provalara başladı. Tüm süreç tamamlandıktan sonra halka açık bir sunum yapılmış ve izleyicilerle açık bir tartışma ortamı oluşturulmuştu.

GRUP 2.- BIELSKO-BIALA

Görme engelli katılımcıları kukla yapım deneyimine dahil etmenin alternatif bir yolu ilk atölye çalışması sürecinde tanıtıldı.

Grup üyelerine, kuklaların nasıl yapılacağını ayrıntılı olarak açıklamak yerine, dokunarak inceleyebilecekleri ve nasıl yapıldıklarını hayal edebilecekleri, önceden yapılmış kâğıt figürler verildi. Bu noktada katılımcılardan, öncelikle kuklaların nasıl yapıldığını anlamaları, ardından kullanacakları materyalden ilham alarak kâğıttan karakterlerini yapmaya gayret etmeleri istendi. Kâğıt size ne anlatıyor? Kâğıt nasıl bir bedende can bulmak istiyor? soruları yöneltildi. Liderler, kukla yapımının temel kurallarına

dair bazı açıklamalar yaptı. Örneğin, kuklanın dayanıklı olması için eklem/bağlantı yerlerinin güçlü olması gerektiği hatırlatıldı. Görme engelli katılımcılar, görme engeli olmayanların desteğiyle, savaşı, çeşitli hayvanlar (kuşlar, balıklar, at / eşek) gibi farklı karakterler yarattı. İkinci aşamada, kukla gösterisinin ana hatları doğaçlama hareketlerle tasarlandı. Kuklalar sahneye dizildi ve görme engeli olan ve olmayan grup, kuklaların hareketlerine uygun kısa sahneler geliştirdi. Böylece, gelecekte sahnelenecek potansiyel performansa ilişkin fikirler ortaya çıkmış oldu. Grup provalara devam etmeye ve nihai sonucu izleyicilere sunmaya karar verdi.

Photo: Teatr Grodzki

3.1.4.4 Pilot uygulamayla ilgili yorumlar, uygulamayı yinelemek isteyenlere faydalı ipuçları

Kukla yapımında gerek görme engellilerle gerek görme bozukluğu olan bireylerle çalışmak oldukça verimli geçmiştir. Kukla yapım sürecinin her adımına dair açık ve anlaşılır talimatlar vermek katılımcılar açısından daha kolay görünse de alternatif yolun da (materyale şekiller vermede "tamamen" özgür bırakılmaları) gayet başarılı ve memnuniyet verici olduğu

ortaya çıktı. Dolayısıyla, bu hedef grupla çalışırken her iki yöntemin de kullanılması önerilebilir.

Atölye çalışmasında liderlik tarzının, görme engelli bireylerin özel ihtiyaçlarına göre uyarlanması gerektiği vurgulanmalıdır. Her şeyden önce ayrıntılı ve anlaşılır talimatlar vermeye dikkat edilmelidir. Adım adım yapılması gerekenleri herkese ayrı ayrı göstermek yerine, betimlemelere ve görselliğe dayalı açıklamalar yapılması tercih sebebidir.

Görme engeli bulunmayan bireylerin yardımı, rahat ve etkili bir iş akışı için çok gereklidir. Yukarıda bahsedilen her iki grupla da gerçekleştirilen atölye çalışmaları için görebilen bireylerin sağladığı destek son derece kıymetli olmuştur. Bu uygulamanın böylesi destekler olmadan yapılamayacağı anlaşılmıştır.

Görme engelli bireylerle kukla gösterisi hazırlanırken sözlü bir metnin bulunması gereklidir. Görme engelli bireyler için sözlü iletişim öncelikli sırada olduğundan, kuklaların sadece hareket ediyor ve görsel ifadeler veriyor olmaları yeterli değildir.

Zdunska Wola'daki ilk grupla birlikte gerçekleştirilen atölye süreci "This is Us" (Biz Böyleyiz) başlıklı kısa bir kukla gösterisinin resmi prömiyeriyle sona erdi. Halka açık gerçekleştirilen sunum, Belediye Halk Kütüphanesi'nin binasında düzenlendi. Gösteriye aralarında Belediye Başkanı, Bölge Kültür Merkezi Müdürü, Mesleki Terapi Atölyesi çalışanları ve Lodz Üniversitesi (Sanat Tarihi Bölümü) temsilcilerinin de yer aldığı yaklaşık altmış kişi katıldı.

Kuklaların bakış açısının, karakteristik özelliklerinin ve davranış biçimlerinin sesli bir şekilde açıklandığı girizgahın ardından başlayan gösteri 10 dakika sürdü. Belirli bir düzende yerleştirilen sandalyelerde oturan 7 kadın ve erkek oyuncu, küçük masalara yerleştirilmiş üç kuklayı hareket ettirerek canlandırdı. Küçük bir masanın üzerinde dekor olarak kâğıt kukalar ve dizüstü bilgisayar gibi unsurlar kullanılmıştır. Katılımcılardan birinin senaryosu gereği, hikâyenin metnini okuyan bir anlatıcı vardı.

Bu sunum, atölye katılımcılarının deneyiminin önemli bir parçasıydı. Her şeyden önce, çabalarından ve mücadelelerinden sonuç alabildiklerini, toplumun beğenisini ve takdirini kazanan bir sanat eseri oluşturabildiklerini gördüler. Gösteriden sonra seyircilerle bir söyleşi ortamı gerçekleşti. Oyuncular kukla tiyatrosu ile ilgili deneyim ve maceralarının yanı sıra, görme engelli ve görme bozukluğu olan bireyler olarak yaşadıklarını aktarma fırsatı buldu.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

3.1.4.5 Sonuçlar ve etki

Katılımcılar kendini değerli hissetti ve başkalarıyla paylaşmaya değer yaratıcı çalışmalar yapabildiğini görmüş oldu. Yeni ve iddialı zorluklarla başa çıkma konusundaki özgüvenleri ve cesaretleri arttı. Görme engelli bireylerin sosyal hayatta toplum tarafından kabulü de sağlamlaştı.

“Kâğıttan ve ipten kukla yapmak benim için yeni ve ilginç bir deneyimdi. Elimdeki kâğıdın dertop olduğunu gördüğüm an pozitif enerjikle doldum, tüm gerginliğimi aldı. Bu noktada tüm gerginlik azaldı.”

“Bu kadar basit bir yöntemle kukla yapabiliyor olmak şaşırtıcı. Kuklaları hareket ettirmek ilk başta zordu. Vücudum başta direnç gösterdi. Ancak elim ilk hareketi yaptığında bu direnç noktası kırıldı ve kukla adeta kendiliğinden hareket etmeye başladı.”

“Kukla yapım atölyeleri mükemmel bir entegrasyon ve iş birliği biçimiydi. Benim açımdan yepyeni bir deneyim oldu. Yeni insanlarla tanışarak iyi zaman geçirmiş oldum.”

“Bu sınıflar sayesinde el becerisi edindim. Evde yapılması gereken zor bir iş olduğunda, burada karşılaştığım zorluklardan yola çıkarak öğrendiklerimi uyguluyorum.”

“Elle yapılan işler, görme engelliler için genelde zordur. Eğitmenimiz atölyeyi öyle kolay anlaşılır bir şekilde hazırlamış ki! Ne yapmamız gerektiğini her zaman açıkladı. Dolayısıyla eğlenceli ve ilginç bir deneyim oldu. Yalnızca birkaç kâğıt parçasından çok hoş kuklalar yapıldı. Benzersiz ve yepyeni şeyler ortaya ıktı.”

“Kukla yapımı beni çok şaşırttı ve mutlu etti. Yalnızca ip ve kâğıt kullanarak çeşitli boylarda ve şekillerde figürler yaratılabilen enteresan bir konsept oldu. Arkadaşlarla hoşça vakit geçirdik. Kuklaları hareket ettirmek, yürütmek, ellerini, ayaklarını ve kafalarını oynatmak enteresandı. Kukla yapımı sanatının bir parçası olacağımı açıkçası beklemiyordum. şu an itibariyle performansla hazırlanıyoruz. Benim için zor olacak. Her şeye rağmen kuklalarla eğlenerek öğrendiğimiz bir deneyim oldu.”

“Kâğıttan kukla yapılabileceğini ve hatta kuklalarla tiyatro gösterisi düzenlenebileceğini öğrendim. Benim için hem yeni bir deneyim hem yeni bir meydan okuma olacak. Bu arada güzel dostlar edindim. Kukla

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

yapımında birlikte çalışmaktan keyif aldığım insanlarla bir araya gelmek güzeldi. Eğlenceli vakit geçirdim."

Photo: Teatr Grodzki

Eğitmenler/kolaylaştırıcılar için öğrenme süreci, yeni deneyimler ve zorluklar:

Her iki atölye çalışması da eğitmenler için yeni ve önemli birer deneyim olmuştur. Başta pek mümkün görünmediği halde, kukla yapımı sanatı sayesinde yeni bir hedef gruba ulaşılabilirdi. Bu hedef grubu, görme engeline rağmen kukla yapımından ve yaptıkları kuklayı oynatmaktan keyif aldı. Bu sayede kazandıkları deneyim, özsaygı algılarını güçlendirmiş ve toplumun bir parçası olduklarını, başkalarından "daha dezavantajlı" durumda olmadıklarını hatırlatmıştır.

"Bu atölye çalışmasında, görme engelli ve görme bozukluğu olan bireylere teorik olarak kapasitelerinin ötesinde bir görev verildi. Sanat, tiyatro ve genel itibarıyla diğer yaratıcı etkinlikler, hayal gücünü inanılmaz derecede geliştirdiği için bu deneyim, görme bozukluğu olan bireyler açısından çok kıymetli bir deneyim olmuştur. Görme engellilerin diğer duyuları gelişkin olduğu için aslında her şeyi pekâlâ yapabilirler." (Anita Kwiatkowska, Kütüphane eğitmeni).

Step Up projesi sayesinde Teatr Grodzki, kukla sanatının kapsamını eğitim ve tedavi amaçlı olabilecek şekilde genişletti. Görme engelli ve görme bozukluğu olan bireylerle gerçekleştirilen yaratıcı çalışmalarda bu iyi

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

uygulama pratiğinden yararlanılması makul ve başarılı sonuçlar verdi. İlk bakışta görme engelli bireyler için pek uygun sayılmayacak bir faaliyetin aslında yaratıcılıklarını artırmada, yeni beceri ve yetkinlikler geliştirmelerinde etkili bir araç olduğu ortaya çıktı. Özellikle el becerileri ve hayal gücünü geliştirmede, doğaçlama yapmada ve kişinin kendi yeteneğine olan güvenini artırmada fayda sağladığı görüldü.

Bu iyi uygulama, genellikle sosyal yaşamın olağan akışının dışında kalanlar ile toplumun geri kalanı arasında köprüler kurmaya da katkıda bulunmaktadır. Beraberce çalışmanın insanları birbirine yakınlaştırdığı kukla yapım atölyesinde, iş birliği ve iletişim becerileri doğal bir şekilde pratik edilmektedir.

Sürece dahil olan yerel kuruluşlar açısından etki / öğrenme deneyimi

Polonya Görme Engelliler Derneği yerel şubelerinin katılımının, pilot uygulamaların her iki lokasyonda da başarıyla yürütülmesinde önemli olduğu görüldü. Bu sefer dernek üyeleri atölye liderlerine rehberlik etti ve tavsiyelerde bulundu. Görme engellilerle iletişim kurmanın zorlukları ve mevcut iletişim kanalları konusunda kıymetli bilgiler ve ipuçları paylaşıldı.

Bunun yanı sıra Zdunska Wola'daki Belediye Halk Kütüphanesi, atölyelere ve kukla gösterisi sunumuna kendi tesislerinde ev sahipliği yaparak katkıda bulundu. Görme engelli bireylerle birlikte çalışma konusundaki uzmanlıkları, sınıf planlamalarının yapılmasında ve uygulanmasında son derece faydalı olmuş, eğitmenin gruba liderlik ederken doğru bir yaklaşım benimsemesine önemli ölçüde yardımcı dokunmuştur.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

3.2 İspanya'da yetişkin eğitiminde seramik yapımı

3.2.1 İlk uygulama ülkesi: Portekiz

3.2.2.1 Pilot uygulamanın yapıldığı ülke: İspanya

Uygulayan ortak kuruluş: *Espacio Rojo*

3.2.2.2 Hedef grup

Çömlek yapımı faaliyeti 4 kişilik gruplar halinde geliştirilmiştir:

Grup 1: Genel öğrenme güçlüğü çeken kadınlar (40-70 yaş arası).

Grup 2: Sosyal açıdan dezavantajlı durumda olan ve uzun süredir işsiz olan kadınlar (30 ila 50 yaş arası).

Grup 3: Göçmen kadınlar (50-60 yaş arası).

Grup 4: Ekonomik kaynakları yetersiz genç göçmen kadın ve erkekler (18-29 yaş arası).

İspanya'nın Madrid kentinde düzenlenen seramik atölyesine toplam 24 kişi katıldı.

Seramik atölyesi, Grup I ve Grup II 'deki kadın katılımcılarla 7 ay devam etti. Burada amaç, duysal veya genel öğrenme güçlüğü olan ve olmayan bireylerin sosyal hayata dahil olmasını teşvik etmede seramik sanatından yararlanılıp yararlanılamayacağını incelemektir.

İspanya Sağlık, Sosyal Hizmetler ve Eşitlik Bakanlığı'na bağlı bir dernek olan 'Kadın Enstitüsü'nün bünyesindeki Kadına Eşitlik Merkezine bağlı olarak faaliyet gösteren 'Plena Inclusion' (Full Inclusion) Federasyonu'nun hazırladığı, cinsiyet ve engellilik nedeniyle yapılan çifte ayrımcılığın altını çizerek kişilik haklarından yararlanmaya, sosyal hayata dahil olmaya, eğitim, istihdam, sağlık ve kişisel bağımsızlığa erişimin önündeki engellere dikkat çeken raporları sebebiyle, kadınlardan oluşan bir hedef grup seçildi.

Bu gruptan beklenen etki; daha iyi iş fırsatlarına ve sosyal içermeye yönelik becerilerin geliştirilmesini desteklemek ve bireylerin bağımsızlığını, olumlu benlik algısını geliştirmek olmuştur.

Tüm bu oturumların olumlu etkileri değerlendirildikten sonra atölye, bu dezavantajlı grup özelindeki etkileri ve edinimleri keşfetmek amacıyla, göçmen kadınlardan oluşan 'Grup III' ile tek seferlik bir atölye tasarlamıştır.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Yukarıda belirtilen Grup III ile edinilen deneyimin sonucunda, Espacio Rojo, Grup IV ile de bir oturum yapmaya karar vermiştir.

Hedef grubun seçilmesinde genç göçmenler olmalarından dolayı çifte dezavantaja sahip olmaları ve İspanya'nın, Avrupa'daki en yüksek genç işsizlik oranlarına sahip olması bu kararda etkili olmuştur.

Tüm bu deneyimler sonucunda, Espacio Rojo, etki ettikleri hedef kitleyi genişletmek amacıyla, genç erkek ve kadınlardan oluşan başka bir grupta daha çalışmaya karar vermiştir.

3.2.2.3 Uygulama: Oturum adı, süre, materyaller, amaçlar ve ana sonuçların belirtildiği tablo aşağıdaki gibidir. Aktiviteler ve gözlemler tabloda açıklanmıştır.

Grup 3

Oturumun adı	Süre	Materyaller	Amaçlar	Ana sonuçlar
El yapımı seramik	1 oturum (her biri 2 saatten = 4 saat)	Seramik kil, seramik yapımı için çeşitli aletler (tahta çubuklar, çömlekçi çarkları...) süngerler, su, merdaneler, seramik fırını, yanınızda su bulunmalı. Masa ve sandalye. Ahşap veya fayans Poşet Gazete kağıtları Seramik fırını Ahşap raf	Katılımcılara temelde elleri kullanarak dolama tekniğiyle kilden basit objeler yapmayı öğretmek. Yaratıcılığı geliştirmek. Sanatsal ve kültürel gelişimi artırmak.	Seramik objeler yapmak. Yaratıcılığın gelişimi (her katılımcı kendi objesine özgünlük katan farklı dokunuşlar uygulamaları). İletişim ve ifade gücü gelişti. Sanata olan ilginin artması.
El yapımı seramik	1 oturum (3 saatlik)	Seramik kil, seramik yapımı için çeşitli aletler (tahta çubuklar, kaplar...) sünger, su, merdane, seramik fırını, yanınızda su bulunmalı. Sünger su, merdane, seramik fırını, yanınızda su bulunmalı. Masa ve sandalye Ahşap veya fayans Poşet Tuval bezi. Gazete kâğıdı Seramik fırını Ahşap raf	Katılımcılara temelde elleri kullanarak plaka tekniğiyle kilden basit objeler yapmayı öğretmek. Yaratıcılığı geliştirmek. El sanatları tekniklerine olan ilgiyi artırmak.	Özgün ve orijinal objeler yapıldı. Objeler vasıtasıyla kimlik gelişimi güçlendirildi. Bağ kuruldu, iş birliği ve yardımlaşma ortamı sağlandı. Öğrenme isteği arttı.

Grup 4

Oturumun adı	Süre	Materyaller	Amaçlar	Ana sonuçlar
El yapımı seramik	1 oturum (3 saatlik)	Seramik kil, seramik yapımı için çeşitli aletler (tahta çubuklar, kaplar...) sünger, su, merdane, seramik fırını, yanınızda su bulunmalı. Sünger su, merdane, seramik fırını, yanınızda su bulunmalı. Masa ve sandalye Ahşap veya fayans Poşet Tuval bezi. Gazete kâğıdı Seramik fırını Ahşap raf	Katılımcılara temelde elleri kullanarak plaka tekniğiyle kilden basit objeler yapmayı öğretmek. Yaraticılığı geliştirmek. El sanatları tekniklerine olan ilgiyi artırmak.	Özgün ve orijinal objeler yapıldı. Objeler vasıtasıyla kimlik gelişimi güçlendirildi. Bağ kuruldu, iş birliği ve yardımlaşma ortamı geliştirildi. Öğrenme isteği arttı.

Her oturuma özgü etkinlikler, gözlemler ve dış kaynaklar:

Photo: Espacio Rojo

Eğitmenin kullanılacak tekniğe hâkim olduğu; çömlek yapım sürecinde her adımı tekrar ederek net ve anlaşılır açıklamalar eşliğinde uygun teknik talimatlar verdiği ve her bireyin kendini özgürce ifade edebileceği özgün objeler oluşturarak katkıda bulunması için alan tanıdığı vurgulanmalıdır.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Grup 1 ve Grup 2: Başlangıçtaki oturumlarda her katılımcı kil yoğurdu, eğitmenin talimatlarına uyarak ve her defasında farklı el teknikleri kullanarak kendi seramik objelerini yaptı.

Oturumlarda yapılan objeler, nemin muhafaza edilmesi ve sonraki oturumlarda kilin hâlâ kullanılabilir olması için ayrı poşetlere sarılarak raflarda kurumaya bırakıldı. Kalıp kullanma ve çömlekçi çarkı gibi daha karmaşık teknikler uygulandı. Birkaç gün sonra objeler yeterince kurduğunda, eğitmen veya uzman teknisyen objeleri seramik fırına sürdü. Ardından her katılımcı kendi objesini boyayacağı rengi ve sıırı seçip uyguladı ve objeler bir kez daha fırınılandı.

Tüm oturumlarda harici kaynak olarak hoparlörde çalan müzikten (çalma listesinden) yararlanıldı. 12. oturumda pilot grup, gönüllüler, işbirlikçi dernekten gelen ve genel öğrenme güçlüğü çeken bireyler, eğitimciler; cinsiyeti sanat yoluyla ele almak amacıyla "Inclusive Prado" kucaklayıcı eğitim programı kapsamında Prado Müzesi'ne rehber eşliğinde bir ziyaret gerçekleştirdi. Grup katılımına ve diyalog ortamına elverişli olacak şekilde geniş bir atölye sınıfı oluşturuldu. Bu ziyaretin ardından Espacio Rojo atölye çalışmasında kadın formunda heykeller yapıldı.

Bazı seramik objelerin süslemesinde katılımcılar, diğer sanatçıların yanı sıra Pablo Picasso'nun seramik eserlerini içeren bir kitaba göz atıp yorumlarda bulundu.

Photo: Espacio Rojo

Grup 3: Bu oturumda katılımcılara seramik atölyesi tanıtıldı. Her katılımcı el sanatları etkinlikleriyle ilgili deneyimlerini sohbet ortamında paylaştı ve katılım sebebini açıkladı. Katılımcılar daha sonra dolama tekniğini kullanarak kırmızı kilden objeler yaptı. Dış kaynak olarak müzik kullanıldı, katılımcılar arasındaki bağı ve iletişimi güçlendirmek için ilgi alanlarına hitap eden temalar ve fikirler öne sürüldü.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Photo: Espacio Rojo

Grup 4: Bu oturumda gruba seramik yapımında kullanılan temel araçlar tanıtıldı. Buradaki amaç, sonradan süsleme olmadan iki farklı renkte obje yapmak için iki farklı kil kullanmayı denetmektir. Bu oturumda katılımcılar plaka tekniğini kullandı. Dış kaynak olarak, aynı tekniğin kullanıldığı imgelerden ve seramik objelerden yararlanıldı.

3.2.2.4 Pilot uygulamayla ilgili yorumlar, uygulamayı yinelemek isteyenlere faydalı ipuçları

Farklı hedef gruplarda kullanılan el teknikleri etkili ve olumlu sonuçlar vermiştir. Sonuç olarak birbirinden farklı ve özgün objeler oluşturulmuştur.

Oturumları yürütme şeklinin genel öğrenme güçlüğü çeken yetişkinlere uyarlanması gerektiği unutulmamalıdır. Bu doğrultuda izlenecek adımlara dair ayrıntılı ve açıklayıcı talimatlar verilmeli, kullanılacak materyaller düzenli muhafaza edilmeli, katılımcıların çabaları ve başarıları desteklenmeli, her katılımcı için ulaşılabilir makul hedefler belirlenmelidir.

Öğrenme güçlüğü çekmeyen kişilerin sürece dahil edilmesi, sorunsuz ve etkili bir grup çalışma ortamı sağlanması açısından oldukça önemlidir.

Oturumlar esnasında katılımcılar arasında yardımlaşma ve işbirliği ortamı gelişmiş, farklılıklar kucaklanmış, önyargılar kaldırılmış, sanat ve kültür yardımıyla gerçek bir sosyal dahil etme ortamı sağlanmıştır.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

3.2.2.5 Sonuçlar ve etki

Oturumlar ilerledikçe katılımcılarda önemli değişiklikler gözlemlenebileceği için projede yer alan tüm tarafların bağlılığı, iletişimi ve katılımı dikkate değerdir. Engelli bireylerin bağımsızlığının, güven duygusunun ve öğrenmeye devam etme motivasyonunun arttığı gözlemlenmiştir. Kadınlarla gerçekleştirilen grupta da iş birliğinin ve yardımlaşmanın arttığını ve bu sayede kendilerini güvende hissettiklerini belirtmek gerekir.

“Grupla tanışmak için atölyeye gitmeyi dört gözle bekliyordum. Atölye çalışmasını zlyorum. Zor bir hayatım var. Ama burada önemli ve güzel bir şeyin parçası olabiliyorum.”

“Bu atölye çalışması, yaratıcılığımı geliştirmeme, ruh halimi iyileştirmeme, hemcinslerimin yaşadıklarından dersler çıkarmama dostça ve ilgili bir ortam sunarak yardımcı oldu.”

“Atölye alışması, yaratıcı kapasitemi tetikledi, zgven kazanmama yardımcı oldu. Sınıf arkadaşlarımdan ve ğretmenimden yeni şeyler öğrendim. En önemlisi de depresyondan kurtuldum.”

“Psikolojik olarak kendimi daha az mutsuz hissetmeye başladım. Benlik saygım arttı, daha istekli ve motivasyonu yüksek biri oldum. Sosyal olarak ise oldukça enteresan kişilerle etkileşime geçmeme olanak tanıdı. Artık kendimi eskisi kadar yalnız hissetmiyorum.”

Eğitmenler / kolaylaştırıcılar için öğrenme süreci, yeni deneyimler ve zorluklar

Farklı hedef gruplarla olan tüm pilot deneyimler gerçekten verimliydi. Katılımın uzun süreli muhafaza edildiği ana grup ise, hem katılımcılar hem kuruluşlar üzerinde önemli bir etkiye sahipti.

Teknik bilgi ve uygun ekipman gerektiren bir araç olmasına rağmen seramik yapımının dezavantajlı popülasyonda büyük başarı elde edebileceğini ve hatta yenilikçiliği ve girişimiliği ön plana çıkarıp yeni teknolojiler, tasarım ve diğital araçlar sunarak gençlere faydalı olabileceğini görmek eğitmenler açısından kayda değer bir deneyim oldu.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Yerel ortak kuruluşların etkisi ve eğitim

Afanas Derneği'nin katılımı, pilot deneyimin başarı sağlamasında kilit rol oynadı. Derneğin üyeleri eğitimcilerle tavsiyelerde bulundu. Genel öğrenme güçlüğüyle ilgili zorluklardan bahsedildi ve katılımcılar hakkında faydalı bilgiler verildi.

Ayrıca Espacio Rojo genel merkezinin bulunduğu, atölye çalışmalarının yapıldığı, nihai performansların sergilendiği kültürel mekân da projeye katma değer ve sosyal etki kazandı. Espacio Rojo'nun genel merkezi, şehrin güneyi ile Madrid arasında doğal bir sınır olan Manzanares Nehri'nin bitişiğinde, Madrid tarafında Carabanchel'in merkezinde yer almaktadır. Carabanchel düşük gelir ortalaması, kültürel ve sosyal tesis eksikliği, farklı ve çok kültürlü nüfusu ve bu nüfusun %70'ini yaşlıların oluşturması gibi özelliklerin öne çıktığı bir bölgedir.

Ayrıca, Madrid Komşuluk Dernekleri Bölge Federasyonu'nun (FRVM Federación Regional de Asociaciones Vecinales de Madrid), Alto San Isidro Komşuluk Derneği (Asociación Vecinal Alto San Isidro) gibi yerel üyelerinden biriyle birlikte hareket etmesi bölge civarında yaşayan diğer dezavantajlı grupların katılımına zemin hazırlamıştır.

Espacio Rojo, projenin uygulandığı süre boyunca ve sonrasındaki faaliyetlerde projeyi duyurma, destekleme ve iletişim sağlama hususlarında Madrid Kent Konseyi'nin sosyal hizmetlerinden destek görmüştür.

3.3 Yunanistan'da yetişkin eğitiminde radyo yayıncılığı

3.3.1 İlk uygulama ülkesi: Macaristan

3.3.2.1 Pilot uygulamanın yapıldığı ülke: Yunanistan

Uygulayan ortak kuruluş: *Equal Society*

3.3.2.2 Hedef grup

Equal Society, yakın zamanda evsiz kalmış ya da pilot uygulama sırasında evsiz kalarak sığınma evlerinde yaşamaya başlamış 10 kişinin

katılımıyla, seçilen iyi uygulamaları pilot uygulamaya almaya karar vermiştir. Farklı yaş gruplarından olan katılımcıları a) 2017 yılında Equal Society tarafından kurulan ve evsizlerden oluşan tiyatro grubu "Walkabout"a katılanlar ve b) Equal Society'nin faaliyetlerine ilk kez katılanlar olmak üzere iki kategori altında toplamak mümkün oldu.

Bu pilot faaliyette öncelikle iki sebepten hedef grup olarak evsizler seçildi.

a) Katılımcıların podcast yapımına katılım göstererek sahip olabileceği faydalar. İlgili kaynakçaya göre, evsiz bireyler genellikle ana akım toplum tarafından "mecup", uyuşturucu bağımlısı, sorun yaratanlar, dilenciler şeklinde nitelendirilmektedir. Bu tür yaklaşım ve yakıştırmaların ardından gelen sosyal ağ ve sosyal temas eksikliği, evsiz bireylerin refahını ve başkalarıyla etkileşimini açıkça etkilemektedir. Sosyal fırsatlardan mahrum kalmalarına, sosyal statülerini kaybetmelerine ve sosyal dışlanmalarının artmasına sebep olmaktadır. Bu doğrultuda, pilot faaliyetin, katılımcılar arasında sosyal ilişkileri güçlendireceği, özgüvenlerini artıracacağı, kalabalığa hitap etme becerileri dahil iletişim becerilerini geliştireceği / pekiştireceği ve aynı zamanda katılımcılara podcast yapımıyla ilgili yeni beceriler edindireceği öngörülmüştür.

b) Podcast yayınları çok sayıda dinleyiciye ulaşabildiğinden, podcastlerin yaygınlaştırılmasının, ana akım toplumun evsiz bireylerle ilgili yarattığı çarpık imaj ve söylem konusunda halkın bilinçlenmesine katkıda bulunacağı öngörülmüştür. Bu sayede dinleyiciler, birinin evsiz kalmasıyla sonuçlanabilecek nedenleri, karşılaşılan zorlukları ve ihtiyaç duyulan desteği daha iyi anlayabilecektir.

3.3.2.3 Uygulama: Oturum adı, süre, materyaller, amaçlar ve ana sonuçların belirtildiği tablo aşağıdaki gibidir. Aktiviteler ve gözlemler tabloda açıklanmıştır.

Oturumun adı	Süre	Materyaller	Amaçlar	Ana sonuçlar
Katılımcı	2 saat	Yok	Katılımcılara	Katılımcılara

rla ilk görüşme ve pilot faaliyete giriş			Step Up projesini ve pilot faaliyeti tanıtmak	Step Up projesi, amaçları ve pilot faaliyet (amaç, içerik ve beklenen sonuçlar) hakkında bilgi verildi.
Radyo ekipmanlarına giriş ve podcastler üzerine söyleşi	4 saat	Radyo ekipmanları	Katılımcılara podcast kaydetmek için gerekli ekipmanları tanıtmak; Katılımcılara podcastin ne olduğunu açıklamak.	Katılımcılar podcast kaydetmek için gerekli donanımın yanı sıra podcast sürecini de öğrendi.
Radyo ekipmanlarının kullanımıyla ilgili birinci, ikinci ve üçüncü eğitim	9 saat	Radyo ekipmanları	Podcast yapmak için gereken ekipmanın kullanımı konusunda katılımcılara eğitim vermek.	Katılımcılar podcastlerini kaydetmek için gereken ekipmanın nasıl kullanılacağını öğrendi.
İlk kaydın hazırlanması	3 gün (günde 3 saat)	Kalem ve kâğıt	Podcast konusunu belirlemek; Podcast metnini görülmek ve	Katılımcılar podcast konusunu ve metnini belirledi; görev

			metne son halini vermek; Görev dağılımı Kayıt provası	dağılımı yapıldı ve kayıt prova edildi.
Kayıt No. 1: Evsizlik üzerine söyleşi	120 dakika	Radyo ekipmanları	Evsizlik konusuna değinen bir podcast kaydı yapmak.	Podcast başarıyla kaydedildi. Kayıt tamamlandıktan sonra katılımcılar, eğitmen ve proje ekibi ile söyleşi.
İkinci kaydın hazırlanması	3 gün (günde 3 saat)	Kalem ve kâğıt	Podcast konusunu belirlemek; Podcast metnini görüşmek ve metne son halini vermek; Görev dağılımı Kayıt provası	Katılımcılar podcast konusunu ve metnini belirledi; görev dağılımı yapıldı ve kayıt prova edildi.
Kayıt No. 2: Evsizlik üzerine söyleşi	120 dakika	Radyo ekipmanları	Evsizlik konusuna değinen podcast kaydı yapmak.	Podcast başarıyla kaydedildi. Kayıt tamamlandıktan sonra katılımcılar, eğitmen ve proje ekibi ile

				söyleşi.
Üçüncü ve dördüncü kayıtların hazırlanması	3 gün (günde 3 saat)	Kalem ve kâğıt	Podcast konularını belirlemek; Podcast metinlerini görüşmek ve metinlere son halini vermek; Görev dağılımı Kaydın prova edilmesi.	Katılımcılar podcast konularını ve metnini belirledi; görev dağılımı yapıldı ve kayıtlar prova edildi.
Kayıt No. 3: Evsizlik üzerine söyleşi	120 dakika	Radyo ekipmanları	Evsizlik konusuna ve katılımcıların kişisel deneyimlerine değinen bir podcast kaydetmek.	Podcast başarıyla kaydedildi. Kayıt tamamlandıktan sonra katılımcılar, eğitmen ve proje ekibi ile söyleşi.
Kayıt No. 4: Eğitim ve evsizlik	120 dakika	Radyo ekipmanları	Eğitim ve evsizlik konularına değinen bir podcast kaydetmek.	Podcast başarıyla kaydedildi. Kayıt tamamlandıktan sonra katılımcılar, eğitmen ve proje ekibi ile söyleşi.

Beşinci, altıncı ve yedinci kayıtların hazırlanması	3 gün (günde 3 saat)	Kalem ve kâğıt	Podcast konularını belirlemek; Podcast metinlerini görüşmek ve metinlere son halini vermek; Görev dağılımı Kaydın prova edilmesi.	Katılımcılar podcast konularını ve metnini belirledi; görev dağılımı yapıldı ve kayıtlar prova edildi.
Kayıt No. 5: Psikolojik iyileşme sağlamaya yardımcı günlük aktivite	40 dakika	Radyo ekipmanları	Katılımcının psikolojik refahını artırmaya yardımcı günlük aktivitelere değinen bir podcast kaydetmek.	Podcast başarıyla kaydedildi. Kayıt tamamlandıktan sonra katılımcılar, eğitmen ve proje ekibi ile söyleşi.
Kayıt No. 6: Evsizlik ve işsizlik	40 dakika	Radyo ekipmanları	Evsizlik ve işsizlik konularına değinen bir podcast kaydı yapmak.	Podcast başarıyla kaydedildi. Kayıt tamamlandıktan sonra katılımcılar, eğitmen ve proje ekibi ile söyleşi.
Kayıt No.	30	Radyo	Evsiz kişilerin	Podcast

7: Evsiz kişilerin hikayeleri	dakika	ekipmanları	hikayelerine değinen bir podcast kaydı yapmak.	başarıyla kaydedildi. Kayıt tamamlandıktan sonra katılımcılar, eğitmen ve proje ekibi ile söyleşi.
Sekizinci kaydın hazırlanması	3 gün (günde 3 saat)	Kalem ve kâğıt	Podcast konusunu belirlemek; Podcast metnini görüşmek ve metne son halini vermek; Görev dağılımı Kayıt provası	Katılımcılar podcast konusunu ve metnini belirledi; görev dağılımı yapıldı ve kayıt prova edildi.
Kayıt No. 8: Evsizlik konusu	90 dakika	Radyo ekipmanları	Evsizlik konusuna değinen podcast kaydı yapmak.	Podcast başarıyla kaydedildi. Kayıt tamamlandıktan sonra katılımcılar, eğitmen ve proje ekibi ile söyleşi.
Dokuzuncu kaydın hazırlanması	3 gün (günde 3 saat)	Kalem ve kâğıt	Podcast konusunu belirlemek; Podcast metnini	Katılımcılar podcast konusunu ve metnini

			görüşmek ve metne son halini vermek; Görev dağılımı Kayıt provası	belirledi; görev dağılımı yapıldı ve kayıt prova edildi.
Kayıt No. 9: Evsizlik ve ilişkiler	120 dakika	Radyo ekipmanları	Evsizlik ve sosyal ilişkiler konusuna değinen podcast kaydı yapmak	Podcast başarıyla kaydedildi. Kayıt tamamlandıktan sonra katılımcılar, eğitmen ve proje ekibi ile söyleşi.
Onuncu kaydın hazırlanması	3 gün (günde 3 saat)	Kalem ve kâğıt	Podcast konusunu belirlemek; Podcast metnini görüşmek ve metne son halini vermek; Görev dağılımı Kayıt provası	Katılımcılar podcast konusunu ve metnini belirledi; görev dağılımı yapıldı ve kayıt prova edildi.
Kayıt No. 10: Evsizlik ve ilişkiler	40 dakika	Radyo ekipmanları	Evsizlik ve sosyal ilişkiler konusuna değinen podcast kaydı yapmak	Podcast başarıyla kaydedildi. Kayıt tamamlandıktan sonra katılımcılar, eğitmen ve

				proje ekibi ile söyleşi.
On birinci kaydın hazırlanması	3 gün (günde 3 saat)	Kalem ve kâğıt	Podcast konusunu belirlemek; Podcast metnini görüşmek ve metne son halini vermek; Görev dağılımı Kayıt provası	Katılımcılar podcast konusunu ve metnini belirledi; görev dağılımı yapıldı ve kayıt prova edildi.
Kayıt No. 11: Evsizlik ve ilişkiler	40 dakika	Radyo ekipmanları	Evsizlik ve sosyal ilişkiler konusuna değinen podcast kaydı yapmak	Podcast başarıyla kaydedildi. Kayıt tamamlandıktan sonra katılımcılar, eğitmen ve proje ekibi ile söyleşi.
On ikinci kaydın hazırlanması	3 gün (günde 3 saat)	Kalem ve kâğıt	Podcast konusunu belirlemek; Podcast metnini görüşmek ve metne son halini vermek; Görev dağılımı Kayıt provası	Katılımcılar podcast konusunu ve metnini belirledi; görev dağılımı yapıldı ve kayıt prova edildi.
Kayıt	30	Radyo	Evsizlere yönelik	Podcast

No.12: Evsizlere yönelik sığınma evlerindeki i ilişkiler	dakika	ekipmanları	sığınma evlerindeki ilişkiler konusuna değinen podcast kaydı yapmak	başarıyla kaydedildi. Kayıt tamamlandıktan sonra katılımcılar, eğitmen ve proje ekibi ile söyleşi.
On üçüncü ve on dördüncü kaydın hazırlanm ası	3 gün (günde 3 saat)	Kalem ve kağıt	Podcast konusunu belirlemek; Podcast metnini görüşmek ve metne son halini vermek; Görev dağılımı Kayıt provası	Katılımcılar podcast konusunu ve metnini belirledi; görev dağılımı yapıldı ve kayıt prova edildi.
Kayıt No. 13: Sokakta bir gün	30 dakika	Radyo ekipmanları	Sokakta bir güne değinen podcast kaydı yapmak.	Podcast başarıyla kaydedildi. Kayıt tamamlandıktan sonra katılımcılar, eğitmen ve proje ekibi ile söyleşi.
Kayıt No. 14: Drama terapi	40 dakika	Radyo ekipmanları	Drama terapi konusuna değinen podcast kaydı	Podcast başarıyla kaydedildi. Kayıt

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

			yapmak.	tamamlandıktan sonra katılımcılar, eğitmen ve proje ekibi ile söyleşi.

Her oturuma özgü etkinlikler, gözlemler ve dış kaynaklar

Proje ekibi 4 Ekim 2021 tarihinde katılımcılarla ilk toplantıyı gerçekleştirmiştir. Proje ekibi bu toplantıda STEP UP projesini ve pilot etkinliği katılımcılara tanıtmıştır. Takip eden bir buçuk aylık süre boyunca proje ekibi pilot faaliyetin nasıl uygulanacağı ile ilgili detayları katılımcılarla görüşmüş ve radyo ekipmanlarının kullanımı konusunda eğitim vermiştir. Toplam 9 saatlik üç oturumdan oluşan eğitim süresince, Equal Society proje ekibi ile iş birliği içinde hareket eden katılımcılar, onlara endişe veren konularla ilgili kendi aralarında yaptıkları söyleşiler şeklinde ve başka dezavantajlı gruplara faydalı olabileceği düşüncesiyle evsiz bireylerle yapılan görüşmeler şeklinde kayıtlar oluşturmaya karar vermiştir. Ayrıca, çeşitli web platformlarında yayınlanmak üzere podcast kaydı yapılabileceği değerlendirilmiştir.

Fotoğraf: Equal Society

19 Kasım 2021'den bu yana proje ekibi ve katılımcılar, süresi katılımcı sayısına bağlı olarak değişen uzunlukta 14 podcast kaydı oluşturmuştur. Tüm pilot uygulamada aynı yöntem kullanılarak podcast kaydı yapılmıştır. Bu yöntem şu şekilde özetlenebilir:

● **Podcast konusunun belirlenmesi ve seçilmesi:** Konular ağırlıklı olarak katılımcıların kişisel deneyimlerinden ve ilgi alanlarından yola çıkarak belirlenmiştir. Ancak, çoğu katılımcı kamuoyuyla paylaşmak istemediği durumlar yaşamış olduğundan ortak bir konu üzerinde hemfikir olmak gerekmiştir. Bu da epey güç olmuştur.

● **Podcast metninin hazırlanması:** En çok zaman alan şey podcast metninin hazırlanması olmuştur. Podcast konusu kararlaştırıldıktan sonra katılımcılar, konunun alt bölümlerini belirleyerek bu kısımlardan sorular hazırlamaya ve metin üzerinde çalışmaya başlamıştır. Ardından sorular, metnin yapısını oluşturacak şekilde düzenlenmiştir. Metnin yapısı tüm katılımcılara dağıtıldıktan sonra herkes tek tek cevaplar üzerinde düşünmeye başlamıştır. Tüm cevaplar notlar halinde kaydedilmiş, gelişmiş bir metin taslağı oluşturmak üzere tüm katılımcıların katkısıyla düzeltmeler yapılmıştır. Ardından katılımcılar kayıt provası olarak konuyu tekrar görüşmüştür. Gereken yerlere bazı ilaveler ve değişiklikler yapılmıştır. Metin tamamlandıktan sonra, katılımcılar gerçek kayda geçmeden önce podcasti birkaç kez prova etmiştir.

● **Görev dağılımı:** Metin hazırlandıktan sonra katılımcılar görev dağılımı konusunu görüşüp karar bağlamıştır. Kayıtta kimlerin yer alacağı ve metnin hangi kısmını kimin üstleneceği belirlenmiştir.

● **Kayıtla ilgili görüşmeler:** Kayıt tamamlandıktan sonra katılımcılar, eğitmen ve proje ekibi bir araya gelerek kayıt hakkında görüşmüştür. Kayıtta iyi giden ve gitmeyen kısımlar ele alınmıştır. Yapılan bu görüşmeler, katılımcıların kayıt sırasında olası zayıflıkları fark ederek iyileştirilmesi gereken yönleri tespit etmesi açısından önemlidir. Yine, yapılan görüşmelerde, sonraki kayıtlara rehber olması için kaydın olumlu yönleri de vurgulanmıştır.

Genel olarak, ilk kayıtların süresi iki saat uzunluğundadır. Yalnızca son podcastin süresi, yapılan düzenlemelerin ardından 45 dakikaya düşmüştür.

Katılımcılar tarafından aşağıdaki konu başlıkları seçilmiş ve ayrıntılarıyla ele alınmıştır.

- Evsizlik konusu;
- Eğitim ve evsizlik;

- Psikolojik iyileşme sağlamaya yardımcı günlük aktiviteler
- Evsizlik ve işsizlik;
- Evsiz insanların kişisel hikayeleri;
- Evsizlik ve ilişkiler;
- Evsizlere yönelik sığınma evlerindeki ilişkiler;
- Sokakta bir gün;
- Drama terapi.

3.3.2.4 Pilot uygulamayla ilgili yorumlar, uygulamayı yinelemek isteyenlere faydalı ipuçları

Yunanistan'da seçilen iyi uygulamanın pilot uygulaması, katılımcıların ve eğitmenin özverisini ortaya koymuş olup, çatışmasız işbirliği ortamının, etkinliğin başarıyla uygulanmasında kilit rol oynadığını göstermiştir. Bu doğrultuda, kayıt sonrası görüşmelerin yanı sıra verimli provalar yapılması ve kayıtlar alınması için de sakin bir ortam şart olmuştur. Sakin bir ortam, hassas konu başlıklarında daha verimli görüşmeler yapılmasına olanak tanıyarak katılımcıların ruh halini de etkilemiştir ki bu, kaydın hazırlık aşamasında göz önünde bulundurulması gereken bir diğer konudur. Hazırlık sırasında konsantrasyonu zayıf olan bir üye, grubun diğer üyelerinde de kopmalara neden olabilir, hatta grup içinde gergin bir ortama zemin hazırlayabilir. Bu bakımdan, eğitmenin, hazırlık sürecini kolaylaştıracak bir ortam sağlaması oldukça önemlidir. Sağlanacak ortamda katılımcılar kendini güvende hissetmeli, yaratıcılıkları tetiklenmeli ve eğitmenin desteğini her zaman hissetmelidir. Gelişme kaydetmeyen veya yavaş bir tempoda ilerleyen katılımcılara eğitmen ek destek sağlayacaktır.

Ayrıca, seçilen konuların tüm katılımcılarca kabul edilmiş olması önemlidir. Bu yöndeki fikir birliği katılımcıları motive edecek ve herkesin kendini özgürce ve etkili bir şekilde ifade etmesine olanak tanıyacaktır. Üyelerin hepsinin ilgisini çekmeyi başaramayan konulardan özellikle kaçınılmalıdır, aksi takdirde bazı grup üyeleri dışarıda kalıp sınırlı katılım gösterebilir.

Fotoğraf: Equal Society

3.3.2.5 Sonuçlar ve etki

Katılımcılar tarafından yapılan değerlendirme sonucunda, etkinliğin genel itibariyle başarılı olduğu belirlenmiştir. Bu başarılı sonuca katkıda bulunan önemli faktörlerden biri de konuların ve metnin bizzat katılımcılar tarafından geliştirilmiş olması ve katılımcıların kayıtlardan sorumlu olmasıdır. Bu sayede herkes tüm sürece aktif bir şekilde katılmaya ve katkıda bulunmaya ilgi göstermiştir. Ancak etkinliğe katılma konusundaki motivasyonun herkes için aynı olmadığı belirtilmelidir. Kimisi sırf merak ettiği için katılırken kimisi de genel olarak radyo tutkusu sebebiyle katılım göstermiştir. Bazı katılımcılar ise yeni bir deneyim edinmek ve podcast sürecini keşfetmek için katılım göstermiştir.

Çoğu katılımcı eğitimin faydalı ve iyi planlanmış olduğunu, fakat kayıtlara daha iyi hazırlanabilmek için biraz daha zaman olmasını tercih ettiklerini belirtmiştir. Öte yandan günlük hayatın getirdikleri, bundan daha fazla zaman ayırabilmeyi mümkün kılmamıştır. Tüm katılımcıların evsizlik konusu hakkında konuşması pek kolay olmamıştır. Evsizlik sorunsalı soyut bir sosyal mesele olmanın ötesinde katılımcılar için gerçekliğin bizzat kendisi olduğundan, yaşadıkları zorlukları ve bunun getirdiği hisleri başkalarının önünde konuşmak onlar için oldukça zordur. Bununla birlikte bu oturumlar evsizlerin karşılaştığı önyargıları yıkmak, toplumsal algıyı değiştirmek ve yeni söylemler yaratmak için iyi birer fırsat sağlamıştır. Bazı katılımcılar düşüncelerini daha güçlü ve kendinden emin ifade edebileceklerini, daha önce hiç bu kadar kapsamlı iletişim kurma fırsatına sahip olmadıklarını fark etmiştir.

Katılımcıların, sürecin tamamına ilişkin saydığı faydalar arasında özgüvenlerinin artması, daha iyi kendini ifade etme gücü, daha iyi iletişim becerileri ve topluluğa hitap ederken stres yönetimi yer almaktadır. Özellikle

kendini anlaşılabilir ve tutarlı bir şekilde ifade etmekte zorlananlar açısından podcast yapım sürecine dahil olmak, düşünce-konuşma akışını daha verimli düzenlemelerini sağlamıştır. Katılımcıların çoğu podcast yapımının yaratıcı bir süreç olduğunda hemfikirdir. Sonuç olarak, katılımcıların yaratıcılığı tetiklenmiş ve bu faaliyeti sürdürme istekleri artmıştır. Kendini işe yarar ve üretken hissedenden katılımcıların güçlü duruş sergilemeye ve hayatta yeni fırsatlar keşfetmeye yönelik motivasyonu artmıştır.

“Kendime ve yeteneklerime eskisinden daha fazla güveniyorum. Bu benim için çok önemli.”

“Özgüvenim ve özsaygım arttı. Kendimi etkinlikten önce olduğumdan daha yaratıcı hissediyorum.”

“Artık düşüncelerimi ve görüşlerimi başkalarıyla paylaşırken daha rahatım ve kendimi güvende hissediyorum, ki bu alışkın olduğum bir şey değildi.”

“Her oturumun ve kaydın ardından daha iyi bir ruh haline büründüğümü fark ettim.”

“Ses tonumu kontrol etmeyi ve ifademi geliştirmeyi öğrendim. Konuşmamı hitap ettiğim kitleye göre düzenlemeyi öğrendim. Ayrıca sosyal konuları ele alarak topluma katkıda bulunma şansım oldu.”

“Faydalı bir öğrenme süreci oldu. Kayıtların hazırlanması ve kayıtlara aktif katılım gibi faaliyetin farklı aşamalarına ve süreçlerine tanıklık etme şansım oldu.”

“Kendimi daha yaratıcı hissediyorum. Sıradaki kaydı sabırsızlıkla bekliyorum.”

“Sesimi ve ifademi daha iyi yönetebiliyorum. Artık daha düzgün ve akıcı konuşuyorum. Ayrıca iletişim becerilerimi geliştirme, duygu ve düşüncelerimi daha açık bir şekilde ifade etme fırsatım oldu.”

“Kendimi ifade etme gücümde ve iletişim seviyesindeki ilerlememde gözle görülür farklar var.”

“Deneyimin geneli içerik bakımından zengin ve oldukça ilginçti.”

“Daha fazla kayda katılmak için zaman ayırabilmeyi isterdim.”

“Kayıtların konusunu belirlemek için yaptığımız söyleşilerden memnunum. Çok başarılı kayıtlar aldık.”

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Eğitmenler / kolaylaştırıcılar için öğrenme süreci, yeni deneyimler ve zorluklar:

Pilot faaliyetin Yunanistan'da uygulanması, Yunanistan'daki eğitmen için yeni ve zorlu bir deneyim olmuştur. Evsiz bireylerle çalışma konusunda daha önceden tecrübesinin olmasına rağmen, organizasyon faaliyetlerine katılım ve evsizlerden oluşan tiyatro grubu "Walkabout" direktörünün verdiği destek bakımından, ilk kez podcast yapımında yer alıyordu. Bu yönüyle bu uygulama hem eğitmen hem de katılımcılar için eğitici bir etkinlik olmuştur. Eğitmen yeni faaliyetin uygulanmasıyla ilgili bilgi edinmeye hatırı sayılır zaman ayırmasına rağmen, pilot uygulama sürecinde katılımcılarla yakın iş birliği içinde ele alınması gereken birtakım hususlar olmuştur.

Yine de faaliyet sona erdikten sonra belirtildiği gibi, güzel bir deneyim yaşanmıştır. Proje ekibi faaliyeti en baştan tekrar etmeye isteklidir. Faaliyet süresince karşılaşılan zorluklara rağmen, katılımcılarla yapılan iş birliği kıymetli sonuçlar vermiştir. Podcastlerin hazırlık ve yapım aşamasında katılım gösterenler arasındaki iş birliğinin ve anlayışın önemine dikkat çekilmiştir. Podcastlerin yayınlanacak olması, katılımcıların beceri geliştirmesinin yanı sıra evsizlik sorunsalıyla ilgili konulara dikkat çekilmesine katkıda bulunması açısından da çok önemlidir.

4. Uyarlanabilirlik ve Sonuçlar

4.1 Yetişkin eğitiminde radyo programı, seramik ve kukla yapımının en önemli sonuçları

Macaristan'daki kukla yapım atölyesinin amacı, katılımcıların kişisel gelişiminde ve sosyal becerilerinde kilit rol oynayan öz farkındalık ve ifade becerilerini geliştirmektir. Bazı durumlarda katılımcılar hem bilişsel hem duygusal düzeyde kendini sürece uyarlamayı başarmış olup, kendini ifade etme sürecine rehberlik edecek türden uygun bir soruya odaklanabilmiştir. Bu oturumlarda deneyimin ötesine geçilmiş, eğlenerek basit beceriler geliştirilmiş ve grup hem kendini hem başkalarını keşfetme fırsatı yakalamıştır. Döngüsel bir atölye çalışma yapısının takip edildiği, herkes için bilinçli olarak

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

güvenli bir alan oluşturulduğu, kolaylaştırıcıların katılımcıları harekete geçirmenin bir yolunu bulduğu hallerde deneyimsel öğrenme ve akış deneyimleri kendiliğinden gelişmiştir.

Türkiye'deki kukla yapım atölyelerinde unutulmaz ve değerli anlar yaşayan ekip, oyunlar oynarken, kuklalarını yaratırken ve kişiselleştirirken yaşadığı coşkuyu ve sevinci katılımcılarla paylaşmıştır. Sanatın çok güçlü bir araç olduğuna ve hayat boyu öğrenme sürecinde dezavantajlı katılımcıların yararına uygulanabileceğini düşünen kolaylaştırıcılar; "Hayatlarımızda sanata yer vermek ve toplumun sosyal refahı için elimizden geleni yapmaya gayret etmek geleceğe umutla bakabilmemizi sağlıyor," demişlerdir.

Bunun yanı sıra kolaylaştırıcılar, daha ayrıntılı ve uzun bir eğitmen eğitimi düzenlemenin, pilot etkinlikte kullanılan atölye tekniklerini ve sanatsal araçları daha derinden deneyimlemeyi sağlayacağını ifade etmişlerdir. Bu şekilde daha üretken ve verimli bir süreç elde etmenin mümkün olacağını belirtmişlerdir.

Polonya'daki kukla yapımı konulu başarılı pilot uygulama, görme engelli ve görme bozukluğu olan bireylerin bir araya gelerek oluşturduğu topluluklarla ve onların eğitmenleri ve destekçi gruplarıyla birlikte Teatr Grodzki tarafından gerçekleştirilmiştir. Sanat, eğitim, sosyal hayata dahil etme gibi çeşitli alanlarda uzman kişilerle temas halinde olan Polonya Görme Engelliler Derneği ile yeni kurulan iş birliği sayesinde, bu deneyime ait bulguların daha da yaygınlaştırılmasına devam edilecektir.

Portekiz'de pilot uygulamanın teşvik edilmesi ve kukla yapımının diğer yaygın eğitim yöntemleri arasında yer alması, katılımcıların tutum ve davranışlarında yapıcı değişiklikler yapılmasını kolaylaştırmıştır. Örneğin katılımcıların motivasyonunda ve özverisinde bir artış gözlemlenmiştir. Bu iki sonuç çıktısı, dezavantajlı grupların sosyal hayata daha iyi entegre olmasını amaç edinen her projenin ortak hedefi niteliği taşır. Sanat, ötekileştirilmiş yetişkin grubunda kişilerarası ilişkilerin kurulması ve güçlendirilmesinde, sosyal uyumun ve bir arada yaşayabilirliğin gelişiminde önemli bir itici güç olmuştur.

İspanya'daki seramik atölyesi pilot uygulaması, bu faaliyetin çok sayıda düzenli oturumlar halinde gerçekleştirilmesinin önemini ortaya koymuştur. Seramik yapımı ağır ilerleyen bir süreçtir. Bu süreç, kapsayıcı bir grup deneyimi sağlamanın yanı sıra katılımcılar arasında kurulan kişisel ilişkiler

yoluyla da fayda sağlamaktadır. Bu da gerek seramik çalışmasının teknik ve sanatsal çıktılarında gerekse katılımcı grubun kişisel ve sosyal becerilerinin geliştirilmesinde olumlu etkiler doğurmaktadır. Geleneksel sosyal refah alanlarının dışında, sanat ağırlıklı ve yaratıcılığı tetikleyici çalışma alanları sağlamak gibi ortak bir amacı olan istikrarlı bir çalışma grubunun sürdürülebilirliği, dezavantajlı grupların aktif katılımıyla etkili ve somut sonuçların elde edilmesini sağlamaktadır.

Yunanistan'da radyo programı pilot uygulaması; faaliyet konusunun zorluk seviyesi dikkate alınmaksızın, hazırlık aşamasına zaman ayırarak katılımcı bir yaklaşım benimsendiğinde, katılımcıları faaliyet çıktısı oluşturma sürecine aktif olarak dahil etmenin ve bu sayede somut sonuçlar almanın mümkün olduğunu göstermiştir. Oluşturulan etkili programlar sayesinde katılımcılar, teknik ve sosyal becerilerini de geliştirme fırsatı bulmuştur. Zaman, ön hazırlık ve işbirliği gerektirdiği için radyo programcılığı, oldukça zorlu bir faaliyettir. İletişim güçlüklerinin üstesinden gelmede, özgüven eksikliği ve kendini ifade etme biçiminde destek sağlanması da son derece önemlidir. Katılımcıların ürettikleri çıktılarından duydukları memnuniyet duygusu paha biçilmezdir ve bu nedenle evsiz bireylerle veya diğer dezavantajlı gruplarla çalışan kuruluşlar, böyle bir faaliyete yatırım yapmayı değerlendirmelilerdir.

4.2 Step Up proje sonuçlarının aktarılmasında yetişkin eğitimi sağlayıcılarına öneriler

Kukla yapım aracı, dezavantajlı yetişkinlere ve gençlik gruplarına yönelik uyarlanabilir. Bu yöntemi kullanmak isteyen profesyoneller hedef kitlelerini iyi tanımalı ve mümkünse grup özelinde yaratıcı ve formal olmayan bir şekilde ihtiyaç analizi yapılmalıdır. Yaratıcılık sahibi uygulayıcılar, çalışmanın yapılandırılmasına, bireysel ve grup gelişiminin desteklenmesine yönelik alternatif çözümler bulabilirler. Sanatçılar ve tiyatro icracıları, daha yaratıcı ve etkili bir süreç planlamak ve uygulamak için yaygın eğitim uzmanları, psikologlar veya sosyal hizmet uzmanlarıyla bir araya gelmeyi faydalı bulabilirler. Step Up projesinin öğrenme hedeflerini uygulamalarına aktarmak isteyen kolaylaştırıcılar, katılımcıların kendini nasıl rahat hissettiklerini ve hangi faaliyetlere aşına olduklarını dikkate alarak, sanatsal yaratım süreci ve analitik kazanım arasında bir denge yaratacak şekilde

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

faaliyetler hazırlayabilirler. Sanat ve eğitim uygulamalarında çeşitli becerilere sahip ortaklar, paylaşılan açıklamalar ve videolar sayesinde yöntemin takibinin kolay olduğunu ve materyallerin kolaylıkla bulunabilecek nitelikte olduklarını belirtmişlerdir. Gereksiz kağıt tüketiminin yol açabileceği çevresel ayak izini göz önünde bulundurarak, her seferinde yeni ambalaj kağıdı satın almak yerine geri dönüşüme kazandırılmış kağıtların ve eski gazete kağıtlarının uygulamalarda değerlendirilmesi önerisi ortaya atılmıştır.

Seramik atölye süreci, tüm kuruluşlar tarafından uyarlanabilir olduğu kadar uzun vadede önemli faydalar da sunmaktadır. Sürecin birkaç yönüyle değerlendirilmesi faydalı olacaktır. Öncelikle süreci yönetecek yeterli teknik personel olmalı, materyal hazırlığı için hatırı sayılır bir zaman ayrılmalı ve tüm süreç boyunca objelerin sağlam kalmasına dikkat edilmelidir. Seramik fırını satın alınması, uygun aletlerin sağlanması ve katılımcılara sunulması, güvenli bir çalışma ortamının hazır edilmesi düşünüldüğünde seramik sanatı, özellikle başlangıç aşamasında maliyet gerektirir. Ancak, dezavantajlı gruplar açısından yetişkin eğitimi üzerindeki etkisi ve sağlayacağı faydalar dikkate alındığında, yatırım yapılması önerilmektedir. Fiziksel ve zihinsel sağlığın iyileştirilmesinde sanatın potansiyel bir değere sahip olduğu yadsınamaz bir gerçektir.

Pilot uygulamaya alınan **radyo programcılığı** faaliyeti, çeşitli sosyal-ekonomik ortamlarda yinelenerek farklı dezavantajlı grupların katılımıyla uygulanabilir. Faaliyetin Yunanistan'daki pilot uygulanmasının sonuçları dikkate alındığında, podcast yapımı konusunda hedef kitleyle birlikte çalışarak zaman ayırmaya istekli tüm kuruluşlara bu faaliyet tavsiye edilmektedir. Gerek katılımcıların hazırlanması gerek podcast hazırlık aşaması için (konu seçimi, metnin hazırlanması, katılımcılar arasında görev dağılımı yapılması, podcastin kaydedilmesi) için uzun bir süreç gerekmektedir. Gerekli ekipmanların alınması için bütçe ayrılması da dikkate alınması gereken diğer bir konudur. Maliyetine rağmen faaliyetin hem hedef grup hem de uygulayıcı kuruluş üzerindeki etkisi son derece önemlidir ve bu nedenle dezavantajlı gruplarla çalışan kuruluşların bu faaliyete yatırım yapmaları teşvik edilmektedir.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

4.3 Pilot olarak gerçekleştirilen iyi uygulamaların uyarlanabilirliğinin değerlendirilmesi.

Bu uygulamalar farklı sosyoekonomik ortamlar, farklı hedef gruplar için uyarlanabilir mi? Evet ise, nasıl?

Pilot uygulama faaliyetleri, seçilen uygulamaların farklı sosyoekonomik bağlamlar ve farklı hedef gruplar için uyarlanabilir olduğunu açıkça göstermiştir. Buna kanıt olarak, birbirinden oldukça farklı koşulları olan 4 ülkede 7 farklı hedef grupla birlikte gerçekleştirilen kukla yapımı uygulaması gösterilebilir.

Portekiz, Macaristan, Türkiye ve Polonya coğrafi, ekonomik ve sosyal olarak önemli farklılıklar gösterir. Yaşlı katılımcılardan oluşan grubun, psikiyatri hastalarından oluşan grubun ve sosyal yardım alan grubunun ihtiyaçları birbirinden farklı olmasına rağmen, kâğıt kukla yönteminin bu grupların her birinde iyi çıktılar verdiği görülmüştür. Tüm bu gruplar kukla yapım sürecinde kendine uygun bir yer edinebilmiş olup, atölye katılımcıları hayata dair önemli dersler çıkarmayı başarmıştır. Seramik yöntemi engelli bireyler, psikiyatrik sorunları olan bireyler ve göçmenler olmak üzere 3 farklı hedef grupla denenmiştir. Yaşları 50 ila 60 arasında değişen kadın göçmenler ile yaşları 18 ila 29 arasında değişen, ekonomik kaynakları kısıtlı genç erkeklerden ve kadınlardan oluşan göçmen grupları süreç boyunca eşit şekilde ilerleme kaydetmiştir. Radyo projesi yeni bir sosyal-ekonomik ortamda hayata geçirilmiştir. Evsiz bireyler, radyonun (podcast şeklinde) araç olarak kullanıldığı oturumlara katılmıştır. Bu sürecin, daha önce hapisane mahkumlarında olduğu gibi evsiz bireyler için de faydalı olduğu görülmüştür. Her üç uygulama da kolaylaştırıcıların ve katılımcıların eğitimi ile başlamıştır. Yaratım sürecine geçmeden önce teknik bilgiler paylaşılır. Uygulama, neredeyse her tür dezavantajlı grubun katılımcı olmasına ve değişimde aktif rol oynamasına olanak sağladığı için geçişkenliğin önemli bir yönünü vurgulamaktadır.

Hedef grupların ihtiyaçlarının değerlendirilmesi kilit öneme sahiptir. Uygulayıcı belirli bir hedef grupla çalışma konusunda deneyimli değilse, gereken deneyime sahip başka uygulayıcılarla / kuruluşlarla ortaklık kurması son derece önemlidir. İspanya'da, Espacio Rojo'nun ortak kuruluşu, seçilen grupla ilgili deneyimlerini paylaşarak iş birliği için gereken uygun ortamı

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

sağlamıştır. Portekiz'de CSS, Yunanistan'da ise Equal Society, seçilen hedef gruplarda halihazırda uzmanlığı olan kişilerle çalışmıştır. Macaristan'da her gün katılımcılarla çalışan uzmanlar tüm pilot uygulamalara eşlik ederken, Polonya'da Teatr Grodzki ulusal görme engelliler kurumuyla işbirliği yapmıştır. Türkiye'de Ütopya, belediyeye bağlı bir yaşlı merkeziyle birlikte çalışmıştır. Uygulama sırasında önemli bilgilerin yanı sıra ek destek sağlanmıştır. Step Up projesi ortakları uygulamaları üstlenirken, uzmanlar da hedef gruplara yönelik metodolojiyi şekillendirmeye yardımcı olmuşlardır.

Süreç boyunca uygulayıcılar, katılımcıların ihtiyaçlarını dikkate almalıdırlar. Uygulama için hazırlıklı olmak önemli olsa da gerekli durumlarda doğaçlama yapabilme yetisi de bir o kadar önemlidir. Örneğin Portekiz'de katılımcılardan biri hayatından kişisel bir hikâye paylaşmak istemiştir. Bunun sonucu olarak gerçekleştirilen final performans esnasında, katılımcının eskiden geçirdiği motosiklet kazasından bir sahneye yer verilmiştir. Polonya'da katılımcılardan biri, gazetenin içinde bir hayvan varmış gibi hissettiğini ifade etmiştir. Buna cevaben kolaylaştırıcılar, bu katılımcının kâğıttan insan biçiminde kukla yapmak yerine bir hayvan kuklası yapmasına yardımcı olmuştur. Macaristan'da gerçekleştirilen 6 oturumluk uygulamanın planlama aşamasında, bir final performansı sergilenmesi bulunmamaktadır. Fakat kolaylaştırıcılar ve kurumdan gelen uzman, süreci her oturumda yenileyerek çalışmayı derneğin diğer üyelerine sergilemeye karar vermişlerdir. Üstelik bu sunum son derece başarılı olarak değerlendirilmiştir. Yine, podcast kanalının tüm çıktısı katılımcılar tarafından tasarlanmıştır. Dolayısıyla kolaylaştırıcıların her şeyi katılımcıların tercihleri doğrultusunda düzenlemeleri gerekmiştir.

Pilot uygulama sırasında karşılaşılan zorluklara rağmen, katılımcıların çoğunluğu bu faaliyetlere katılmaktan dolayı memnuniyet duyduklarını dile getirmişlerdir. 6 ülkenin tamamında Step Up pilot faaliyetinin en önemli yönleri arasında özgüven, kendini ifade etme, takım çalışması, duyguları ve kişisel hikayeleri paylaşma fırsatı sayılmaktadır.

4.4 Potansiyel uyarlamalara ilişkin öneriler

Pilot uygulamaları sonuçlandırmak üzere iyi uygulamaları hayata geçirme yöntemi basit bir talimata indirgenmektedir. Şöyle ki:

“Temel faaliyeti tespit edin ve hedef kitleniz etrafında süreci inşa edin.”

Bu üç durumda temel faaliyetler şu şekildedir:

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Kukla yapımı: Kâğıt kuklalarla birlikte bir tiyatro gösterisi hazırlayın ve bu kuklalar aracılığıyla dünyayı keşfedin.

Seramik yapımı: Dezavantajlı bireylere seramik sanatı tekniğini gösterin.

Radyo programı: Dezavantajlı grupların seslerini duyurabilecekleri bir platform oluşturun.

Her uygulamaya özgü belirli teknik kurallar, açıklamalar kısmında ayrıntılı olarak belirtilmiştir. Yukarıda belirtilen uygulamalardan herhangi birini yinlemek isteyenler için Step Up proje ortakları, bir kılavuz oluşturmuştur. Bu kılavuzda, dezavantajlı grupların katılımıyla kültürel ve sanatsal faaliyetlerin nasıl tasarlanıp uygulanacağına dair ipuçları ve rehber bilgiler yer almaktadır.

Fotoğraf: Equal Society

RADYO PROGRAMI:

Bu uygulama, farklı hedef gruplar ve platformlar için uyarlanabilir. Örnek alınan iyi uygulamada platform olarak radyo kullanılmıştır. Bu sayede katılımcılar, benzer deneyimler yaşamış başka kişilere seslerini ulaştırmayı başarmışlardır. Bu yöntemi hapisane ortamına benzer

koşullarda, örneğin uzun süreli psikiyatrik tedavi sağlayan kurumlarda, özel ihtiyaçlı bireylere destek sağlayan kurumlarda, dezavantajlı okullarda ve çocuk hapisaneleri gibi kurumlarda denemenin; benzer deneyimler yaşayan dezavantajlı bireylerin birbirlerine seslerini duyurabilecekleri bir fırsat olabileceği söylenebilir. Her halükârda, kendini ifade etmek için yeterli bir zemine sahip olamayan ve başkalarıyla iletişim kurma imkânı bulamayan dezavantajlı gruplar için bu uygulama bir sosyal dahil etme aracı olarak işlev görebilir. Step Up projesi pilot uygulamaları, dezavantajlı

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

grupların kendilerini geniş kitlelere ifade edebilmeleri açısından anlamlı olmuştur. Uygulama için ilk başta bir radyo kanalı programı hazırlanması tasarlanmış, fakat daha sonra internet aracılığıyla ulaşılabilecek bir podcast hazırlanmasına karar verilmiştir. Bu sayede hazırlanan kayıtlara ulaşmak için kullanılacak araçlar çeşitlilik kazanmıştır. Bu araçlar arasında Youtube, Instagram yayını, Çevrimiçi ve basılı gazete, Bloglar, Tumblr, Reddit gibi herkesin kolaylıkla kullanabileceği ve ulaşabileceği platformlar yer almaktadır. Her ne kadar sosyal medya platformlarındaki çok seslilik içinde öne çıkmak ve duyulmak kolay olmasa da nitelikli ve devamlı içerikler üretmek nihayetinde bir kitle kazanılmasını sağlayacaktır.

SERAMİK YAPIMI:

Fotoğraf: Espacio Rojo

Seramik yapımı da kukla yapımı gibi, erişilebilir bir uygulama olmanın avantajına sahiptir. Bu özgün sanat disiplininin temellerini tüm dezavantajlı gruplar öğrenebilir. Teknikleri öğrenmek, somut çıktılar ve hatta gündelik hayatta kullanılabilir fonksiyonel objeler yaratmak, sanatın

hayatımıza daha derinden ve anlamlı bir şekilde sirayet etmesi için bir fırsattır. Böylelikle sanat, hayatımızın ve günlük alışkanlıklarımızın bir parçası haline gelebilir. Bu süreçlerden elde edilenler ise, bizzat üretilen sanat eserlerinde “muhafaza” edilebilmektedir.

Bu uygulamanın en önemli zorluklarından biri, süreç boyu yaratılan objelerin nasıl değerlendirilebileceği olmuştur. (Tıpkı ilham alınan iyi uygulamada olduğu gibi) objeleri paraya çevirme konusu değerlendirilmiştir. Bu aynı zamanda, objeleri üretenler için bir tür gelir elde etme fırsatı olarak görülmüştür. Ayrıca objelerin satışı yaratım sürecini daha

geniş kitlelere ulaştırmak için bir fırsat olarak da görülebilir. Bu objeleri, dezavantajlı grupların mesajını iletme için kullanılan araçlar olarak düşünmek mümkündür. Objeler pek çok şekilde; hediyeelik eşya tezgahlarında, halka açık sergilerde, seramik yapım sürecinin izleyici karşısında canlı olarak gerçekleşeceği performanslarda, ya da okuyucuların hayal gücüne kalmış herhangi bir yöntemle sunulabilir.

KUKLA YAPIMI:

Fotoğraf: Teatr Grodzki

Farklı uygulama süreçleri boyunca, kukla yapımının kesinlikle esnek bir yöntem olduğu ve özünü kaybetmeden başka hedef gruplarına yönelik uyarlanabileceği görülmüştür. Temel olarak, tüm katılımcılardan belirli talimatlar doğrultusunda kâğıttan bir kukla yapmaları istenmiştir. Bu

sebeple kuklaların birbirinden farklı olmasının, kuklaları yapan katılımcıların farklı kişiler olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Katılımcılar verilen tüm görevlere katılım sağlamış ve kendi gerçekliklerinden esinlendikleri bir dünya inşa etmişlerdir. Bu uygulamanın çeşitliliği, uygulayan kişinin hayal gücü kadar geniş sınırlara sahiptir. Bu uygulamanın, psikolojik ve psikiyatrik çalışmalarda kullanılmak üzere sunduğu teşhis ve tedavi fırsatları da bulunmaktadır. Ayrıca, uygulamanın sosyoterapi alanında nasıl kullanılabileceği de araştırılabilir.

Dramatik bir uygulama olması nedeniyle, sürecin amacı bir tiyatro oyununu veya bir performans üretmek ve sergilemek olabilir. Dezavantajlı gruplarla bu yöntemin sahneleme amacıyla kullanımının deneyimlenmesi için topluluk veya gençlik tiyatroları elverişli bir ortam sağlayabilir. Kukla yapımında kullanılan materyaller çeşitlendirilebilir. Kullanılacak materyallerin seçimi kuklalara farklı özellikler kazandıracak gibi katılımcıların

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

da farklı seviyelerde engeller deneyimlemesini ve çevre sorunlarıyla ilgili farkındalık yaratılmasını sağlayabilir.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Step Up Projesi hakkında daha detaylı bilgi için:

stepupart.eu/

facebook.com/stepupproject

instagram.com/stepup.art/

linkedin.com/in/step-up-network-400868209/

twitter.com/StepUp56919723

youtube.com/channel/UCSb0KuFaMhEzT-dMdk7GZxg

Ortaklar hakkında daha detaylı bilgi için:

CENTRO SOCIAL DE SOUTELO

centrosocialsoutelo.org/

facebook.com/centrosocialdesoutelo

instagram.com/centrosocialdesoutelo/

EQUAL SOCIETY

www.equalsociety.gr/en/

facebook.com/equalsocietyngo/

twitter.com/EqualSociety1

instagram.com/equalsociety/

youtube.com/user/equalsociety

ESPACIO ROJO

espaciorojo.com/

facebook.com/asociacionespaciorojo/

instagram.com/espacio_rojo/

linkedin.com/company/asociaci-n-espacio-rojo/

NYITOTT KOR

nyitottkor.hu/

facebook.com/nyitottkor/

linkedin.com/company/nyitott-kor/

TEATR GRODZKI

teatrgrodzki.pl/

facebook.com/TeatrGrodzki/

UTOPIA EDUCATION AND ART

utopiaeduart.org/

facebook.com/utopiaeduart

instagram.com/utopiaeduart/

THE CONSORTIUM

The creation of this document would not have been possible without the good work and commitment of the partners of the Step Up Project.

For more information about the contributors you can visit the partners' website and social media platforms below.
Thank you.

CENTRO SOCIAL DE SOUTELO

ESPACIO ROJO

UTOPIA EDUCATION AND ART

EQUAL SOCIETY

NYITOTT KÖR

TEATR GRODZKI

STEP UP PROJECT

For more information about the Step Up Project visit our website or social media platforms:

